

Česká republika

Fiskálně-strukturální plán

pro období 2025 až 2028

**Fiskálně-strukturální plán České republiky
pro období 2025 až 2028**

Ministerstvo financí ČR
Letenská 15, 118 10 Praha 1

Úřad vlády České republiky
Nábřeží Edvarda Beneše 4, 118 01 Praha 1

první vydání, Praha 2024

Tel.: 257 041 111

E-mail: podatelna@mfcz.cz

ISBN 978-80-7586-078-1 (on-line)

Volná distribuce

Elektronický archiv:
<https://www.mfcz.cz/fsp>

Fiskálně-strukturální plán

České republiky

pro období 2025 až 2028

Obsah

Úvod a shrnutí	1
1 Fiskální závazek a hlavní ukazatele	2
2 Makroekonomické předpoklady	3
2.1 Světová ekonomika a technické předpoklady	3
2.2 Ekonomický vývoj ČR	4
3 Fiskální výhled a projekce	8
3.1 Aktuální vývoj a výhled hospodaření sektoru vládních institucí	8
3.2 Diskreční opatření na straně příjmů	10
3.3 Projekce sald a dluhu a její předpoklady	15
4 Reformy a investice	17
4.1 Dekarbonizace	17
4.2 Sociální systémy	21
4.3 Vzdělávání, věda a výzkum, trh práce a podpora bydlení	25
4.4 Moderní veřejná správa, digitalizace	29
5 Podmíněné závazky	33
Přehled literatury a použitých zdrojů	35
Slovníček pojmů	41

V souladu s článkem 121 Smlouvy o fungování Evropské unie a na základě Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 je předkládán Fiskálně-strukturální plán České republiky pro období 2025 až 2028.

Seznam tabulek

Tabulka 1.1: Fiskální závazek	2
Tabulka 1.2: Hlavní ukazatele	2
Tabulka 2.1: Makroekonomický scénář	7
Tabulka 2.2: Vnější předpoklady.....	7
Tabulka 3.1: Výchozí nastavení příjmů a výdajů sektoru vládních institucí.....	13
Tabulka 3.2: Predikce a plán maximálních hodnot základních fiskálních ukazatelů.....	14
Tabulka 3.3: Diskreční opatření na straně příjmů.....	14
Tabulka 3.4: Výhled salda a dluhu v horizontu Fiskálně-strukturálního plánu	16
Tabulka 3.5: Modelová projekce salda a dluhu do roku 2038	16

Seznam grafů

Graf 2.1: Vývoj HDP	6
Graf 2.2: Změna HDP, produktivita a intenzita práce	6
Graf 2.3: Sektorové členění investic	6
Graf 2.4: Spotřeba domácností.....	6
Graf 2.5: Produkční mezera	6
Graf 2.6: Spotřebitelské ceny v hlavních oddílech.....	6
Graf 2.7: Nezaměstnanost, zaměstnanost a aktivita	6
Graf 2.8: Meziroční změna míry participace.....	6
Graf 3.1: Salda subsektorů vládních institucí.....	12
Graf 3.2: Jednorázová opatření	12
Graf 3.3: Daňové příjmy sektoru vládních institucí.....	12
Graf 3.4: Výdaje sektoru vládních institucí	12
Graf 3.5: Fiskální úsilí a fiskální impuls.....	12
Graf 3.6: Spolufinancování investic z fondů EU	12
Graf 3.7: Dluh sektoru vládních institucí.....	12
Graf 3.8: Příspěvky ke změně hrubého dluhu	12
Graf 4.1.1: Emise skleníkových plynů	20
Graf 4.1.2: Emisní intenzita HDP (2023)	20
Graf 4.1.3: Růst ekonomiky, energií a emisí	20
Graf 4.1.4: Výroba elektřiny a tepla dle zdroje (2022)	20
Graf 4.1.5: Emise dle sektorů (2022)	20
Graf 4.1.6: Index ekologických inovací (2022)	20
Graf 4.1.7: Vývoj počtu dobíjecích bodů v ČR.....	20
Graf 4.1.8: Podíl obnovitelných zdrojů	20
Graf 4.2.1: Projekce počtu obyvatel ČR	24
Graf 4.2.2: Demografická míra závislosti	24
Graf 4.2.3: Saldo důchodového zabezpečení.....	24
Graf 4.2.4: Zdravotní péče – scénáře.....	24
Graf 4.2.5: Projekce výdajů.....	24
Graf 4.2.6: Úmrtnost na preventabilní onemocnění (2021)	24
Graf 4.2.7: Počet lůžek v nemocnicích (2022)	24
Graf 4.2.8: Podíl praktických lékařů nad 65 let v EU.....	24
Graf 4.3.1: Absolventi v technických oborech	28
Graf 4.3.2: Index digitální ekonomiky a společnosti.....	28
Graf 4.3.3: Podíl zkrácených úvazků v roce 2022	28

Graf 4.3.4: Míra účasti dětí v předškolním vzdělávání a zaměstnanost žen s dětmi	28
Graf 4.3.5: Genderové rozdíly.....	28
Graf 4.3.6: Druh bydlení podle příjmu.....	28
Graf 4.4.1: Vnímání korupce ve veřejném sektoru (2023)	32
Graf 4.4.2: Efektivita veřejné správy (2022)	32
Graf 4.4.3: Průměrná velikost obce (2018).....	32
Graf 4.4.4: Regulace trhu se zbožím	32
Graf 4.4.5: Uživatelé e-Governmentu (2023)	32
Graf 4.4.6: Pokrytí signálem 5G	32

Seznam použitých zkratk

CZK	kódové označení české koruny
ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
EK	Evropská komise
EU	Evropská unie (v rozsahu 27 členských zemí)
EUR	kódové označení eura
HDP	hrubý domácí produkt
MF ČR	Ministerstvo financí České republiky
p. a.	ročně
p. b.	procentní bod
p. m.	pro informaci
USD	kódové označení amerického dolaru

Značky použité v tabulkách

Pomlčka (–) na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval nebo zápis není možný z logických důvodů.

Uzávěrka datových zdrojů

Makroekonomické datové zdroje v této publikaci jsou vztaženy k 22. srpnu 2024 a fiskální data a politiky k 7. říjnu 2024.

Poznámka

Publikované součtové údaje v tabulkách jsou v některých případech zatíženy nepřesností na posledním desetinném místě vzhledem k zaokrouhlování.

Úvod a shrnutí

Česká republika předkládá svůj první střednědobý fiskálně-strukturální plán, který nahrazuje dosavadní Konvergenční program a Národní program reforem. Plán se řídí nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97. Přejímá tak roli koordinace hospodářských politik členských států v rámci Evropské unie a přispívá k mnohostrannému dohledu dle Smlouvy o fungování Evropské unie.

Národní fiskálně-strukturální plán České republiky je zpracován pro období let 2025 až 2028. Spojuje fiskální politiku se strukturálními reformami a investicemi. Jejich vzájemná konzistence posiluje důvěru v udržitelné veřejné finance založené nejenom na finančních ukazatelích, ale také na udržitelném a inkluzivním ekonomickém růstu. Původní fiskální pravidla Evropské unie, zakotvená Maastrichtskou smlouvou v roce 1992 a později definovaná sekundární legislativou v podobě Paktu o stabilitě a růstu, procházela opakovaně testy různých krizí a potýkala se s problémy spojenými s jejich praktickou vymahatelností. Postupem času podoba pravidel doznala takové míry složitosti, že přestala poskytovat transparentní vodítka rozpočtové odpovědnosti a nápravy. Nové nařízení k preventivní části fiskálních pravidel staví do popředí udržitelnost zadlužení veřejných financí ve střednědobém horizontu. Prostředkem k dosažení jejich udržitelnosti jsou takové veřejné výdaje, které jsou převážně pod přímou kontrolou veřejné správy a současně umožňují proticyklickou makroekonomickou stabilizaci.

Ačkoliv veřejné zadlužení České republiky po roce 2019 výrazně vzrostlo, stále se nachází pod 60 % HDP. Naopak schodek veřejných financí byl od stejného roku vždy nad 3 % HDP. Díky započaté konsolidaci však očekáváme již v roce 2024 pokles deficitu na 2,8 % HDP, včetně výdajů spojených s odstraňováním následků zářijových povodní. Tato skutečnost vedla Evropskou komisi k tomu, že vůči České republice nebyla zahájena procedura při nadměrném schodku, což také mírní požadavky na fiskálně-strukturální plán, konsolidaci a reformy. Nicméně kromě přetrvávajícího schodku přes 2 % HDP, zvláště zohledníme-li hospodářský cyklus a jednorázová a přechodná opatření, se bude muset Česká republika vypořádat ve střednědobém a dlouhodobém horizontu s dalšími výzvami. Mezi ty patří přechod na klimaticky neutrální a digitální ekonomiku, zajištění energetické bezpečnosti, podpora otevřené strategické autonomie, řešení demografických změn, posílení hospodářské i sociální odolnosti a konvergence.

Abychom v horizontu příštích 14 let stále plnili kritéria Smlouvy o fungování Evropské unie, je třeba podle nových evropských fiskálních pravidel dosáhnout v roce 2028 přebytku veřejných financí ve výši alespoň 0,4 % HDP, pokud zohledníme vliv ekonomického cyklu, jednorázových či přechodných opatření a vyloučíme úrokové výdaje.

Fiskálně-strukturální plán České republiky se opírá o makroekonomickou prognózu Ministerstva financí ze srpna 2024, která byla Výborem pro rozpočtové prognózy dne 29. srpna 2024 vyhodnocena jednohlasně jako realistická. Východiskem k sestavení plánu ve fiskální rovině je platné znění zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Při dodržení maximálních deficitů uvedených v zákoně o pravidlech rozpočtové odpovědnosti odhadujeme, že při daném ekonomickém vývoji saldo na konci horizontu plánu dosáhne přesně požadavku Evropské komise.

Ve strukturální části plán reaguje na doporučení vydávaná Radou Evropské unie ohledně hospodářské a rozpočtové politiky, politiky zaměstnanosti a strukturálních politik dle článků 121 a 148 Smlouvy o fungování Evropské unie. Především však na taková, v nichž Česká republika nedosáhla od roku 2019 dostatečného pokroku. Současně se plán věnuje prioritám, společným politikám a cílům Evropské unie. Dělí se zde proto na oblast věnovanou dekarbonizaci, sociálním systémům, vzdělávání, trhu práce a podpoře bydlení a v neposlední řadě moderní veřejné správě a digitalizaci. Jednotlivá opatření, reformy a investice také poskytují informaci o souladu se závazky obsaženými ve schváleném Národním plánu pro oživení a odolnost a v uzavřené Dohodě o partnerství na základě víceletého finančního rámce.

V rámci přípravy byl plán konzultován s nevládními aktéry, přičemž forma participace byla obdobná jako v případě dřívějších Národních programů reforem a Konvergenčních programů. Uskutečnilo se řádné meziresortní připomínkové řízení se zapojením hospodářských a sociálních partnerů. Dne 17. září 2024 se uskutečnil diskuzní kulatý stůl k návrhu plánu, na který byli pozváni zástupci hospodářských a sociálních partnerů, neziskového sektoru, zástupci regionů, jakož i obou komor Parlamentu České republiky a dalších relevantních institucí, včetně Národní rozpočtové rady. Pracovní verze plánu byla rovněž poskytnuta poradním orgánům vlády zastupujícím mj. nevládní aktéry: Radě vlády pro udržitelný rozvoj a také Výboru pro Evropskou unii Rady vlády pro nestátní neziskové organizace. Plán byl také projednán dne 8. října 2024 na Výboru pro hospodářství, zemědělství a dopravu a ve stejný den i na Výboru pro záležitosti Evropské unie Senátu Parlamentu České republiky. Vedle již zmíněného kulatého stolu mohli zástupci hospodářských a sociálních partnerů přednést svá stanoviska na Pracovním týmu Rady hospodářské a sociální dohody pro Evropskou unii dne 10. října 2024.

1 Fiskální závazek a hlavní ukazatele

Reforma fiskálního rámce v EU přinesla řadu významných změn v posuzování rozpočtových politik v členských státech. Mezi nejvýznamnější nepochybně patří úprava fiskálních pravidel. Hlavním ukazatelem, sledovaným za účelem udržitelné míry zadlužení veřejných financí, jsou tzv. čisté výdaje. Jde o veřejné výdaje financované z národních zdrojů, ve kterých nejsou zahrnuty kromě výdajů na programy EU také národní podíly financování, cyklické výkyvy v dávkách nezaměstnanosti, diskreční příjmová opatření a úrokové výdaje. Kromě toho jsou zohledněna i jednorázová či jiná přechodná opatření.

Takto stanovená trajektorie výdajů se stává závaznou pro země, jež překračují hranice 3 % HDP pro deficit veřejných financí a/nebo 60 % HDP pro zadlužení sektoru vládních institucí. Referenční trajektorie by měla zajistit, aby byl veřejný dluh do konce období korekce na věrohodně sestupné dráze anebo zůstal na obezřetné úrovni, a to i v případě nepříznivých scénářů. Dále by měla zabezpečit, aby byl schodek veřejných financí snížen pod referenční hodnotu 3 % HDP a pod touto referenční hodnotou setrval, přičemž by měla zohledňovat skutečnost, že členské státy mohou čelit dalším nákladům, jako jsou náklady spojené s demografickým stárnutím.

Pro země, které oba ukazatele plní, vydá EK na vyžádání členského státu tzv. technickou informaci. Ta obsahuje hodnotu primárního strukturálního salda, která je po členském státu požadována na konci horizontu střednědobého fiskálně-strukturálního plánu (v současném případě jde o rok 2028) a která je dostatečná s přihlédnutím k nákladům stárnutí populace pro setrvání deficitu pod 3 % HDP a/nebo pro zadlužení pod 60 % HDP v horizontu následujících 14 let (tedy v tomto plánu do roku 2038). Konkrétní trajektorii výdajů si pak tyto země volí do určité míry samy na základě nutného fiskálního úsilí, růstu potenciálního produktu a deflátoru HDP.

ČR obdržela v rámci technické informace požadavek dosáhnout primárního strukturálního přebytku ve výši

0,4 % HDP. Nastavení národní legislativy je v souladu s tímto požadavkem. Zákon o pravidlech rozpočtové odpovědnosti explicitně stanovuje maximální strukturální deficity, tedy včetně úrokových výdajů, a to pro roky 2024 až 2027. V roce 2028 by se měl dle zákona pro nastavení výdajových rámců použít strukturální deficit nejvýše 1 % HDP. Výchozí základnu dat a předpokladů pak tvoří makroekonomická prognóza MF ČR ze srpna 2024 a notifikované údaje odeslané Eurostatu na konci září 2024. Z těchto dat vyplývá, že v případě nastavení strukturálního deficitu pro rok 2028 ve výši 1 % HDP by primární strukturální saldo dosahovalo hodnoty 0,4 % HDP.

Aktuální prognóza MF ČR předpokládá, že v letech 2024 až 2026 je přijato dostatek diskrečních opatření, které vedou ke snížení strukturálních deficitů pod hranici danou legislativou (a tedy i plánem). K tomu výrazně napomohlo přijetí zákona č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů. Deficit hospodaření veřejných financí by se měl snížit pod hranici 3 % HDP již v roce 2024 a následně se dále snižovat, což je v souladu s doporučením Rady EU z letošního roku. V případě let 2027 až 2028 však bude nutné přistoupit k přijetí dalších opatření, jež přispějí ke snížení schodků pod 1,25 resp. 1 % HDP ve strukturálním vyjádření. Schválení patřičných opatření by však mělo proběhnout až v následujícím volebním období.

Tabulka 1.1: Fiskální závazek

změna v %

		2024	2025	2026	2027	2028
Čisté výdaje	změna v %	5,3	4,5	2,5	2,6	2,9
	kumulativní změna v %	5,3	10,1	12,9	15,8	19,2

Zdroj: ČSÚ (2024b). Výpočty a predikce MF ČR.

Tabulka 1.2: Hlavní ukazatele

změna v %, % HDP, p. b. HDP

		2023	2024	2025	2026	2027	2028
		skut.	predikce	plán			
Potenciální HDP	změna v %	1,7	2,0	1,4	1,5	1,8	1,5
Deflátor HDP	změna v %	8,2	3,4	2,7	2,2	2,1	2,0
Saldo sektoru vládních institucí	% HDP	-3,8	-2,8	-2,5	-1,7	-0,9	-0,5
Strukturální saldo	% HDP	-2,5	-2,1	-2,3	-1,8	-1,3	-1,0
Primární strukturální saldo	% HDP	-1,3	-0,7	-0,9	-0,4	0,1	0,4
Hrubý dluh	% HDP	42,4	44,1	45,1	45,3	44,7	44,2
Změna hrubého dluhu	p. b. HDP	-0,1	1,6	1,0	0,2	-0,6	-0,5

Zdroj: ČSÚ (2024a, 2024b), MF ČR (2024a). Výpočty a predikce MF ČR.

2 Makroekonomické předpoklady

Makroekonomickou predikci MF ČR, která je výchozím rámcem pro Fiskálně-strukturální plán, hodnotil dne 29. srpna 2024 nezávislý Výbor pro rozpočtové prognózy. Ten ve svém hodnocení (VRP, 2024) jednohlasně shledal prognózu realistickou. Vysokou míru shody s prognózou MF ČR konstatoval u celkového vývoje HDP i dalších reálných veličin v roce 2025. Rozdílný názor měli někteří členové Výboru ke struktuře růstu. Růst soukromé spotřeby a tvorby fixního kapitálu může být podle jejich názorů nižší, což by mělo být kompenzováno na straně čistých exportů.

2.1 Světová ekonomika a technické předpoklady

Globální hospodářský růst byl i v 1. polovině 2024 limitován restriktivní měnovou politikou v řadě zemí a zvýšenou geopolitickou nestabilitou. Mezinárodní obchod brzdily logistické problémy dané probíhajícími ozbrojenými konflikty. Proces dezinflace bude i nadále působit pozitivně, nicméně jeho efekt s tím, jak se ekonomiky blíží svému inflačnímu cíli, bude slábnout. Spotřebu a soukromé investice podpoří očekávané snižování úrokových sazeb ze strany Federálního rezervního systému a Evropské centrální banky. S ohledem na tyto faktory a přetrvávající rizika růst světové ekonomiky v roce 2024 patrně zpomalí pod 3 %, v roce 2025 by ovšem díky očekávanému zlepšení situace v mezinárodním obchodě mohl zrychlit.

Růst ekonomiky **Spojených států amerických** pokračuje, v 1. polovině tohoto roku se HDP meziročně zvýšil o 3,0 %. Míra nezaměstnanosti však v letošním roce zvolna roste. V červenci dosáhla 4,3 %, a byla tak nejvyšší za téměř 3 roky. Trh práce přesto zůstává relativně napjatý, což spolu s poklesem inflace podporuje růst reálných mezd.

Očekáváme, že ekonomika Spojených států v roce 2024 vzroste o 2,6 %, přičemž hospodářskou aktivitu by měly táhnout spotřební výdaje domácností podpořené růstem reálných mezd. V roce 2025 by růst HDP v důsledku nižšího carry-over efektu (statistický příspěvek růstového profilu v předchozím roce k celoročnímu růstu) mohl zpomalit na 2,0 %. Pozitivně by na růstovou dynamiku vlivem očekávaného uvolňování měnové politiky měla působit investiční aktivita.

K mírnému hospodářskému oživení **eurozóny** v 1. polovině 2024 přispěl především pokles inflace, silný trh práce a odeznění problémů v dodavatelských řetězcích. Meziroční inflace v červenci nepatrně vzrostla na 2,6 %, posledních 6 měsíců se nicméně drží v těsné blízkosti 2,5 %. Zastavil se také pokles jadrové inflace (tedy míry inflace bez cen potravin, alkoholu, tabáku a energií), která již třetím měsícem setrvala na 2,9 %. Míra nezaměstnanosti víceméně stagnuje na úrovních okolo 6,5 % a nadále dosahuje historicky nejnižších hodnot.

Z hlediska impulzu do ekonomiky by fiskální politika v průběhu letošního roku, v návaznosti na ukončení platnosti všeobecné únikové klauzule obsažené v Paktu o stabilitě a růstu a ukončování podpůrných energetických

opatření, měla v úhrnu začít působit relativně restriktivně.

Evropská centrální banka v rámci revize implementace měnové politiky posiluje roli depozitní sazby mezi hlavními měnověpolitickými sazbami a v červnu ji snížila na 3,75 %. Předpokládáme, že ve snižování své základní úrokové sazby bude pokračovat. Evropská centrální banka potvrdila, že ve 2. polovině roku rovněž sníží objem portfolia nakoupeného v rámci nouzového pandemického programu nákupu aktiv a reinvestice v rámci tohoto programu do konce letošního roku ukončí. Dále pokračuje v postupném snižování objemu cenných papírů nakoupených v programu pro nákup aktiv.

Celkově očekáváme, že v roce 2024 HDP eurozóny vzroste o 0,8 %. K tomu by měla přispět spotřeba domácností, jež bude podpořena poklesem inflace, napjatým trhem práce a zvyšováním reálných mezd. Zahraniční obchod by naopak růstovou dynamiku vzhledem k nepříznivému vývoji v exportně orientovaném průmyslu mohl tlumit. Pokračující oživování spotřeby domácností a investiční aktivity podpořené snižováním úrokových sazeb by v příštím roce mělo přinést zrychlení růstu na 1,3 %. V letech 2026 a 2027 by měl být výkon ekonomiky podpořen zahraniční i domácí poptávkou. Proti stimulačnímu efektu nižších úrokových sazeb však může působit konsolidační úsilí v některých zemích.

Cena za barel ropy Brent se v 1. pololetí 2024 meziročně zvýšila o 5,4 %. V nadcházejících čtvrtletích lze v souvislosti s přetrvávajícími problémy světové ekonomiky očekávat jen velmi pozvolné zvyšování poptávky po ropě. Organizace zemí vyvážejících ropu a další s ní koordinující země (OPEC+) omezují export ropy s cílem zajistit stabilizaci její ceny. Opětovně tudíž prodloužily snížení cílené těžby, a to až do konce příštího roku. Souběžně je osmi zeměmi OPEC+ dobrovolně snížena produkce nad rámec tohoto závazku. Naopak mnohé země mimo OPEC+ budou svoji produkci pravděpodobně dále navyšovat, obzvláště Spojené státy americké. Rizika pro budoucí cenu ropy představují především vývoj situace na Blízkém a Středním východě a nejistota ohledně ekonomické kondice Číny.

Za celý rok 2024 by průměrná cena barelu ropy Brent mohla meziročně klesnout o 0,7 % na 82 USD. V souladu s klesající křivkou cen kontraktů futures počítáme s postupným poklesem ceny až na 71 USD za barel v roce 2027.

Česká národní banka započala v prosinci 2023 cyklus snižování měnověpolitických sazeb, od té doby postupně snížila **dvoutýdenní repo sazbu** v úhrnu o 250 bazických bodů ze 7,00 % na 4,50 %. Míra inflace se v tomto období vrátila zpět do tolerančního pásma okolo 2% cíle, kde by podle predikce měla setrvat i na horizontu měnové politiky. Očekáváme proto, že Česká národní banka bude dvoutýdenní repo sazbu postupně snižovat také ve zbytku roku 2024 a následně i v průběhu roku 2025.

Měnový kurz koruny vůči euru během prvních sedmi měsíců roku 2024 v průměru dosahoval 25,1 CZK/EUR, což proti stejnému období předchozího roku znamenalo oslabení o 5,3 %. Za tím stál zejména klesající kladný

úrokový diferenciál, resp. jeho očekávaný další pokles. Naopak příznivě na korunu působil přebytek v zahraničním obchodě.

Očekáváme, že koruna bude vůči euru od 2. poloviny letošního roku mírně posilovat. Pozitivně by mohlo působit zpomalení tempa snižování korunových úrokových sazeb na pozadí očekávaného poklesu úrokových sazeb v zahraničí. V delším období by pak apreační tlaky mělo vytvářet zejména obnovení procesu ekonomické konvergence. Za celý rok 2024 by tak kurz mohl v průměru dosáhnout 25,1 CZK/EUR a v roce 2027 by se koruna mohla v průměru obchodovat za 24,0 CZK/EUR.

2.2 Ekonomický vývoj ČR

2.2.1 Hospodářský růst a strana poptávky

Zatímco v 1. polovině letošního roku česká ekonomika rostla jen velmi zvolna, v 2. pololetí by již oživení – vzhledem k očekávané dynamice spotřeby a investic – mělo být silnější. Za celý rok 2024 by tak HDP mohl vzrůst o 1,1 %. V roce 2025 by se výkon ekonomiky měl zvýšit o 2,7 % a obdobným tempem by hospodářská aktivita mohla růst i v dalších letech.

Spotřeba domácností by se letos mohla zvýšit o 2,1 % a v roce 2025 o 3,9 %. Reálné příjmy domácností by s ohledem na pokles inflace a přetrvávající napětí na trhu práce měly růst, soukromou spotřebu však může mírně tlumit konsolidační balíček. Postupně by se také měla zvyšovat ochota domácností utráčet – míra úspor by v letošním roce mohla začít klesat, její snižování však zpočátku bude tlumit snaha domácností s nižšími příjmy obnovit finanční rezervu. Výrazněji by měl pokles míry úspor spotřebu domácností stimulovat až v roce 2025, přesto by však míra úspor měla setrvat výrazně nad dlouhodobým průměrem před rokem 2020. V tomto i příštím roce by k poklesu míry úspor mělo přispívat také snižování úrokových sazeb, ačkoliv motiv spořit bude vzhledem k výši úrokových sazeb na počátku horizontu predikce ještě relativně silný. V dalších letech by růst spotřeby domácností mohl mírně zpomalovat na 3,1 % v roce 2026 a 2,5 % v roce 2027.

Růst **spotřeby sektoru vládních institucí** by v letošním roce mohl zpomalit na 2,3 %. Kromě fiskální konsolidace se projeví také přechod na novou finanční perspektivu 2021–2027, který však bude do určité míry korigován náběhem běžných výdajů z ostatních nástrojů EU, hlavně z Nástroje pro oživení a odolnost. V roce 2025 by vládní spotřeba měla odrážet pokračující konsolidaci a pokles schodků státního rozpočtu, její růst odhadujeme na 2,2 %. V dalším období by dynamika měla postupně slábnout. V roce 2026 by vládní výdaje na spotřebu mohly vzrůst o 2,0 % a v roce 2027 o 1,8 %.

Tvorba hrubého fixního kapitálu by v roce 2024 měla kvůli hospodářským problémům v zemích eurozóny, přetrvávajícímu negativnímu sentimentu a nižšímu vyu-

žití kapacit v průmyslu klesnout o 0,5 %. Tlumit ji bude také restriktivní nastavení měnové politiky. Současně se projevuje přechod na novou finanční perspektivu strukturálních a investičních fondů EU, a to v prvé řadě u investic sektoru vládních institucí. Pro příští rok pak díky hospodářskému oživení v eurozóně a růstu vládních výdajů podpořených unijními finančními prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost počítáme se zvýšením investiční aktivity o 3,6 %. S relativně silnými tempy růstu okolo 3,5 % pak makroekonomický rámec počítá i pro roky 2026 a 2027. Od roku 2025 bude na investiční aktivitu pozitivně působit plánovaná investice společností onsemi do výroby čipů a od roku 2026 ji navíc budou významněji podporovat také výdaje související se stavbou nových bloků jaderných elektráren.

Předpokládáme, že v průběhu letošního roku bude docházet ke snižování skladových zásob a dokončování rozpracované produkce. V příštím roce by normalizace **zásob** měla pokračovat, v letech 2026 a 2027 by již akumulace zásob měla odpovídat vývoji obvyklému pro danou fázi hospodářského cyklu. Změna stavu zásob by tudíž v roce 2024 na růst HDP měla působit negativně, pro další roky je nicméně očekáván kladný, byť postupně klesající, příspěvek.

Očekáváme, že **vývoz zboží a služeb** v letošním roce vzroste o 2,7 %. Růstovou dynamiku bude limitovat slabý vývoj exportních trhů, pozitivně naopak bude působit exportní výkonnost, která by měla těžit ze silné výroby motorových vozidel v 1. polovině letošního roku. V dalších letech by vývoz vlivem oživení hlavních exportních trhů mohl růst o více než 3 % ročně. Dynamika vývozu a domácí poptávky, zejména dovozně náročných investic, se pak promítá v tempu dovozu zboží a služeb. Ten by se v roce 2024 mohl zvýšit o 1,4 %, od roku 2025 by však růst importu měl výrazně posílit a předstihovat tempo vývozu. Saldo zahraničního obchodu by tudíž na růst HDP mělo příštím rokem počínaje působit negativně.

Růst **nominálního HDP** je dán vývojem reálného ekonomického výkonu a cenové složky HDP. Letos by růst **deflátoru HDP** při nižší cenové dynamice v rámci všech

složek domácí poptávky a jen mírném zlepšení směnných relací mohl zpomalit na 3,4 % (z 8,2 % v minulém roce), v roce 2025 by hlavně vlivem praktické stagnace směnných relací a pomalejšího růstu deflátoru spotřeby domácností mohl dále klesnout na 2,7 %. V dalším období by se růst deflátoru HDP při takřka neměnných cenách v zahraničním obchodě mohl pohybovat jen těsně nad 2 %. Na směnné relace by měl letos mít pozitivní vliv především meziroční pokles cen minerálních paliv, v roce 2025 by se ceny v zahraničním obchodě měly víceméně stabilizovat. Ve výsledku by směnné relace v roce 2024 mohly vzrůst o 0,5 % a v roce 2025 o 0,1 %.

2.2.2 Potenciální produkt a pozice ekonomiky v cyklu

Česká ekonomika se v posledních čtvrtletích pohybuje zhruba 2 % pod úroveň potenciálního produktu, záporná **mezera výstupu** by se však v důsledku hospodářského oživení měla postupně uzavírat. Od roku 2026 by ekonomika mohla operovat v podmínkách kladné a rozšiřující se mezery výstupu.

2.2.3 Ceny

Meziroční **růst spotřebitelských cen** se v 1. pololetí 2024 pohyboval pod horní hranici tolerančního pásma kolem inflačního cíle České národní banky. K inflaci přispíval obzvláště oddíl bydlení, a to zejména kvůli růstu cen elektřiny a nájemného z bytu. Významně přispívaly také oddíly stravování a ubytování a alkoholické nápoje, tabák. Naopak potraviny a nealkoholické nápoje meziroční inflaci snižovaly, a především zásluhou toho rostly ceny zboží jako celku jen mírně. Výrazně zvýšená cenová dynamika se však udržovala v oblasti služeb, s výjimkou imputovaného nájemného. Silová elektřina i plyn v roce 2024 zlevňují, protichůdně však zapůsobil nárůst regulovaných složek celkových cen elektřiny a plynu z počátku roku. Restriktivní působení měnové politiky je zesíleno důchodovým efektem fiskálního konsolidačního balíčku, a společně tak významně mírní domácí poptávkové inflační tlaky. Ve směru nižší inflace by mohl působit i lehký pokles dolarové ceny ropy. Naopak proinflačním faktorem je nejen růst nominálních mezd, ale i silná depreciace koruny vůči euru a dolaru. Přetrvávající silný růst cen služeb nadále představuje určité proinflační riziko.

V roce 2025 budou inflační tlaky utvářeny téměř výlučně tržními faktory. Proti očekávanému mírnějšímu růstu cen regulovaných složek energií a zvýšení televizních a rozhlasových koncesionářských poplatků by měl působit bazický efekt letošního zlevnění komoditních složek elektřiny a plynu. Zvýšení spotřebních daní na líh a tabákové výrobky by mělo být důvodem pro mírně kladný příspěvek nepřímých daní. Pokles ceny ropy a obnovené posilování koruny vůči euru i americkému dolaru by měly v příštím roce působit protiinflačně. Inflační tlaky bude prostřednictvím úrokových sazeb díky délce transmise i nadále mírnit měnová politika. Proinflačním

faktorem by měl být pokračující vyšší růst mezd. Cenová dynamika u služeb by mohla být v příštím roce nadále zvýšená, tržní složka inflace by tak měla po částečném odeznění aktuálního protiinflačního působení poklesu cen mnoha výrobních vstupů mírně vzrůst.

Očekáváme, že průměrná míra inflace v roce 2024 výrazně klesne na 2,4 % a v roce 2025 dále na 2,3 %. V letech 2026 a 2027 by se měla i nadále držet v blízkosti 2% inflačního cíle České národní banky.

2.2.4 Trh práce

Na trhu práce se v 1. pololetí 2024 projevily zpožděné efekty slabé hospodářské aktivity z předchozího roku, které nepatrně zmírnily napjatou situaci na trhu práce. K určitému snížení nerovnováhy mezi poptávkou a nabídkou přispívají váleční uprchlíci z Ukrajiny, kteří s uplatněním na českém trhu práce nemají výraznější problémy. Ale i přesto je situace v jednotlivých regionech značně rozdílná.

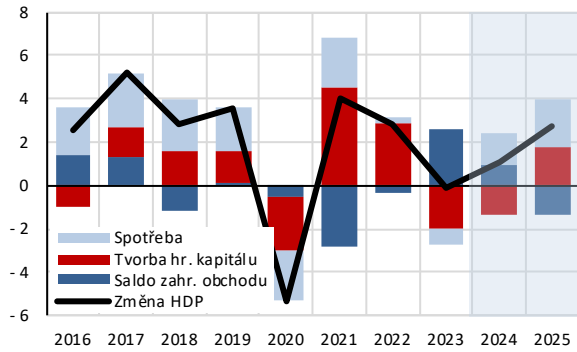
Poptávka po práci zůstává silná, což dokládá meziroční nárůst **zaměstnanosti** i vysoký a dále se zvyšující počet zaměstnaných cizinců. Nabídka práce by měla být podpořena zvyšováním statutárního věku odchodu do důchodu, naopak negativně bude působit demografický efekt v podobě klesajícího podílu věkových skupin s přirozeně vysokou mírou participace. Zaměstnanost by se v letošním roce měla zvýšit o 0,3 % a díky očekávanému hospodářskému oživení by mohla až do roku 2026 mírně růst. V roce 2027 by se však vlivem nepříznivého demografického vývoje mohla mírně snížit, dopady poklesu populace v produktivním věku na trh práce bude nicméně tlumit pokračující nárůst míry participace.

Míra nezaměstnanosti (v metodice Výběrového šetření pracovní sil) zůstává i přes mírný meziroční nárůst na nízké úrovni. V průměru za celý letošní rok by se měla zvýšit na 2,8 %, pro rok 2025 predikujeme její pokles na 2,7 %. V dalších letech by měl velmi pozvolný pokles míry nezaměstnanosti pokračovat.

Na dynamiku nominálního **objemu mezd a platů** v letošním roce pozitivně působí růst poptávky po pracovní síle a omezená nabídka. Mzdové požadavky zaměstnanců jsou navíc podpořeny vysokým růstem spotřebitelských cen a silnou ziskovostí firem v posledních letech. Hlavním faktorem nárůstu výdělků v netržní sféře by v horizontu predikce měla být automatická valorizace platů učitelů, k celkové dynamice ale budou dominantně přispívat tržní odvětví. V příštím roce by výdělků měla podpořit přetrvávající silná poptávka po práci a očekávané zvýšení minimální mzdy o 10 %. Ukončení institutu zaručené mzdy v soukromém sektoru nicméně oslabí dopad do ostatních mezd. Ke zvolnění dynamiky výdělků přispěje určité zmírnění napětí na trhu práce, predikovaná stagnace zisků a výrazný pokles inflace v letošním roce. **Objem mezd a platů** by se tak letos mohl zvýšit o 7,1 % a v roce 2025 o 6,4 %, v dalších letech by růst mohl zpomalit k hodnotám okolo 5 %.

Graf 2.1: Vývoj HDP

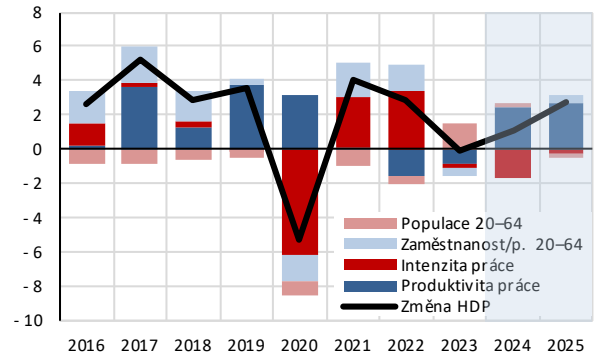
změna reálného HDP v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2024a), MF ČR (2024a). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 2.2: Změna HDP, produktivita a intenzita práce

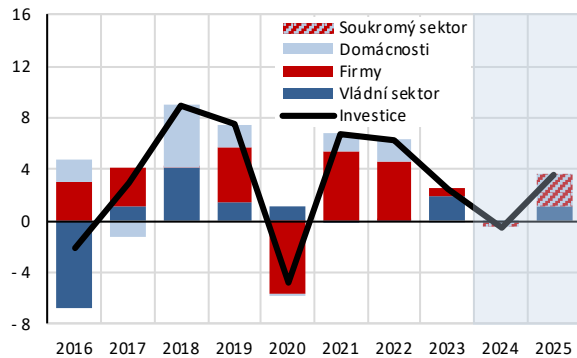
změna v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2024a), MF ČR (2024a). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 2.3: Sektorové členění investic

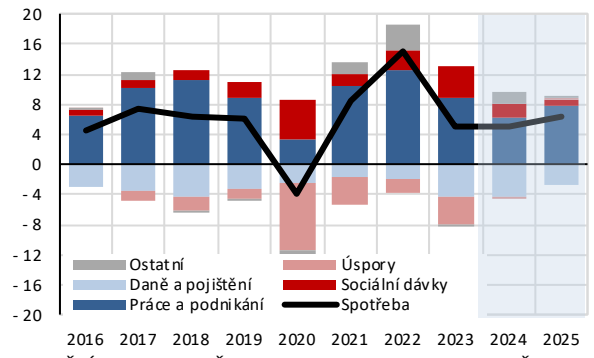
změna reálné tvorby hrubého fixního kapitálu v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2024a), MF ČR (2024a). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 2.4: Spotřeba domácností

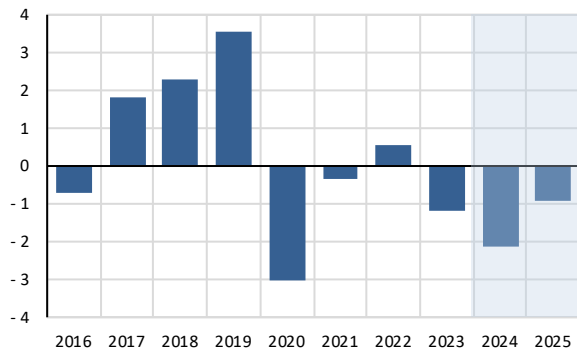
národní pojetí, změna nominální spotřeby v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2024a), MF ČR (2024a). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 2.5: Produkční mezera

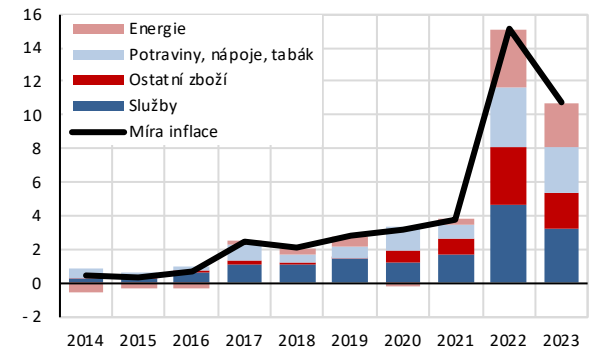
v % potenciálního produktu

Zdroj: MF ČR (2024a).

Graf 2.6: Spotřebitelské ceny v hlavních oddělech

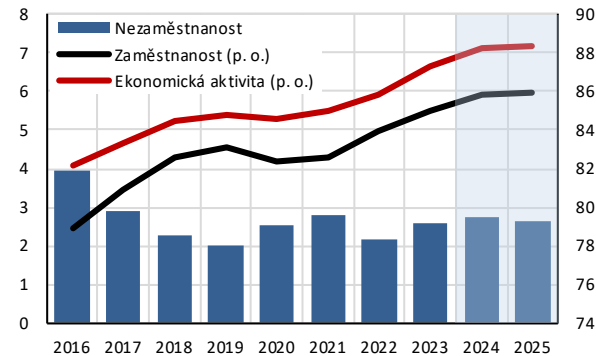
národní pojetí, meziroční změna v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2024a). Výpočty MF ČR.

Graf 2.7: Nezaměstnanost, zaměstnanost a aktivita

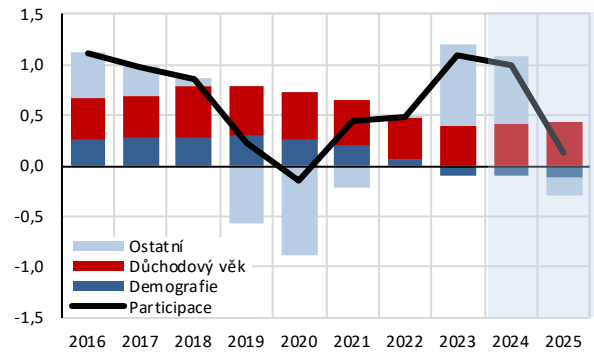
v %

Zdroj: ČSÚ (2024c). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 2.8: Meziroční změna míry participace

změna a příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2024c), Eurostat (2024). Výpočty a predikce MF ČR.

Tabulka 2.1: Makroekonomický scénář

úroveň v mld. Kč, změna v %, příspěvky v p. b.

	2023	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	skut.	skut.	predikce		výhled		proj.
	mld. Kč	změna v %					
HDP							
Reálný HDP		-0,1	1,1	2,7	2,6	2,6	2,0
Deflátor HDP		8,2	3,4	2,7	2,2	2,1	2,0
Nominální HDP	7 619	8,1	4,5	5,4	4,9	4,7	4,0
Složky reálného HDP							
Výdaje na soukromou spotřebu		-2,8	2,1	3,9	3,1	2,5	
Výdaje na spotřebu vlády		3,5	2,3	2,2	2,0	1,8	
Tvorba hrubého fixního kapitálu		2,5	-0,5	3,6	3,6	3,3	
Změna stavu zásob a čisté pořízení cenností	% HDP	0,7	-0,4	0,4	0,8	1,1	
Export zboží a služeb		2,7	2,7	3,4	3,5	3,1	
Import zboží a služeb		-0,9	1,4	5,8	4,6	3,6	
Příspěvky k růstu reálného HDP							
Konečná domácí poptávka		0,0	1,3	3,3	2,8	2,4	
Změna stavu zásob a čisté pořízení cenností		-2,7	-1,2	0,8	0,4	0,3	
Vnější bilance zboží a služeb		2,6	1,0	-1,3	-0,5	-0,2	
Deflátoři a HICP							
Deflátor soukromé spotřeby		8,2	3,2	2,6	2,2	2,1	
p.m. HICP		12,0	2,6	2,3	2,1	2,0	
Deflátor spotřeby vlády		5,3	3,3	3,5	2,6	2,7	
Deflátor investic		3,9	2,3	2,0	1,7	1,6	
Deflátor vývozu (zboží a služeb)		0,2	2,2	1,2	0,5	0,3	
Deflátor dovozu (zboží a služeb)		-2,6	1,7	1,1	0,3	0,2	
Trh práce	úroveň						
Domácí zaměstnanost (1000 osob, NÚ)	5 388	1,0	0,3	0,2	0,1	-0,2	
Průměrné roční odpracované hodiny na zaměstnance	1 774	-0,3	-1,6	-0,2	-0,2	-0,2	
Reálný HDP na zaměstnance		-1,1	0,8	2,5	2,6	2,7	
Reálný HDP na odpracovanou hodinu		-0,8	2,4	2,7	2,8	2,9	
Náhrady zaměstnancům (mld. Kč, NÚ)	3 265	7,7	7,1	6,4	5,2	4,7	
Náhrady na zaměstnance	707	6,7	6,8	6,2	5,1	4,9	
Míra nezaměstnanosti	%	2,6	2,8	2,7	2,6	2,5	
Potenciální produkt a příspěvky k růstu potenciálu							
Potenciální produkt		1,7	2,0	1,4	1,5	1,8	1,5
Práce		0,6	0,3	0,0	-0,1	-0,2	
Kapitál		1,0	1,2	0,5	0,4	0,5	
TFP		0,1	0,6	0,9	1,2	1,5	
Produkční mezera	% potenciálu	-1,2	-2,1	-0,9	0,2	0,9	

Pozn.: Změna stavu zásob a čisté pořízení cenností na řádce 7 vyjadřuje podíl změny zásob k HDP v běžných cenách. Příspěvek změny stavu zásob a čistého pořízení cenností ke změně HDP je spočten z reálných hodnot. Zaměstnanost a náhrady zaměstnancům jsou v konceptu národních účtů.

Zdroj: ČSÚ (2024a, 2024c), Eurostat (2024), MF ČR (2024a). Výpočty a predikce MF ČR.

Tabulka 2.2: Vnější předpoklady

úrokové sazby a změna v %

		2023	2024	2025	2026	2027	2028
		skut.	predikce		výhled		proj.
Krátkodobá úroková míra	% p.a.	7,1	5,0	3,6	3,4	3,4	3,4
Dlouhodobá úroková míra	% p.a.	4,4	3,9	3,6	3,5	3,5	3,5
Měnový kurz USD/EUR	USD/EUR	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	
Měnový kurz CZK/EUR	CZK/EUR	24,0	25,1	24,9	24,4	24,0	
Světový HDP bez EU (stálé ceny)	změna v %	3,5	3,1	3,8	3,6	3,4	
HDP v EU (stálé ceny)	změna v %	0,5	0,9	1,5	1,6	1,5	
Světový objem dovozu, vyjma EU	změna v %	0,9	3,3	3,5	3,4	3,2	
Cena ropy Brent	USD/barel	82,4	81,8	75,4	72,7	70,9	

Zdroj: ČNB (2024), EIA (2024), Eurostat (2024). Výpočty a predikce MF ČR.

3 Fiskální výhled a projekce

Vývoj posledních let je značně ovlivněn externími šoky, ať už se jedná o pandemii v letech 2020 a 2021 nebo válečný konflikt na Ukrajině a energetickou krizi, jež se stále více či méně promítají v hospodaření veřejných financí dodnes. Hospodářské a společenské dopady dosáhly takového rozsahu, že si vyžádaly aktivní přístup fiskální politiky. Jednorázová, přechodná, ale i trvalá opatření na straně výdajů, která nebyla kompenzována vyššími příjmy či nižšími výdaji, tak spolu s cyklickými projevy podstatně zvýšily veřejné zadlužení. S překonáním těchto krizí se do popředí opět dostává otázka střednědobé a dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí.

3.1 Aktuální vývoj a výhled hospodaření sektoru vládních institucí

Přístup k **nastavení fiskální politiky** obecně definuje zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ve znění pozdějších předpisů. Ten v důsledku dvou novel v roce 2020 umožnil mnohem větší fiskální expanzi, než by jinak bylo možné. V rámci celé EU byla poprvé v historii aktivována pro rok 2020 **všeobecná úniková doložka z pravidel Paktu o stabilitě a růstu**, kterou v důsledku přetrvávajících silných rizik a nejistot vychýlených směrem dolů EK následně prodloužila i pro roky 2021 až 2023.

Hospodaření veřejných financí v roce 2023 bylo ovlivněno vývojem na trhu s energiemi, vysokou mírou inflace a zavedením řady opatření, většinou dočasné povahy, které v daném roce měly celkově negativní efekt na saldo veřejných financí. Saldo sektoru vládních institucí dosáhlo $-3,8\%$ HDP. Pro další období připravila vládní koalice soubor opatření v rámci zákona č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů. Ten by měl zajistit citelné zlepšení hospodaření veřejných financí. Deficit v roce 2024 by měl dosáhnout hodnoty $2,8\%$ HDP. Vládní konsolidační balíček upravuje jak stranu příjmů, tak výdajů, avšak vyhýbá se konsenzuálně nejméně škodlivému opatření během konsolidací, což jsou škrtky v investicích. Největší dopad balíčku je sice v letošním roce, nicméně některá opatření nabíhají postupně, a ovlivní tak hospodaření i v roce 2025 a letech výhledu.

Kromě samotných konsolidačních opatření obsahuje balíček rovněž změnu zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Došlo k rychlejšímu poklesu předepsaného strukturálního deficitu použitého k odvození výdajových rámců pro rok 2024 o $1,45$ p. b. na $-2,75\%$ HDP. V letech 2025 až 2028 se pak deficit pro tyto účely snižuje o $0,5$ p. b. ročně, než bude dosažena hodnota maximálně 1% HDP v roce 2028. Tato trajektorie by měla být plně dostačující k dosažení cílů podle reformovaného fiskálního rámce EU. Nastavení fiskální politiky tak bude restriktivní.

Predikovanou výši strukturálního deficitu odhadujeme pro rok 2024 na $2,1\%$ HDP, v roce 2025 by měl mírně klesnout na $2,0\%$ HDP. Strukturální saldo je kompatibilní s odvozenými národními výdajovými rámci.

3.1.1 Očekávané hospodaření v roce 2024

Konsolidační balíček, který připravila vláda, se odráží v očekávání výsledku hospodaření veřejných financí **v roce 2024**. Ten současně nese náklady předchozích silných valorizací důchodů, plnění závazku vůči NATO ve výdajích na obranu a další. Letos očekáváme meziroční snížení deficitu o $1,0$ p. b. na $2,8\%$ HDP, ve strukturálním vyjádření by se měl schodek snížit o $0,4$ p. b. na $2,1\%$ HDP. Deficitní hospodaření půjde především na vrub státního rozpočtu, s mírným schodkem budou patrně hospodařit i zdravotní pojišťovny. Naproti tomu místní vládní instituce by měly opět vykázat kladné saldo.

Celkové příjmy sektoru vládních institucí by dle predikce měly vzrůst o $6,1\%$, přičemž daňové příjmy včetně příspěvků na sociální zabezpečení o $7,7\%$. Ve výnosu **daně z přidané hodnoty** s odhadovanou $2,8\%$ dynamikou se negativně projeví sjednocení snížených sazeb daně na 12% a současně přesuny některých zboží a služeb mezi sazbami. Na druhou stranu tyto změny zmírní dodatečný výnos z navýšení **spotřebních daní**. Jejich meziroční dynamiku pozitivně ovlivní bazický efekt do konce července 2023 snížené sazby daně na motorovou naftu ($5,6$ mld. Kč) a zvýšení sazeb daně z tabákových výrobků a lihu (4 mld. Kč). Daňové příjmy tlumí konec účinnosti mimořádného opatření v období energetické krize v podobě odvodu z nadměrných příjmů výrobců elektřiny. Tento efekt je však kompenzován ukončením plošného odpuštění poplatku za obnovitelné zdroje energie u domácností a firem ke konci roku 2023, přičemž letos se týká pouze energeticky náročných podniků, pro které vláda vyčlenila částku $3,5$ mld. Kč. Zvýšení **daně z nemovitých věcí** by mělo přinést do veřejných rozpočtů odhadem 10 mld. Kč.

Očekávaný růst objemu mezd a platů v ekonomice determinuje **daň z příjmů fyzických osob** ($11,9\%$) i **příspěvky na sociální zabezpečení** ($8,9\%$), v nichž se navíc odráží i nárůst platby za státní pojištěnce. Oba tituly budou pozitivně ovlivněny rovněž diskrečními opatřeními v rámci konsolidačního balíčku. V případě **daně z příjmů právnických osob** působí zejména dva protichůdné faktory. Na jedné straně očekáváme meziroční snížení výnosu daně z neočekávaných zisků, na druhé straně se pak projeví zvýšení sazby daně o 2 p. b. s odhadovaným dopadem kolem 21 mld. Kč.

Z ostatních příjmů předpokládáme výrazně nižší **příjmy z dividend** od států vlastněných společností, stejně jako úroky z poskytnutých půjček v rámci řízení likvidity státní pokladny.

Výdaje sektoru vládních institucí jsou bržděny přijatým konsolidačním balíčkem. Odhadujeme, že tempo **výdajů na konečnou spotřebu** meziročně zpomalí na 7 %. Navzdory úsporám na provozních výdajích každého resortu o 5 % by si **mezispotřeba** měla zachovat značný růst daný mimo jiné výdaji na opravu majetku poškozeného povodní. Zpomalení očekáváme také u **náhrad zaměstnancům** sektoru vládních institucí, které patrně dosáhnou výrazně nižší dynamiky než v loňském roce, zejména s přihlédnutím ke schváleným opatřením konsolidačního balíčku. Růst objemu prostředků na platy determinují oblasti zdravotnictví a školství. Stále vysoké tempo si pravděpodobně udrží **naturální sociální transfery**, s odhadovaným celoročním růstem kolem 12 %. Za ním stojí přetrvávající vyšší úroveň dávek na bydlení, nárůst by však měl být tažen především výdaji zdravotních pojištěnců umožněnými nárůstem pojistného, plateb za státní pojištění i předpokládaným mírným prohloubením schodku fondů sociálního zabezpečení.

V oblasti **peněžitých sociálních dávek** kalkulujeme s navýšením výdajů na výplatu dávek důchodového pojištění. Kromě efektů valorizace důchodů ovlivní dynamiku i humanitární dávky vyplácené uprchlíkům z Ukrajiny, podpory v nezaměstnanosti, dávky nemocenského pojištění či růst platby za státního pojištění. To vše by v souhrnu mělo vést k nárůstu sociálních dávek o 5,5 %.

Investice do fixních aktiv budou ovlivněny zvýšenými výdaji v oblasti dopravní infrastruktury a obrany, kde by již v letošním roce mělo být dosaženo hranice 2 % HDP. V případě výdajů spolufinancovaných z EU bude hrát roli postupný náběh prostředků v rámci nástroje EU příští generace nebo rozvíjející se finanční perspektiva 2021–2027. Dynamika celkových investic by měla dosáhnout 1,8 %.

Opatření konsolidačního balíčku spolu s koncem dočasných titulů schválených v reakci na energetickou krizi budou představovat meziroční úsporu v **dotacích** a částečně **běžných transferech** v řádu desítek miliard korun.

Dluh sektoru vládních institucí by měl v roce 2024 v poměrovém vyjádření vzrůst na 44,1 % HDP. To patrně povede k dalšímu růstu **úrokových výdajů** na úroveň 1,4 % HDP.

3.1.2 Predikce hospodaření v roce 2025

V roce 2025 očekáváme, že saldo veřejných financí dosáhne -2,3 % HDP (plán počítá s maximální hodnotou -2,5 % HDP). Celkové příjmy sektoru vládních institucí by dle predikce měly vzrůst o 5,1 %, přičemž daňové příjmy včetně příspěvků na sociální zabezpečení o 5,3 %.

Rostoucí reálné výdělky by měly povzbudit spotřebu domácností a pozitivně ovlivňovat i výnos **daně z přida-**

né hodnoty. Naopak dynamika bude bržděna úpravou definice dlužníka pro úpravy základu daně v případě nedobytných pohledávek. Vyšší daně na tabákové výrobky by se měly pozitivně projevit ve vyšším výnosu daně z přidané hodnoty (0,7 mld. Kč). Výsledný nárůst výnosu daně by přesto měl činit 6,3 %.

U **spotřebních daní** meziroční výnosy zvýší úpravy sazby daně z tabákových výrobků jako součást opatření ozdravného balíčku (dopad 2,3 mld. Kč). Dále zvýšení sazeb na daň z lihu přinese dodatečných 0,5 mld. Kč.

Více než 6% růst objemu mezd a platů determinuje **daň z příjmů fyzických osob** (5,1 %) i **příspěvky na sociální zabezpečení** (6,2 %), v nichž se navíc odráží i nárůst platby za státní pojištění. U daně z příjmů fyzických osob je však dynamika bržděna meziročním vývojem daně z kapitálových výnosů a vyšším daňovým zvýhodněním souvisejícím s dlouhodobým investičním produktem. V oblasti příspěvků na sociální zabezpečení se konsolidačním balíčkem znovuzavedla sazba nemocenského pojištění pro zaměstnance a vyšší povinné odvody pro osoby samostatně výdělečně činné či pracovníky na dohodu o provedení práce, kde došlo nakonec k posunu v účinnosti na rok 2025. Celkový dopad opatření u příspěvků na sociální zabezpečení činí více než 5 mld. Kč. Naproti tomu podpora zkrácených úvazků a odpočty související s dlouhodobým investičním produktem oslabují výnos o necelou 1 mld. Kč.

Výnos **daně z příjmů právnických osob** by měl meziročně vykázat mírný růst, který je primárně ovlivněn očekávaným snížením výnosu u daně z neočekávaných zisků. Růst výnosu rovněž snižuje osvobození zdanění výnosů státních dluhopisů (1,3 mld. Kč). Naopak pozitivní efekt bude mít stále zvýšení sazby daně o 2 p. b. účinné od roku 2024 s dodatečným dopadem v příštím roce ve výši necelé 1 mld. Kč.

Z ostatních příjmů, které výrazně ovlivní celkový růst příjmů, jde hlavně o **investiční transfery** reflektující náběh projektů spolufinancovaných z rozpočtu EU z programového období 2021–2027. Podstatnou roli však sehrají prostředky z instrumentu EU příští generace, které by měly kulminovat v roce 2025.

Celkové výdaje by mohly růst tempem necelých 4 %. **Náhrady zaměstnancům** v sektoru vládních institucí by měly dosáhnout vyšší dynamiky než v letošním roce, zejména s přihlédnutím k části zaměstnanců s valorizovanými platy podle průměrné mzdy. Vedle toho uvažujeme s růstem platů i v ostatních částech sektoru vládních institucí, byť v nižší dynamice, než je tomu v automaticky valorizované části.

Naturální sociální dávky by měly v roce 2025 zvolnit, což je dáno vysokou základnou v roce 2024. U sociálních dávek na bydlení počítáme se zachováním relativně vyšší úrovně, i když vlivem rostoucích reálných výdělků by mohly výdaje mírně slábnout. Nárůst by pak ale měl být tažen zejména výdaji zdravotních pojištěnců umožně-

nými nárůstem pojistného i plateb za státní pojištění. Růst **mezispotřeby** ve výši 3,6 % je v porovnání s rokem 2024 menší jak v důsledku relativně nižších výdajů v souvislosti s povodněmi, tak pokračujícím konsolidačním úsilím v provozních výdajích.

V oblasti **peněžitých dávek** sociálního zabezpečení počítáme v roce 2025 s navýšením výdajů na výplatu dávek důchodového pojištění. Ty by měly být ovlivněny standardní valorizací od ledna 2025 dle růstu cenového indexu životních nákladů důchodců o 1,7 %. Kromě důchodů počítáme se zachováním humanitární dávky vyplácené osobám s dočasnou ochranou. Růst celkových peněžitých sociálních dávek by měl dosáhnout hodnoty 2,5 %. Ve vývoji dávek sociálního zabezpečení se v metodice národních účtů odráží i růst platby za státního pojištění o cca 2,5 mld. Kč.

Výdaje na **investice do fixních aktiv** budou ovlivněny zvýšenými výdaji v oblasti obrany, kde pracujeme s úrovní 2 % HDP dle definice příslušného zákona. Investice posílí i náběh zdrojů v rámci Národního plánu obnovy. Vliv bude mít i rozvíjející se finanční perspektiva 2021–2027 v souladu s danou fází cyklu využívání prostředků na kohezi. Dynamika celkových investic by v roce 2025 mohla dosáhnout více než 9 %, přičemž na růstu se podílí jak národní, tak z EU spolufinancované projekty.

Opatření ozdravného balíčku zahrnují úspory v **dotacích a běžných transferech**, které by měly mít dodatečný dopad cca 10 mld. Kč i v roce 2025. Obě položky dohromady by měly v podstatě stagnovat.

Úrokové výdaje by měly vlivem zlepšující se výše hospodaření sektoru vládních institucí a klesajících úrokových měr vzrůst jen nepatrně. V poměrovém vyjádření by se měly pohybovat kolem hodnoty 1,3 % HDP.

Dluh sektoru vládních institucí by měl v roce 2025 v poměrovém vyjádření mírně vzrůst o 0,7 p. b. na hodnotu 44,8 % HDP.

3.2 Diskreční opatření na straně příjmů

Příjmová diskreční opatření byla v posledních letech přijímána převážně v důsledku energetické krize nebo zákona č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů. Objemově nejvýznamnějšími z hlediska finančních dopadů jsou zavedení daně z neočekávaných zisků, zvýšení sazby daně z příjmů právnických osob, odpuštění poplatku za obnovitelné zdroje energie pro domácnosti a firmy, odvod z nadměrných příjmů, znovuzavedení nemocenského pojištění pro zaměstnance (a zvýšení pro osoby samostatně výdělečně činné) či zvýšení daní z nemovitých věcí.

Daň z neočekávaných zisků znamená dočasnou mimořádnou daň platnou od 1. ledna 2023 po dobu 3 let. Daň se vztahuje na mimořádně ziskové společnosti z oblasti

3.1.3 Plánované hospodaření v letech 2026–2028

Pro období výhledu predikujeme přetrvávající deficity veřejných financí, jež budou primárně determinovány státním rozpočtem. Ten se bude muset vypořádat s požadavkem na další pokles deficitů veřejných financí v souladu s legislativním nastavením fiskální politiky. **Minimální fiskální úsilí** určuje zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ve znění pozdějších předpisů. Konkrétně § 10a stanovuje strukturální deficit pro rok 2024 ve výši 2,75 % HDP, pro rok 2025 pak 2,25 % HDP, pro rok 2026 1,75 % HDP a 1,25 % HDP pro rok 2027. Od roku 2028 platí obecné ustanovení, že strukturální saldo musí být nejméně -1 % HDP. Před zrušením platnosti nařízení Rady (ES) č. 1466/97, o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik, ve znění pozdějších předpisů, byla zohledňována i výše střednědobého rozpočtového cíle pro ČR, která činila $-0,75$ % HDP.

Požadavek EK na **primární strukturální saldo** (saldo očištěné o vlivy hospodářského cyklu, jednorázová či jiná přechodná opatření a o výši úrokových výdajů) v roce 2028 je nejméně 0,4 % HDP. Tento cíl je obecně v souladu s trajektorií snižování strukturálních schodků daných zákonem o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Stávající nastavení strukturálního deficitu na 1 % HDP implikuje primární strukturální saldo právě ve výši 0,4 % HDP.

Aktuální výhled predikuje dodržení nastaveného strukturálního deficitu v letech 2025 a 2026. Pro roky 2027 a 2028 bude nutné přijetí dalších opatření na straně příjmů nebo výdajů ve výši 0,5 až 1 % HDP. Soubor potenciálních opatření doposud nebyl vládou diskutován a počítá se s jejich přípravou na počátku dalšího volebního období. Deficit veřejných financí by měl v roce 2028 dosáhnout maximálně 0,5 % HDP, což by znamenalo pokles zadlužení z maximálních hodnot kolem 45 % HDP v roce 2026 na cca 44 % HDP na konci horizontu plánu.

výroby a obchodu s energiemi, bankovníctví, petrolejářství a těžby a zpracování fosilních paliv. Funguje jako 60% daňová přírážka aplikovaná na „nadměrný zisk“ těchto firem stanovený jako rozdíl mezi základem daně v letech 2023–2025 a průměrem základů daně za poslední 4 roky (tj. 2018–2021) navýšeným o 20 %.

U **daně z příjmů právnických osob** je s účinností od 1. ledna 2024 zvýšena statutární sazba z 19 % na 21 %.

Odpuštění **poplatku za obnovitelné zdroje energie** pro domácnosti a firmy znamenalo snížení regulované složky ceny elektrické energie v období od 1. října 2022 až 31. prosince 2023. Výše poplatku závisí na hlavním jističi a má omezenou horní hranici, která je ze zákona maximálně 599 Kč včetně DPH za spotřebovanou megawatt-

hodinu. Úhradu namísto domácností a firem převzal státní rozpočet.

Odvod z nadměrných příjmů znamenal další jednorázový titul zdanění mimořádných příjmů. Předmětem byl tržní příjem z prodeje elektřiny v období 1. prosince 2022 do 31. prosince 2023 nad legislativou stanovený strop platný pro každý druh výroby elektrické energie. Z odvodu byli vyňati výrobci, kteří provozují výrobní zařízení s instalovaným výkonem do 1 megawatt včetně, přečerpávací vodní elektrárny a výrobní biometanu. Odvod z nadměrných příjmů činil 90 % nadměrného příjmu.

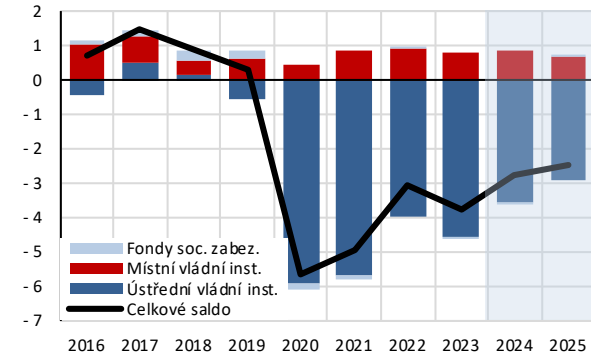
Znovuzavedení **odvodu nemocenského pojištění pro zaměstnance** reagovalo na „strukturální“ nesoulad mezi příjmy a výdaji nemocenského pojištění. V minulosti došlo ke snížení celkové sazby nemocenského pojištění na jedné straně, na straně druhé přibýly postupně nové

dávky (otcovská, dlouhodobé ošetřovné). Od 1. ledna 2024 tak platí pro zaměstnance sazba 0,6 % z vyměřovacího základu, u osob samostatně výdělečně činných tvoří zvýšení 0,6 p. b.

Zvýšení sazby **daní z nemovitých věcí**: vlivem zrušení daně z nabytí nemovitých věcí je segment zdanění nemovitých věcí zatížen v podstatě jen marginálně, a to jak v relativním vyjádření ve vztahu k HDP (0,2 % HDP), tak i v porovnání s ostatními zeměmi (ČR na 36. příčce z 38 zemí OECD). Jde rovněž o doporučení Rady směrem k ČR na roky 2024 a 2025: „Podniknout kroky ke zvýšení příjmů z periodických daní z nemovitostí.“ Daně z nemovitých věcí se z hlediska sazeb od 1. ledna 2024 zdvojnásobily a byl zaveden valorizační mechanismus, který by měl v dalších letech daň upravovat v závislosti na růstu cenové hladiny.

Graf 3.1: Salda subsektorů vládních institucí

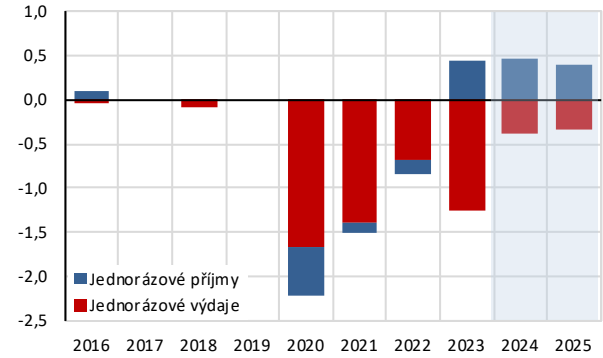
v % HDP

Zdroj: ČSÚ (2024b). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 3.2: Jednorázová opatření

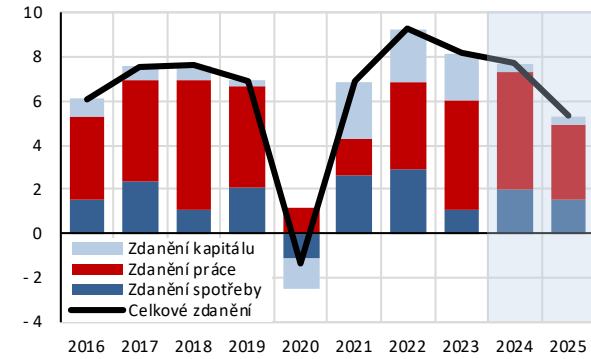
v % HDP

Zdroj: ČSÚ (2024a), MF ČR (2024a). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 3.3: Daňové příjmy sektoru vládních institucí

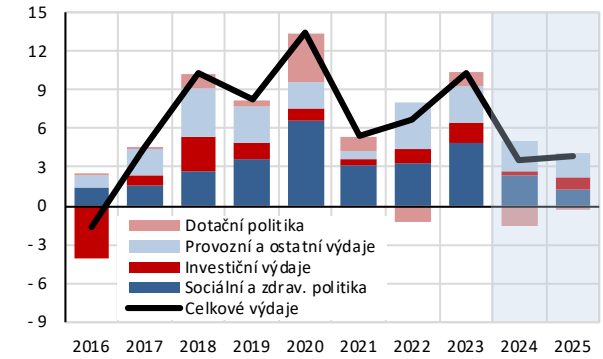
změna v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2024a, 2024b). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 3.4: Výdaje sektoru vládních institucí

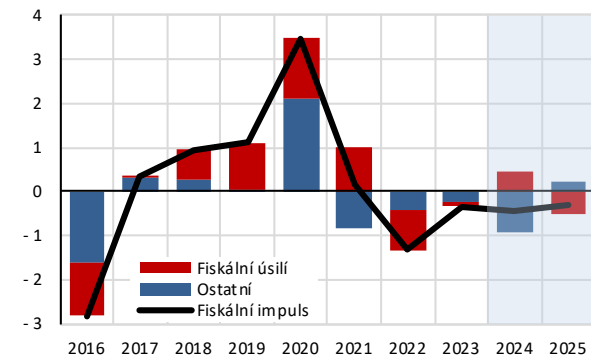
změna v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2024a, 2024b). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 3.5: Fiskální úsilí a fiskální impuls

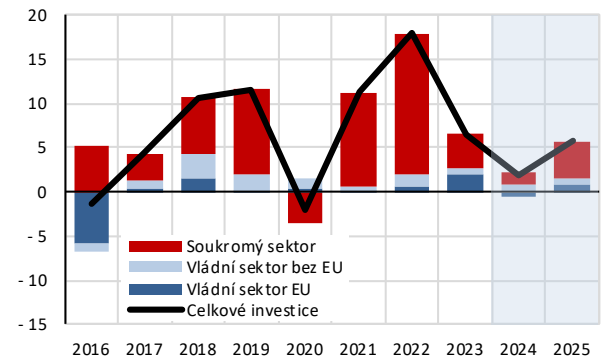
v procentních bodech, primární fiskální úsilí s opačným znaménkem

Zdroj: ČSÚ (2024a, 2024b). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 3.6: Spolufinancování investic z fondů EU

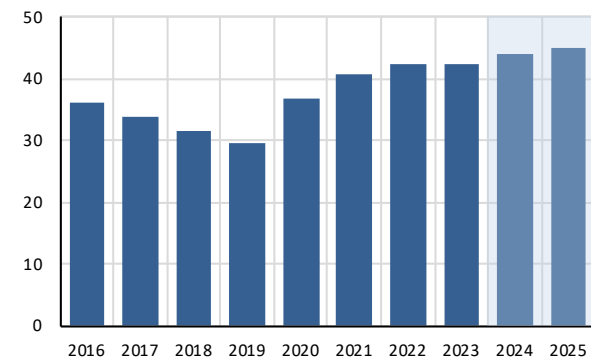
změna nominální tvorby hrubého fixního kapitálu v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2024a), MF ČR (2024a). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 3.7: Dluh sektoru vládních institucí

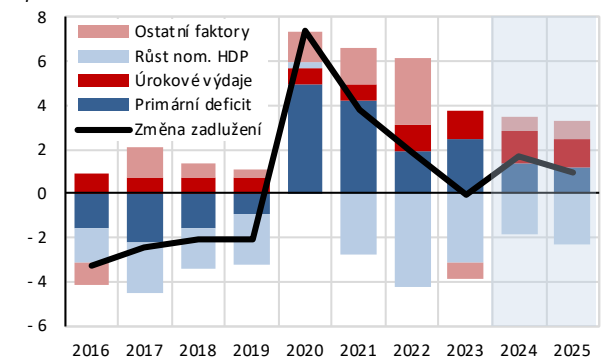
v % HDP

Zdroj: ČSÚ (2024a, 2024b). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 3.8: Příspěvky ke změně hrubého dluhu

v procentních bodech

Zdroj: ČSÚ (2024a, 2024b). Výpočty a predikce MF ČR.

Tabulka 3.1: Výchozí nastavení příjmů a výdajů sektoru vládních institucí
úroveň v mld. Kč, ostatní v % HDP

	2023	2023	2024
	mld. Kč	% HDP	
Příjmy			
Daně z výroby a z dovozu	806	10,6	10,7
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	609	8,0	8,3
Příspěvky na sociální zabezpečení	1 169	15,3	16,0
Ostatní běžné příjmy	401	5,3	4,9
Kapitálové daně	0	0,0	0,0
Ostatní kapitálové příjmy	70	0,9	0,9
Celkové příjmy	3 056	40,1	40,7
z toho: Transfery z EU	85	1,1	1,1
Celkové příjmy jiné než transfery z EU	2 971	39,0	39,7
p.m. Příjmová diskreční opatření (přírůstky, kromě financovaných z EU)	44	0,6	0,7
p.m. Jednorázové příjmy (úrovně, kromě financovaných z EU)	33	0,4	0,5
Výdaje			
Náhrady zaměstnancům	738	9,7	9,6
Mezispotřeba	433	5,7	6,1
Úrokové výdaje	98	1,3	1,4
Sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	1 036	13,6	13,7
Naturální sociální transfery	258	3,4	3,5
Dotace	208	2,7	2,0
Ostatní běžné výdaje	162	2,1	2,0
Tvorba hrubého fixního kapitálu	370	4,9	4,7
Kapitálové transfery	37	0,5	0,5
Jiné kapitálové výdaje	6	0,1	0,0
Celkové výdaje	3 344	43,9	43,5
z toho: Výdaje financované transfery z EU	85	1,1	1,1
Národně financované výdaje	3 259	42,8	42,4
p.m. Národní spolufinancování programů financovaných z EU	41	0,5	0,5
p.m. Cyklická složka dávek v nezaměstnanosti	0	0,0	0,0
p.m. Jednorázové výdaje (úrovně, kromě financovaných z EU)	96	1,3	0,4
Čisté výdaje (před příjmovými opatřeními)	3 024	39,7	40,2

Zdroj: ČSÚ (2024b). Výpočty a predikce MF ČR.

Tabulka 3.2: Predikce a plán maximálních hodnot základních fiskálních ukazatelů

úroveň v mld. Kč, ostatní v % HDP, změna čistých výdajů a implicitní úroková míra v %

	2023	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	mld. Kč skut.	skut.	predikce	% HDP plán			
Výdaje							
Úrokové výdaje	98	1,3	1,4	1,3	1,3	1,4	1,4
Národně financované veřejné investice	296	3,9	3,7	3,7	3,6	3,6	3,6
Čisté výdaje (hodnota v mld. Kč, růst v %)	3 014		5,3	4,5	2,5	2,6	2,9
Saldo							
Čisté půjčky/výpůjčky	-288	-3,8	-2,8	-2,5	-1,7	-0,9	-0,5
Primární saldo	-190	-2,5	-1,4	-1,2	-0,3	0,4	0,8
Cyklické očištění							
Strukturální saldo		-2,5	-2,1	-2,3	-1,8	-1,3	-1,0
Primární strukturální saldo		-1,3	-0,7	-0,9	-0,4	0,1	0,4
Dluh							
Hrubý dluh sektoru vládních institucí (konsolidovaný)	3 234	42,4	44,1	45,1	45,3	44,7	44,2
Změna hrubého dluhu	236	-0,1	1,6	1,0	0,2	-0,6	-0,5
Příspěvky ke změně hrubého dluhu							
Primární deficit		2,5	1,4	1,2	0,3	-0,4	-0,8
Kumulativní efekt		-1,9	-0,4	-0,9	-0,8	-0,6	-0,3
Úroky		1,3	1,4	1,3	1,3	1,4	1,4
Změna HDP		0,0	-0,5	-1,2	-1,2	-1,1	-0,9
Inflace		-3,2	-1,4	-1,1	-0,9	-0,9	-0,8
Stock-flow adjustment		-0,7	0,7	0,8	0,7	0,4	0,7
p. m. Implicitní úroková míra z dluhu (%)		3,3	3,4	3,2	3,1	3,2	3,2

Zdroj: ČSÚ (2024b). Výpočty a predikce MF ČR.

Tabulka 3.3: Diskreční opatření na straně příjmů

meziroční změna, v % HDP

	Příjmy/výdaje	ESA kategorie	Jednorázové	2023	2024
Plná úhrada poplatku za obnovitelné zdroje energie ze státního rozpočtu	příjmy	D.214a	ANO	-0,2	0,2
Daň z neočekávaných zisků	příjmy	D.51b	ANO	0,5	-0,1
Odvod z nadměrných příjmů	příjmy	D.29h	ANO	0,2	-0,2
Zvýšení sazby daně právnických osob o 2 procentní body	příjmy	D.51b		-	0,3
Znovuzavedení odvodu nemocenského pojištění pro zaměstnance	příjmy	D.61		-	0,2
Zvýšení daně z nemovitých věcí	příjmy	D.29a, D.59a		-	0,1
Celkem				0,5	0,5

Pozn.: Opatření vyjma daně z nemovitých věcí, jejíž rozpočtové určení náleží obecním rozpočtům, jsou evidována pro ústřední vládní instituce.

Zdroj: Výpočty a predikce MF ČR.

3.3 Projekce sald a dluhu a její předpoklady

Výsledky predikce v období do roku 2028 jsou dané výše uvedeným plánem, který je v souladu s českou legislativou. Navazující **dlouhodobá projekce do roku 2038** pak vychází z modelového přístupu EK a jejích předpokladů. Jsou zde však promítnuty některé národní předpoklady o vývoji vstupních proměnných, především s ohledem na plynulé navázání na vývoj do roku 2028.

Rozdíly se projevují ve výši reálného a potenciálního produktu a jejich temp růstu. Predikce reálného HDP do roku 2028 vychází z aktuálních dat a zohledňuje opatření uvedená v tomto plánu. Pro odhad potenciálního růstu používáme národní metodiku založenou na přístupu (Cobb-Douglasovy) produkční funkce. Jde o publikovanou metodiku, která je konzultovaná a schválená Národní rozpočtovou radou. Pro konzistentní výpočet cyklické složky a odvození strukturálního salda používáme při výpočtech nejnovější makroekonomickou prognózu ze srpna roku 2024, včetně reálného HDP, pro horizont do roku 2028. Výsledný potenciální produkt nemusí nutně implikovat nulovou mezeru výstupu, což je s ohledem na poměrně krátký horizont adekvátní. V období za národní predikcí jsou použita tempa růstu potenciálního produktu z dlouhodobých projekcí EK. Projekce reálného HDP je dopočtena z vývoje potenciálního produktu a produkční mezery, která je pro rok 2028 odhadována ve výši 1,4 %. Následně je aplikováno pravidlo lineárního uzavření produkční mezery (obdobně jako je aplikuje EK), a to každý rok o jednu třetinu. K jejímu plnému uzavření tak dojde v roce 2031. V rámci národních projekcí je prognózovaná produkční mezera na bázi ukazatele hrubé přidané hodnoty, namísto reálného HDP. Pro účely projekcí vývoje HDP jsme proto použili předpoklad o totožnosti procentní výše produkční mezery HDP s prognózovanou výší produkční mezery podle hrubé přidané hodnoty. S ohledem na nulovou produkční mezeru od roku 2031 je dynamika vývoje reálného HDP totožná s potenciálním produktem. Je zcela zásadní uvést, že národní přístup vede k přísnějšímu saldu veřejných financí, než požaduje EK.

Interně konzistentní makroekonomická predikce v případě inflace obecně zohledňuje všechny předvídatelné inflační a deflační faktory včetně očekávaných dopadů změn politik. Poslední čísla ukazují poměrně výrazný pokles inflace, kdy za osm měsíců letošního roku spotřebitelské ceny meziročně vzrostly v průměru o 2,25 %. Očekáváme, že inflačního cíle 2 % (růst indexu spotřebitelských cen) bude dosaženo do poloviny roku 2026 a deflátor HDP k této hodnotě dokonverguje v roce 2028. S ohledem na očekávaný růst v dalším období nevidíme důvod pro vznik inflačních tlaků, které by moh-

ly odchýlit inflaci směrem vzhůru od cíle centrální banky. Proto předpokládáme, že inflace zůstane ve zbývajícím horizontu projekcí stabilní na hodnotách roku 2028. Oproti kalkulacím EK, která pro jejich určení využívá aktuální tržní očekávání, jsou hodnoty inflace po celý horizont projekce o 0,5 p. b. nižší. Dosažení inflačního cíle očekává EK teprve v horizontu 30 let.

Odlíšná je také predikce použitých krátkodobých a dlouhodobých úrokových sazeb, u nichž odhadujeme postupný pokles do roku 2026 na konečných 3,4 % u krátkodobých, resp. na 3,5 % u dlouhodobých sazeb. Předpokládáme, že obě sazby budou sledovat vývoj základní úrokové sazby centrální banky, která je nyní na klesající trajektorii. Pokud jde o další výhled, očekáváme, že v průběhu letošního a příštího roku dojde k dalšímu poklesu základní úrokové sazby, což by se odrazilo v dalším snížení obou diskutovaných úrokových sazeb. V dlouhém období pak 2týdenní repo sazba zůstane stabilní na úrovni 3,25 %, což je úroveň konzistentní s odhadu České národní banky. Stejně jako v případě inflace nevidíme v dlouhém horizontu ekonomické důvody pro zvrát ve vývoji úrokových sazeb. Naproti tomu se v kalkulacích EK sazby kolem roku 2026 pohybují zhruba o 1 p. b. výše s postupnou konvergencí do roku 2038 k úrovni 3,2 % u krátkodobých a 4,2 % u dlouhodobých sazeb.

Posledním rozdílem je hodnota odhadovaného fiskálního multiplikátoru, který je v případě EK pro všechny členské země stanoven na úrovni 0,75, a to bez rozdílu na typy opatření, běžné výdaje či investice. Tato výše je s ohledem na empirické studie o české ekonomice spíše nadhodnocená. Např. OECD ve své studii (OECD, 2009) popisuje negativní vztah mezi ekonomickou otevřeností a velikostí fiskálního multiplikátoru. Hodnoty multiplikátoru pro otevřenou českou ekonomiku byly odhadnuty v prvním roce realizace od cca 0,1 u daní a 0,2–0,3 u vládních neinvestičních výdajů až po 0,7 u investic. Studie České národní banky (ČNB 2016 a ČNB 2021) uvádí fiskální multiplikátory vládních investic v rozmezí od 0,3 do 0,7, pro ostatní výdaje včetně vládní spotřeby se multiplikátory pohybují mezi 0,3 a 0,5. Daňové multiplikátory jsou pak rozmezí 0,1 až 0,3. Také studie Evropské centrální banky (ECB 2015), která srovnává multiplikátory v evropských zemích, zmiňuje hodnoty ve výši 0,2–0,5. Bližší informace jsou uvedeny v publikaci Fiskálního výhledu (MF ČR, 2015). Vzhledem k tomu, že předpokládáme konsolidaci primárně v oblasti neinvestičních výdajů a případně na straně příjmů, aplikujeme konzervativnější odhady multiplikátoru ve výši 0,35.

Tabulka 3.4: Výhled salda a dluhu v horizontu Fiskálně-strukturálního plánu

% HDP, % potenciálu, úroková míra v %, změna v %

		2023	2024	2025	2026	2027	2028
Hrubý dluh sektoru vládních institucí (konsolidovaný)	% HDP	42,4	44,1	45,1	45,3	44,7	44,2
Saldo sektoru vládních institucí	% HDP	-3,8	-2,8	-2,5	-1,7	-0,9	-0,5
Primární strukturální saldo (bez nákladů stárnutí)	% HDP	-1,3	-0,7	-0,9	-0,4	0,1	0,4
Cyklická složka	% HDP	0,4	0,8	0,3	-0,1	-0,3	-0,5
Jednorázová opatření	% HDP	-0,8	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Náklady spojené se stárnutím populace	% HDP	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Úrokové výdaje	% HDP	1,3	1,4	1,3	1,3	1,4	1,4
Krátkodobá úroková míra	%	7,1	5,0	3,6	3,4	3,4	3,4
Dlouhodobá úroková míra	%	4,4	3,9	3,6	3,5	3,5	3,5
Implicitní úroková míra z dluhu	%	3,3	3,4	3,2	3,1	3,2	3,2
Stock-flow adjustment	% HDP	-0,7	0,7	0,8	0,7	0,4	0,7
Potenciální produkt	změna v %	1,7	2,0	1,4	1,5	1,8	1,5
Reálný HDP	změna v %	-0,1	1,1	2,7	2,6	2,6	2,0
Deflátor HDP	změna v %	8,2	3,4	2,7	2,2	2,1	2,0
Nominální HDP	změna v %	8,1	4,5	5,4	4,9	4,7	4,0

Pozn.: Saldo vychází z maximálně přípustných hodnot dle zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, národní metodiky a prognóz.

Zdroj: ČSÚ (2024a, 2024b). Výpočty, predikce, výhled a projekce MF ČR.

Tabulka 3.5: Modelová projekce salda a dluhu do roku 2038

% HDP, % potenciálu, úroková míra v %, změna v %

		2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Hrubý dluh sektoru vládních institucí	% HDP	43,8	43,7	43,9	44,0	44,3	44,6	45,1	45,7	46,5	47,5
Saldo sektoru vládních institucí	% HDP	-0,8	-1,1	-1,4	-1,5	-1,6	-1,8	-1,9	-2,1	-2,3	-2,6
Primární strukturální saldo	% HDP	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Cyklická složka	% HDP	-0,4	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jednorázová opatření	% HDP	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Náklady spojené se stárnutím pop.	% HDP	0,1	0,2	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	1,0	1,2	1,4
Úrokové výdaje	% HDP	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Krátkodobá úroková míra	%	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4
Dlouhodobá úroková míra	%	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Implicitní úroková míra z dluhu	%	3,3	3,3	3,3	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4
Stock-flow adjustment	% HDP	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Potenciální produkt	změna v %	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5
Reálný HDP	změna v %	0,7	0,8	0,9	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5
Deflátor HDP	změna v %	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Nominální HDP	změna v %	2,7	2,8	2,9	3,3	3,3	3,3	3,4	3,4	3,5	3,5

Pozn.: Saldo vychází z projekčního modelu a předpokladů EK.

Zdroj: ČSÚ (2024a, 2024b). Projekce EK. Výpočty MF ČR.

4 Reformy a investice

Specifická doporučení Rady EU jsou rozříděna do čtyř tematických oblastí – dekarbonizace; sociální systémy; vzdělávání, trh práce a dostupné bydlení a konečně moderní veřejná správa, digitalizace. Základem jsou doporučení od roku 2019 do roku 2024, u nichž nebyl v reakci ČR zaznamenán výraznější pokrok.

4.1 Dekarbonizace

Přes výrazné snížení emisí skleníkových plynů¹ a rozpojení trajektorií růstu ekonomiky a konečné spotřeby energií v uplynulých třech dekádách zůstává ČR jednou z energeticky a emisně nejnáročnějších ekonomik v EU. Příčinami jsou především vysoké zastoupení průmyslu v ekonomice (28 % hrubé přidané hodnoty) a téměř třetinový podíl uhlí na primárních energetických zdrojích. Emise skleníkových plynů na obyvatele tak dosahují v ČR jedné z nejvyšších úrovní mezi státy EU.

Cílem ČR je do roku 2030 snížit emise v sektorech mimo stávající **unijní systém emisního obchodování** (EU ETS) o 26 % oproti roku 2005, zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie na hrubé konečné spotřebě energie na 30 % a snížit konečnou spotřebu energie o cca 20 % proti roku 2021 (MPO, 2023). Emise skleníkových plynů jsou v ČR ve vazbě na emise zpoplatněny pouze skrze EU ETS. Cílem EU ETS je snížit emise skleníkových plynů zahrnutých do tohoto systému (v ČR necelých 52 % emisí dle OECD, 2022a) na úrovni EU o 62 % mezi roky 2005 a 2030. Novela celounijního systému pak v případě ČR rozšiřuje pokrytí zpoplatnění na zhruba dvě třetiny emisí.

Vláda usiluje o dekarbonizaci energetiky skrze kombinaci **jaderné energie** a **decentralizovaných obnovitelných zdrojů** s důrazem na technologickou neutralitu, energetickou účinnost a energetické úspory (Vláda ČR, 2023). Podíl jaderných zdrojů na hrubé výrobě elektřiny by se měl zvýšit ze současných zhruba 37 % na 50 % v roce 2050. Za tímto účelem přijímá vláda kroky, aby byly přinejmenším nahrazeny stávající bloky Jaderné elektrárny Dukovany, jež dosáhnou ve druhé polovině 40. let hranice své životnosti. Proto vybrala dodavatele pro výstavbu nových jaderných zdrojů. Naopak v případě **uhlí**, které v ČR v současnosti generuje 43 % elektřiny a polovinu tepla, dojde k ukončení jeho energetického využívání do roku 2033 (Vláda ČR, 2023).

Vláda ČR se také zasazuje o rychlé odbourání energetické **závislosti na Rusku**. V případě zemního plynu se již ČR kapacitně bez ruské suroviny obejde², u ropy by díky probíhajícímu zvyšování kapacity ropovodu TAL (projekt TAL+) měla být závislost ČR na Rusku výrazně snížena již

ke konci roku 2024 a plně odstraněna po dokončení TAL+ v prvním pololetí 2025 (MPO, 2024a). V neposlední řadě by již brzy měla být ukončena i závislost na ruském jaderném palivu.

ČR je malou, vysoce otevřenou ekonomikou, a jako taková je silně závislá na zahraniční poptávce. Pro udržení a posílení mezinárodní konkurenceschopnosti ČR, a tím i zajištění budoucích veřejných příjmů a makroekonomické a fiskální stability, je proto nezbytné reflektovat trendy ve světové ekonomice. K nim bezesporu patří probíhající významná realokace kapitálu v souvislosti s globálním přechodem na nízkouhlíkovou ekonomiku (NERV, 2024). Současné strategické kroky tak rozhodují o tom, kde se budou jednotlivé státy pohybovat v souvislosti s tvorbou přidané hodnoty a v rámci dodavatelských řetězců za 10 až 15 let.

Část sektorů ekonomiky ČR projde zásadní změnou, přičemž přechod na nízkoemisní hospodářství bude v souvislosti s emisním profilem ekonomiky zřejmě nákladnější než pro mnohé jiné členské státy EU. Správně nastavená, nákladově efektivní a společensky udržitelná a spravedlivá transformace však zároveň představuje velkou příležitost pro českou ekonomiku a bude mít dlouhodobé přínosy mimo jiné v podobě modernizace ekonomiky, posílení energetické bezpečnosti, úspor nejen ve výdajích za energii a vyšší kvality života (McKinsey, 2020; AV, 2022; OECD, 2023a; MMF, 2024).

Cíle klimatické transformace ČR jsou popsány ve strategických dokumentech – Státní energetické koncepci, Politice ochrany klimatu v ČR a Vnitrostátním plánu ČR v oblasti klimatu a energetiky 2021–2030, jejichž aktualizace byly předloženy vládě k projednání.

4.1.1 Reformy energetické regulace

Zákon č. 19/2023 Sb., tzv. Lex OZE I, účinný od 24. ledna 2023, zjednodušil podmínky **povolování a výstavby obnovitelných zdrojů energie**, ať již jde o výrobní elektřiny pro vlastní spotřebu o výkonu do 50 kW, nebo výrobní elektřiny z OZE o celkovém instalovaném výkonu 1 MW a více.

Zákon č. 469/2023 Sb., tzv. Lex OZE II, účinný od 1. ledna 2024, zavedl **energetická společenství a společenství pro obnovitelné zdroje energie** jako nové účastníky trhu a stanovil pravidla pro sdílení elektřiny vyrobené v těchto společenstvích. K 1. srpnu 2024 bylo spuštěno **Elektroenergetické datové centrum**, které má zajistit všechny potřebné datové toky. S plným provozem se

¹ Dle ČHMÚ (2024) o 37 % do roku 2022 oproti roku 1990 v případě započtení sektoru využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví, resp. o necelých 42 % bez tohoto sektoru.

² Díky snížení spotřeby, pronájmu části kapacity LNG terminálu v nizozemském Eemshavenu od září 2022 a do budoucna i části kapacity v budovaném německém LNG terminálu ve Stade (MPO, 2024b).

počítá v druhé polovině roku 2026. Lex OZE II také mimo jiné zavádí možnost komunitního sdílení elektřiny napříč celou elektrizační soustavou ČR.

V současné době probíhá legislativní proces u další novely energetické legislativy, a to v podobě sněmovního tisku 656 – tzv. Lex OZE III, který se zaměřuje na i) právní pravidla pro **ukládání elektřiny** (respektive energie) v elektrizační soustavě; ii) nový druh obchodování založený na slučování nabídky a poptávky po elektřině od více zákazníků pro potřeby provozu elektroenergetické sítě (**agregace**); iii) oprávnění menších zákazníků zapojit se do služeb výkonové rovnováhy elektrizační soustavy nabízením dodávky nebo odběru elektřiny (**akumulace**). Účinnost je pro většinu ustanovení navrhována k 1. lednu 2025, pro ustanovení, jejichž uplatňování je závislé na plném zprovoznění elektroenergetického datového centra, pak k 1. červenci 2026. Popsané změny jsou milníky Národního plánu obnovy (NPO).

V počáteční fázi legislativního procesu se nachází návrh zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie a o změně souvisejících zákonů, jímž má být transponována novelizovaná směrnice EU č. 2023/2413 (MPO, 2024c). Zákon urychlí využívání OZE prostřednictvím vymezení oblastí – **akceleračních zón**, ve kterých budou záměry pro využití energie z OZE a stavbu související infrastruktury povolovány ve zjednodušeném režimu. Výhledově má být zvaženo též zavedení zvláštních zón pro samotnou akumulaci energie a pro síťovou infrastrukturu, aby se zvýšila připojitelnost dalších OZE i mimo akcelerační zóny.

4.1.2 Financování dekarbonizace a tranzice

Finančně je rozvoj OZE v ČR podporován mimo jiné prostřednictvím **provozní podpory** – zelených bonusů, včetně aukčních bonusů. Rozvoj OZE, energetické úspory, energetická účinnost, modernizace energetické infrastruktury a/nebo snižování emisí v dopravě a jiných sektorech jsou podporovány rovněž prostřednictvím **investiční podpory** v rozsáhlých podpůrných programech, které jsou financovány především z výnosů emisních povolenek, Modernizačního fondu, nástrojů politiky soudržnosti EU a NPO.

Z NPO, komponenty 7.1 Infrastruktura pro OZE a elektrizační soustava, byl vypsán například dotační titul pro provozovatele regionálních **distribučních soustav** s alokací 6,6 mld. Kč³ s cílem zvýšit kapacitu pro připojení OZE.

Na tuto činnost navazuje OP Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK) svými výzvami v rámci aktivity Energetická infrastruktura (alokace 7,6 mld. Kč), které podporují výstavbu, posílení, rekonstrukci a mo-

dernizaci distribučních soustav a související infrastruktury. Programy Nová zelená úsporám, Nová zelená úsporám Light, OP Životní prostředí, dotační i úvěrová větev aktivity Úspory energie OP TAK s alokací 13 mld. Kč, v Modernizačním fondu programy HEAT, ENERG, ENER-Gov a ENERG ETS nebo (národní) program Panel podporují mj. zvyšování energetické účinnosti **systémů dálkového vytápění a/nebo hloubkové renovace budov, efektivní nakládání s energií a OZE**.

Aktivita OP TAK s názvem Obnovitelné zdroje energie a alokací 7,5 mld. Kč pak pomáhá ČR dosáhnout svého závazku v oblasti využívání OZE podnikatelskými subjekty. Intervence se zaměřuje na podporu instalace solárních termických systémů, fotovoltaických elektráren, malých vodních elektráren, větrných elektráren, tepelných čerpadel a rovněž efektivního využití biomasy při výrobě tepla a elektrické energie.

Probíhá také **spolupráce s bankami a stavebními spořitelny** na spolufinancování komplexního zateplení a dalších energeticky úsporných opatření prostřednictvím zvýhodněných úvěrů.

Z OP Spravedlivá transformace jsou v krajích nejvíce zasažených klimatickou transformací ekonomiky (Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský) financována dílčí opatření zaměřená na rekvalifikace, aktivní začleňování a pomoc uchazečům o zaměstnání, podporu udržitelné místní mobility či podporu vzniku pracovních pozic v sektoru OZE a dalších souvisejících odvětví.

4.1.3 Nízkoemisní mobilita

Snižování emisí v sektoru dopravy a výstavba související infrastruktury jsou podporovány z OP Doprava, Spravedlivá transformace a IROP, NPO a Modernizačního fondu (program TRANSPORT). V NPO jde zejména o komponentu 2.4 Rozvoj čisté mobility s alokací 4,9 mld. Kč z NPO a celkovými investičními náklady okolo 9,6 mld. Kč. Z OP ST má být podpořen mj. již zahájený strategický projekt Zavádění vodíkové mobility v Ústí nad Labem (1 mld. Kč), což je pilotní projekt využití vodíkových autobusů v městské hromadné dopravě.

V **železniční dopravě** patří administrativní zjednodušení a urychlení její elektrifikace mezi vládní priority (Vláda ČR, 2023). Elektrizace kolejových tratí společně s náhradou kolejových vozidel za emisně úspornější jsou – vedle jiných oblastí – podporovány již zmíněným programem TRANSPORT (SFŽP, 2023) či v rámci NPO mj. komponentou 7.6 Elektrifikace železniční dopravy.

Na podporu pořízování **bezemisních vozidel** (energie z elektřiny, vodíku či jiná bez CO₂), byla v ČR zákonem č. 349/2023 Sb. prodloužena platnost mimořádných (zrychlených) daňových odpisů fyzickými i právníckými osobami, původně zavedená pro vozy pořízené v letech 2020 až 2023, o dalších pět let, tj. pro bezemisní vozy pořízené do konce roku 2028. Zvýhodnění se také týká poskytnutí služebního vozidla zaměstnavatelem zaměstnanci pro osobní účely, kdy za zdanitelný příjem zaměst-

³ Veškeré uváděné alokace vyjadřují plánované částky (aktuální v době zpracování FSP), které se mohou změnit.

nance se nepovažuje 1 % ceny vozidla, ale od 1. ledna 2024 pouze 0,25 % (zákon 349/2023 Sb.). Významnou součástí dekarbonizačního úsilí v dopravě je rovněž podpora **bezemisní městské hromadné dopravy**, mimo jiné ve vazbě na zákon č. 360/2022 Sb., o podpoře nízkoemisních vozidel prostřednictvím zadávání veřejných zakázek a veřejných služeb v přepravě cestujících.

Vedle toho byly zákonem 142/2022 Sb. přeřazeny **stroje nebo zařízení, která slouží výlučně k dobíjení čistě elektrických vozů a vozů s hybridním pohonem** do nižší odporové skupiny, čímž se zkrátila minimální doba odpisování uvedených zařízení.

V srpnu 2024 vláda schválila druhou aktualizaci Národního akčního plánu čisté mobility, která má podpořit rozvoj elektromobility a vodíkové mobility, a snížit tak emise v dopravě, a to skrze podporu firem, veřejné dopravy, zranitelných skupin obyvatel a rozvoj služeb sdílení vozidel včetně e-carsharingu (Vláda ČR, 2024).

4.1.4 Vzdělávání, věda, výzkum a vývoj a poradenství
Prostřednictvím vybraných vzdělávacích programů⁴ a metodiky Ministerstva průmyslu a obchodu⁵ je zaveden systém a stanovena pravidla **odborného vzdělávání osob** v oblastech instalací OZE a v oblastech energetického auditu, průkazů energetické náročnosti budov či inspekci klimatizační techniky. Dále programy pokrývají odborné vzdělávání a zvyšování odborných kompetencí v oblasti energetických úspor a jejich dosahování.

Rozvoj vědy, výzkumu a inovací je v ČR v oblasti energetiky podporován mimo jiné z OP TAK, který prostřednictvím specifického cíle 1.1 podporuje (ačkoliv to není podmínkou) i výzkum a vývoj s pozitivním dopadem na dekarbonizaci, nebo programem THÉTA 2 Technologické agentury ČR, obdobou pro oblast životního prostředí je pak program Prostředí pro život 2. Prostřednictvím Technologické agentury ČR jsou též publikovány mezinárodní výzvy, např. EnerDigit pro digitalizaci energetiky.

NPO se v kapitole REPowerEU zaměřuje i na komplexní reformu poradenství v oblasti renovací⁶. Součástí je investice do nové struktury a služeb energetického poradenství s cílem podpořit nejméně 120 000 projektů v oblasti energetické účinnosti pro domácnosti, podniky

a veřejný sektor. V rámci investic z NPO⁷ byl rovněž navýšen počet a rozšířena působnost sítě **Energetických konzultačních a informačních středisek**, která již od roku 1990 podporují vzdělávání a informovanost v oblasti úspor energie a využívání OZE v rezidenčním sektoru, a bezplatně pomáhají s dotacemi, přípravou žádostí o dotace a dalšími administrativními úkony k získání dotací.

⁴ Např. programy z komponenty 2.5.3. NPO (<https://www.mpo-efekt.cz/cz/dotacni-programy/130924>), nebo Státního programu na podporu úspor energie Efekt III (Osa 3: vzdělání).

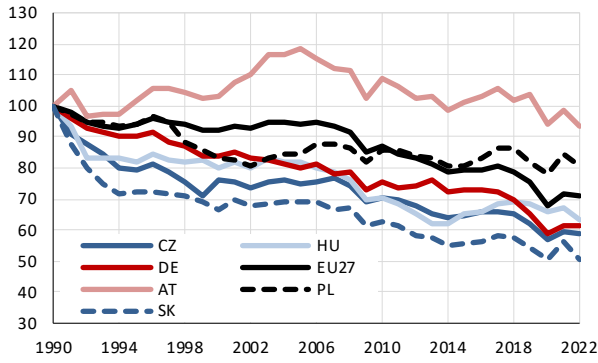
⁵ Metodika MPO pro výkon činnosti energetického specialisty (leden 2024). Metodická doporučení pro plnění některých povinností energetických specialistů podle zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 280/2023 Sb., o podmínkách výkonu činnosti energetických specialistů.

⁶ V NPO je obsažena komponenta 7.3 Komplexní reforma poradenství pro renovační vlnu v ČR s alokací 4 mld. Kč, která má být uskutečněna v období Q1 2023 až Q2 2026.

⁷ V rámci komponenty 2.5.3 NPO s alokací 0,4 mld. Kč na období 2022–2025.

Graf 4.1.1: Emise skleníkových plynů

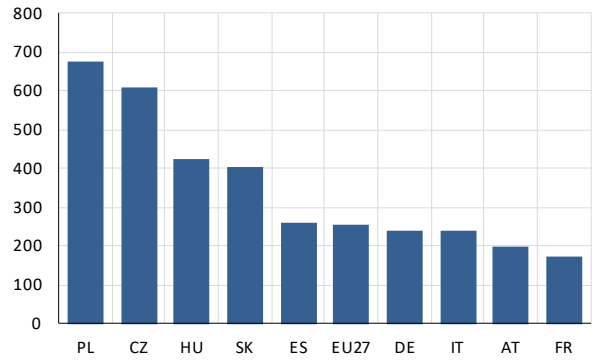
emise GHG, index 1990=100

Zdroj: Eurostat (2024). Výpočty MF ČR.

Graf 4.1.2: Emisní intenzita HDP (2023)

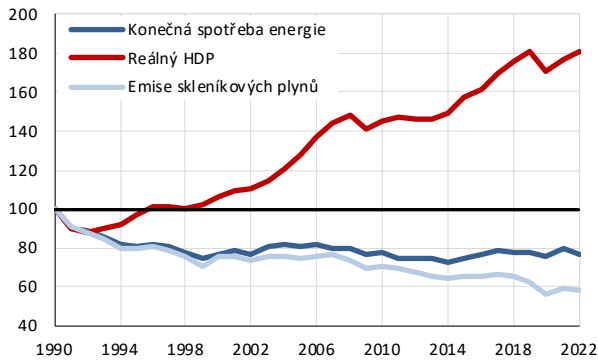
tuna CO₂ ekv. na mil. EUR

Zdroj: EK. Výpočty MF ČR.

Graf 4.1.3: Růst ekonomiky, energií a emisí

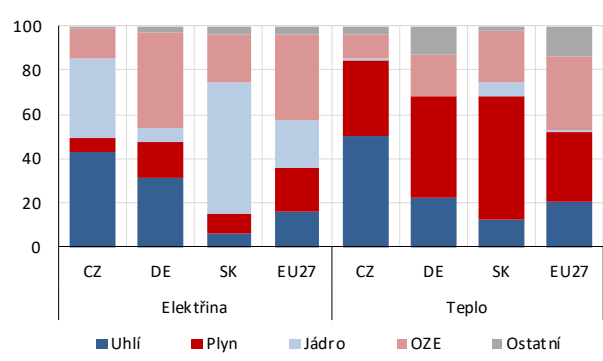
index 1990=100

Zdroj: EK. Výpočty MF ČR.

Graf 4.1.4: Výroba elektřiny a tepla dle zdroje (2022)

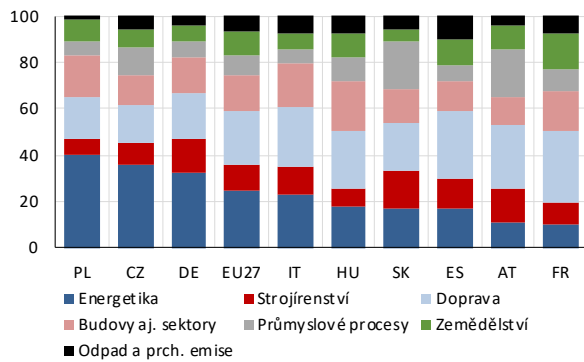
podíl zdrojů na výrobě elektřiny a tepla v %

Zdroj: EK. Výpočty MF ČR.

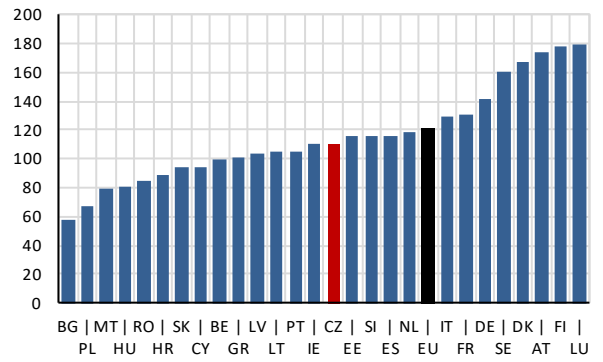
Graf 4.1.5: Emise dle sektorů (2022)

podíl sektorů na tvorbě emisí skleníkových plynů, %

Zdroj: EK. Výpočty MF ČR.

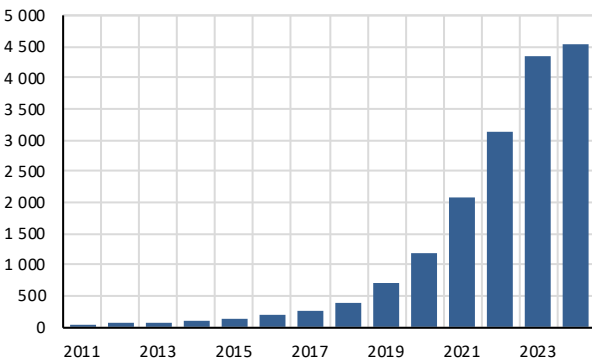
Graf 4.1.6: Index ekologických inovací (2022)

Zdroj: EK (2022a).

Graf 4.1.7: Vývoj počtu dobíjecích bodů v ČR

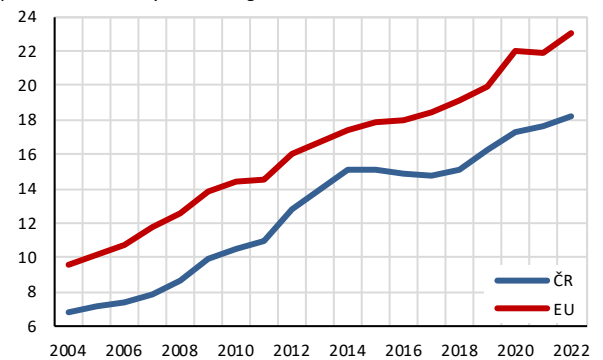
stav ke konci roku, v roce 2024 ke konci června

Zdroj: CDV (2024).

Graf 4.1.8: Podíl obnovitelných zdrojů

podíl na celkové výrobě energie v %

Zdroj: Eurostat (2024).

4.2 Sociální systémy

Veřejné finance ČR jsou z hlediska dlouhodobé udržitelnosti zatížené střední mírou rizika. Nejzásadnější faktor představuje očekávaný demografický vývoj, který v následujících několika dekádách patrně významně zvýší poměr osob v důchodovém věku k ekonomicky aktivní populaci. Mezi veřejné systémy, které budou nejvíce zasaženy demografickou změnou, patří podle EK (2024a) důchodový systém, systém dlouhodobé péče, zdravotnictví a vzdělávání.

4.2.1 Reforma důchodového systému, ostatních sociálních dávek a služeb

OECD (2020) charakterizuje český důchodový systém jako vysoce redistributivní, minimálně v rámci jednotlivých generací. Náhradový poměr je vysoký pro pracovníky s nízkými výdělky, zatímco vysokopříjmovým pojištěncům zajišťuje relativně nízký výnos. Z hlediska financování povede stárnutí populace k nerovnováhám způsobeným vyššími výdaji na dávky důchodového pojištění. Jeden z hlavních bodů doporučení k důchodovému systému je posílení dlouhodobé finanční udržitelnosti: „*Dodržet aktuální zákonem stanovené zvyšování důchodového věku pro muže i ženy včetně jejich sjednocení, dále pak navázat důchodový věk na dobu dožití. Rovněž zvýšit důchodový věk pro předčasné důchody, a i tento věk dále posouvat podle vývoje v době dožití.*“

OECD pak přináší celou škálu vedlejších doporučení, z nichž k posílení finanční udržitelnosti přispívá i změna valorizace důchodů na systém dle růstu cen, do určité míry pak rovněž doporučení zvýšit odvody osob samostatně výdělečně činných, aby lépe odpovídaly odvodům zaměstnanců. Posledně jmenované doporučení bylo řešeno zákonem č 349/2023 Sb.

Reforma důchodového systému byla připravena ve dvou krocích. První část implementoval zákon č. 270/2023 Sb. a týká se především předčasných důchodů a valorizace důchodů. Druhá část se aktuálně projednává v Parlamentu (sněmovní tisk č. 696), jejími nejzásadnějšími prvky jsou úprava důchodového věku a změna ve výpočtu nově přiznaných důchodů.

V oblasti **předčasných důchodů** se zpřísnily podmínky pro jejich přiznání a upravila se valorizace. Změny byly motivovány jak udržitelností důchodového systému, tak hlediskem sociálních dopadů. Předčasné důchody jsou v ČR trvale kráceny – čím dříve je předčasný důchod čerpán, tím dochází k většímu krácení. Předčasný důchod proto může zvyšovat pravděpodobnost ohrožení chudobou a zatěžovat ostatní složky sociálního systému. S účinností od 1. října 2023 lze žádat o předčasný důchod nejvýše tři roky před dosažením věku na řádný starobní důchod a pouze tehdy, bylo-li dosaženo alespoň 40 let pojištění (včetně tzv. náhradních dob). Podmínky krácení důchodu jsou kalkulovány ve výši 1,5 % výpočtového základu za každých započatých 90 dní. Zároveň se předčasné důchody nevalorizují v jejich procentní části

až do doby, kdy je dosaženo věku pro řádný starobní důchod.

Valorizaci dávek důchodového pojištění určoval růst indexu spotřebitelských cen či růst indexu životních nákladů důchodců (podle toho, který byl vyšší) a jedna polovina růstu reálných mezd. Zákon valorizaci změnil na součet růstu indexu životních nákladů důchodců a jedné třetiny reálných mezd. Pro valorizace v mimořádném termínu při míře inflace vyšší než 5 % by se nově aplikoval mechanismus kombinace částečného zvýšení procentní výměry a jednorázového příspěvku v úhrnné procentní výši odpovídající 60 % růstu cen. Dopady změn valorizace jsou po plném naběhnutí v dlouhém období vyčísleny na 0,4 až 0,5 % HDP.

Návrh druhé části důchodové reformy (sněmovní tisk č. 696) počítá s celkem 12 opatřeními:

- 1) další prodloužování hranice pro **odchod do starobního důchodu do 67 let**: důchodový věk se sjednotí na 65 letech a 8 měsících pro ročník narození 1973 a následně u každého ročníku narození bude navýšen o 1 měsíc, než hranice dosáhne 67 let,
- 2) snížení hranice pro odchod do starobního důchodu u vybraných **náročných profesí**,
- 3) postupné parametrické úpravy směřující ke **zpomalení růstu nově přiznávaných důchodů**: zpomalení tempa růstu nově přiznávaných důchodů bude provedeno přes snížení zápočtu rozhodného příjmu do tzv. první redukční hranice postupně ze 100 % na 90 % od roku 2035,
- 4) **zvýšení minimální procentní výměry** starobního důchodu a invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně na 10 % průměrné mzdy a tomu odpovídající navýšení minimální procentní výměry u ostatních druhů důchodu,
- 5) **zrušení zvyšování** starobního **důchodu** za výdělečnou činnost vykonávanou **souběžně** s jeho pobíráním v plné výši a nahrazení tohoto benefitu **slevou na pojistném** na důchodové pojištění,
- 6) **mírnější krácení** předčasného starobního důchodu při získání **45 let pojištění**,
- 7) hodnocení úspěšně dokončeného **doktorského studia jako náhradní doby pojištění**,
- 8) **snížení věku** potřebného pro vznik nároku na tzv. **odložený starobní důchod**,
- 9) **prodloužení lhůty** pro obnovu nároku na **vdovský/vdovecký důchod** z 2 let na 5 let,
- 10) **nahrazení příplatků** k důchodu za první a druhé **dítě** fiktivním vyměřovacím základem,
- 11) zavedení **fiktivních vyměřovacích základů jako ocenění za péči** o závislou osobu,

12) zavedení dobrovolného **sdíleného vyměřovacího základu** manželů a partnerů dle příslušných právních předpisů.

Vláda schválila (sněmovní tisk č. 799) **reformu systému sociálních dávek** s cílem zjednodušení systému, posílení jeho adresnosti, zvýšení motivace k přijetí práce a sladění nastavení daní a dávek. Účinnost je plánovaná od července 2025. Dále v rámci naplňování Národní strategie ochrany práv dětí 2021–2029 chce vláda do roku 2029 vytvořit funkční systém zajišťující důslednou ochranu práv dětí a naplňování jejich potřeb. K tomu bude připraven **zákon o ochraně dětí a podpoře rodin** obsahující novou úpravu veřejnoprávní ochrany dětí a poskytování služeb pro ohrožené děti.

4.2.2 Zdravotnictví

V důsledku nepříznivého demografického vývoje doprovázeného růstem průměrné doby dožití (dle Eurostat, 2023) oproti roku 2023 o téměř 5 let na 85 let v roce 2070) bude systém zdravotnictví čelit ve střednědobém a dlouhodobém horizontu vysoké poptávce po zdravotní péči. S tím bude spojen nárůst výdajů (ke konci roku 2050 by mělo dle EK (2024a) dojít ve srovnání s rokem 2023 ke zvýšení veřejných výdajů na zdravotní péči o 0,7 p. b.). Stárnutí populace se bude projevovat také na příjmové straně v podobě poklesu výběru pojistného na veřejné zdravotní pojištění vlivem snížení počtu osob v produktivním věku. Pro zajištění fiskální udržitelnosti systému zdravotnictví je důležité zajistit na jedné straně stabilitu a předvídatelnost v jeho financování, na druhé straně je klíčové klást důraz na efektivitu vynakládaných výdajů. Prosté zvyšování výdajů nevede ke zvyšování kvality a dostupnosti zdravotní péče. Pro dosažení vyšší efektivity je dle MZ ČR (2019) nutné zejména zlepšit organizaci zdravotních služeb, zvýšit odolnost zdravotnického systému, provést změny v dohodovacím řízení mezi zdravotními pojišťovnami a poskytovateli zdravotní péče a dosáhnout vysoké míry digitalizace zdravotnictví.

Stabilita a transparentnost financování

K posílení stability zdrojové části systému byl schválen zákon č. 260/2022 Sb., který **zavedl automatický valorizační mechanismus pro platbu pojistného státem za tzv. státního pojištěnce** (více např. MF ČR, 2023). Jeho přijetím je však posilována veřejná složka výdajů na zdravotní péči, která v ČR dosahuje nejvyšší úrovně ze zemí EU (v roce 2021 činil podíl veřejných výdajů 86,4 % celkových výdajů na zdravotnictví).

Zvýšení efektivity zdravotnictví

V rámci změn v **organizaci zdravotní péče** budou mít klíčovou roli jednak zdravotní pojišťovny, ale také bude důležitá důsledná implementace klinicky doporučených postupů (pilotně vytvořené v letech 2018–2022) a elektronizace agend sledující trajektorii pacientů v systému. Ve střednědobém horizontu je tak plánována **restrukturalizace nemocniční sítě** (vytvoření páteřní sítě nemocnic s nepřetržitým provozem v širokém spektru oborů a s urgentními příjmy), ale také by došlo k postupné **trans-**

formaci lůžkového fondu akutní péče (s ohledem na regionální specifika) **na lůžka dlouhodobé a následné lůžkové péče**⁸ (včetně paliativní péče). **Specifické zdravotní výkony** se budou stále více **centralizovat** do několik pracovišť (tzv. „centra koncentrace“), kde jsou tyto výkony hrazeny nákladově. Vedle ustavování těchto center je do konce roku 2025 plánováno zavést i institut „center excellence“, kdy jsou vybraná pracoviště bonifikována za nadprůměrné výsledky, dodržování doporučených postupů a kvalitu. S plánovanou účinností od ledna 2025 by pak měla být díky přijetí změnového **zákona o tzv. zdravotně-sociálním pomezí** (sněmovní tisk č. 704) vytvořena např. nová komplexní sociálně-zdravotní služba, která bude vícezdrojově financována. Dále bude možné poskytovat zdravotní služby i v zařízeních odlehčovacích služeb, a to zejména osobám s dlouhodobým chronickým onemocněním.

V úhradových mechanismech je plánována **větší podpora ve využívání jednodenní péče v širokém spektru odborností** včetně jejího začlenění do systému CZ-DRG. Dochází také k postupnému snižování úhradových nerovností, a to jak v akutní lůžkové péči (v roce 2024 bude více než 18 % akutní lůžkové péče hrazeno jednotnou základní sazbou), tak v ambulantní péči. V příštích několika letech je strategickým cílem dostat se alespoň na 30 % péče hrazené jednotně dle reálných nákladů. Pokračovat bude také **podpora primární péče**, kdy by od roku 2025 mělo dojít k úhradové podpoře sdružených praxí. Významnou změnou pak bude navazující vznik komplexních center primární péče, která kromě výhod sdružených praxí budou mít navíc přesah do oblasti veřejného zdraví a komunitního duševního zdraví a zajišťí integrovanou a komplexní péči o pacienty.

V rámci **úprav dohodovacích řízení** by se měla dle MZ ČR (2024) více využívat datová a analytická základna pro rozhodování jednotlivých účastníků. Mělo by také dojít k posílení role zdravotních pojišťoven vůči poskytovatelům zdravotních služeb, a to zejména v cenotvorbě a distribuci prostředků mezi jednotlivé části zdravotnictví. Žádoucím efektem by poté měla být dohoda všech segmentů zdravotní péče se zdravotními pojišťovnami na vyšší úhrad prostřednictvím dohodovacího řízení, přičemž výsledný plánovaný **souhrn úhrad** pro všechny segmenty by měl **vždy směřovat minimálně k vyrovnanému hospodaření systému veřejného zdravotního pojištění** (usnesení vlády č. 267/2024).

Významným prvkem vyšší efektivity zdravotnictví je vysoký stupeň jeho digitalizace. Mezi klíčové komponenty definované v zákoně č. 325/2021 Sb., o elektronizaci zdravotnictví patří **kmenové registry**, které však doposud nebyly reálně vytvořeny a povinnost pro poskytovatele zdravotních služeb je využívat tak byla odložena na

⁸ MZ ČR (2024) uvádí, že do roku 2035 bude v důsledku stárnutí populace nutné navýšit lůžkový fond dlouhodobé a následné péče o cca 4 700 lůžek.

rok 2026. Dále bude nutné **propojit poskytovatele zdravotní péče a umožnit výměnu elektronické zdravotnické dokumentace**. V plánované novele zákona č. 325/2021 Sb. se uvažuje rozšířit tuto službu také o pacienta, poskytovatele sociálních služeb a zdravotní pojišťovny. Rovněž je plánováno do konce roku 2025 **vytvoření Portálu elektronického zdravotnictví**, který bude prostřednictvím Elektronické zdravotní karty komplexním jednotným místem přístupu pro občany a zdravotnické pracovníky do elektronických služeb ve zdravotnictví. Od letošního roku funguje jako očkovací průkaz, do konce roku 2025 je plánováno rozšíření jejích funkcí o možnosti výpisů informací z centrálních registrů Národního zdravotnického informačního systému (např. o hospitalizaci pacienta), online centrálního objednávání na screeningové vyšetření, elektronického zasílání žádank a propouštěcích zpráv aj.

Posílení odolnosti zdravotnického systému

Prioritou ČR je rovněž celkové posílení odolnosti zdravotnického systému. V rámci komponenty NPO 6.2 Národní plán na posílení onkologické prevence a péče je realizován projekt Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR – Národního screeningového centra s názvem Komplexní informační zázemí pro zvyšování kvality programů screeningů nádorů. Jeho cílem je vytvoření a implementace komplexních informačních systémů Národního screeningového centra, jež budou sloužit k zajištění kvality populačních programů screeningů poskytovatele péče.

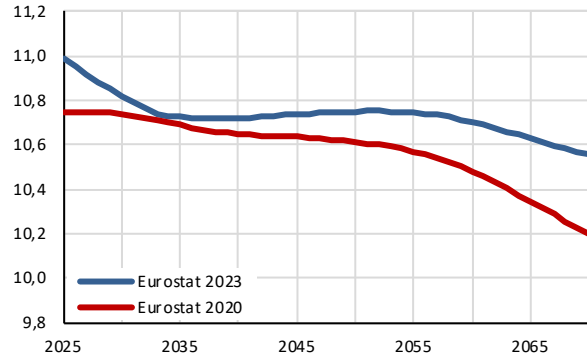
Zajištění personálních kapacit ve zdravotnictví

Jednotlivé segmenty zdravotní péče se dlouhodobě potýkají s nedostatečnou personální kapacitou. V současnosti není velký problém v celkovém počtu lékařů, nýbrž v jejich nerovnoměrné distribuci mezi obory (dlouhodobý nedostatek lékařů v primární péči) a

regiony. Nízký počet je však u nelékařských pracovníků, zejména pak zdravotních sester či radiologických asistentů. Nedostatek personálu ve zdravotnictví se bude dále prohlubovat v důsledku jejich demografického stárnutí a budoucí zvýšenou poptávkou po péči (zdravotní i dlouhodobé). K definování problémů personálního zajištění ve zdravotnictví a návrhům jejich systémových řešení byla v roce 2023 **zřízena Strategická skupina pro personální stabilizaci resortu zdravotnictví**, ve které jsou zastoupeny všechny relevantní instituce (odborné společnosti, Ministerstvo zdravotnictví, vzdělávací instituce, zástupci profesních a odborových organizací aj.) a která by měla připravit dlouhodobou strategii stabilizace a rozvoje personálních zdrojů ve zdravotnictví do roku 2030. V rámci NPO byl v loňském roce **zahájen program „Administrace specializačního a nástavbového vzdělávání“**, který data o personálních kapacitách propojí v nový informační systém predikující potřeby v dané oblasti. Dále byly **navýšeny dotace na rezidenční místa**, a to jednak pro základní kmeny, tak pro specializační vzdělávání na obory primární péče a péče o děti, či **zjednodušeno specializační vzdělávání**. Do konce roku 2025 je pak plánováno umožnit zdravotním pojišťovnám mít větší podíl a odpovědnost za budování sítě dostupné primární péče. V rámci pracovních skupin by měl být řešen problém nedostatku stomatologické péče a primární pediatrické péče, u které budou **podporovány týmové praxe primární péče** umožňující práci na snížený pracovní úvazek a zároveň zajištění každodenní zdravotní péče. U nelékařského zdravotnického personálu se ve střednědobém horizontu plánuje další rozšíření kompetencí zejména v primární péči či co nejvíce zprůchodnit systém kvalifikačního vzdělávání a následného profesního vzdělávání, včetně vzdělávání specializačního.

Graf 4.2.1: Projekce počtu obyvatel ČR

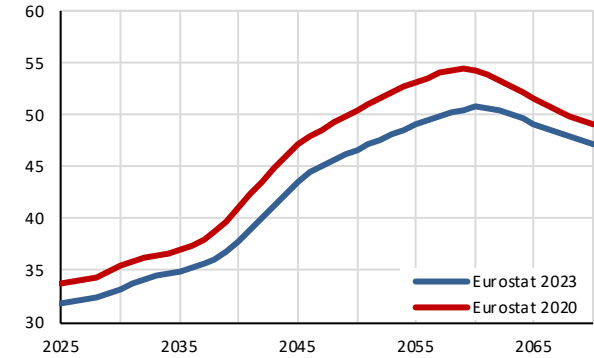
v mil. osob

Zdroj: Eurostat (2019), Eurostat (2023).

Graf 4.2.2: Demografická míra závislosti

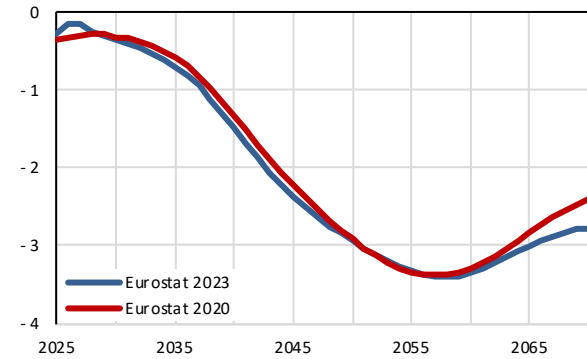
v %, poměr počtu osob starších 65 let k osobám ve věku 15–64

Zdroj: Eurostat (2019), Eurostat (2023).

Graf 4.2.3: Saldo důchodového zabezpečení

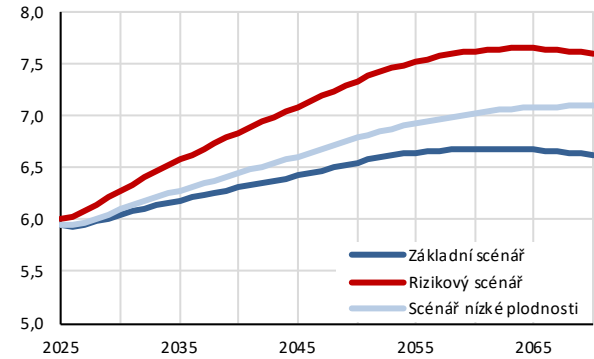
v % HDP

Zdroj: Výpočty a projekce MF ČR.

Graf 4.2.4: Zdravotní péče – scénáře

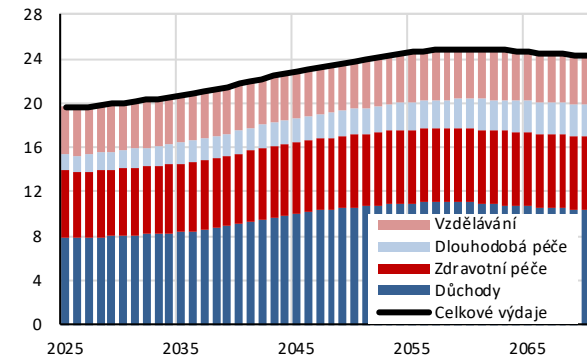
v % HDP

Zdroj: EK (2024a). Výpočty MF ČR.

Graf 4.2.5: Projekce výdajů

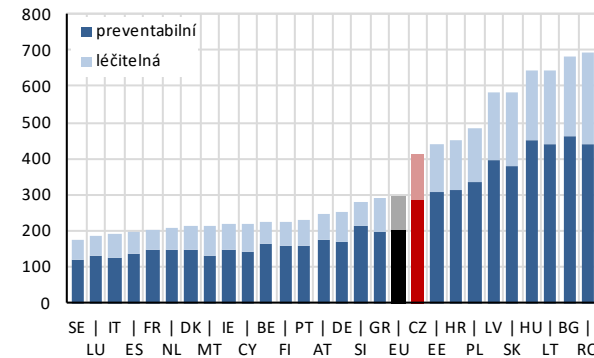
v % HDP, výdaje závislé na věkové struktuře obyvatelstva

Zdroj: EK (2024a). Výpočty MF ČR.

Graf 4.2.6: Úmrtnost na preventabilní onemocnění (2021)

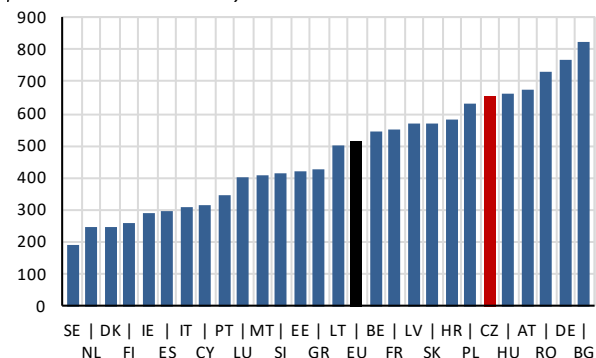
míra úmrtnosti na preventabilní a léčitelná onemocnění na 100 tisíc obyv.

Zdroj: Eurostat (2024).

Graf 4.2.7: Počet lůžek v nemocnicích (2022)

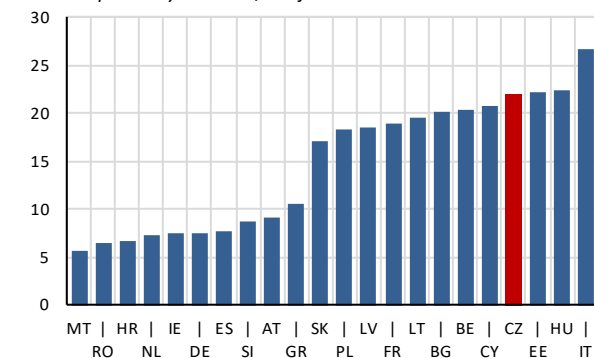
počet lůžek na 100 tisíc obyv.

Zdroj: Eurostat (2024).

Graf 4.2.8: Podíl praktických lékařů nad 65 let v EU

v % všech praktických lékařů, údaje za rok 2022

Zdroj: Eurostat (2024).

4.3 Vzdělávání, věda a výzkum, trh práce a podpora bydlení

4.3.1 Vzdělávání, věda a výzkum

Budoucnost vyspělé země je úzce spjata s kvalitou vzdělávání. ČR proto usiluje o takové reformy a investice, které zajistí vzdělávací systém schopný připravit děti a mladé občany na výzvy spojené s 21. stoletím. Zastřešující strategický dokument představuje v tomto kontextu **Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+** (MŠMT, 2020), která byla připravena ve spolupráci jak s odbornou veřejností, tak na základě shody napříč politickým spektrem. Aktuální implementační dokument (MŠMT, 2023) stanovuje **tři priority pro období 2023–2027**:

- 1) **děti a mládež: osobnostní rozvoj a motivace pro celoživotní učení**, tj. poskytování dostupného kompetenčně orientovaného všeobecného vzdělávání podporujícího postupnou odbornou specializaci v různých fázích života. Priorita zahrnuje také rozvoj vnitřní motivace k učení, podporu pro nadané děti či dostupnost poradenských služeb pro děti;
- 2) **školy a pedagogové: moderní vzdělávání a připravení pedagogové**, tj. zavedení revidovaných rámcových vzdělávacích programů do českých škol, proměnu obsahu a pojetí jednotných přijímacích zkoušek, zavedení profesního standardu pro učitele či například reformu přípravy ředitelů škol a podpory jejich profesního rozvoje;
- 3) **efektivní systém školství: udržitelný a efektivní systém založený na odpovědnosti za výsledky**, tedy udržitelnost a racionalizaci sítě škol, inovace oborové soustavy či připravenost dětí ze základních škol na přechod na střední školy a podporu pro školy s nadměrným zastoupením žáků se sociálním znevýhodněním.

Implementační dokument rovněž obsahuje **průřezová opatření**, na která bude zaměřena pozornost – vzdělávání pro udržitelnost, digitální vzdělávání a umělá inteligence ve vzdělávání, vzdělávání dětí a žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka, well-being, duševní zdraví, bezpečné prostředí a podpora pohybových aktivit, rovnost příležitostí ve vzdělávání a zajištění potřebných kapacit středních škol a jejich oborové struktury odpovídající očekávaným životním drahám.

Hlavním cílem v oblasti předškolního vzdělávání je **zvýšení kvality a dostupnosti předškolního vzdělávání** a zapojení do něj co nejvyššího počtu dětí v ČR. Zároveň se realizují aktivity na **podporu integrace dětí – cizinců** a na podporu pedagogických pracovníků. Vzniklo mj. několik dokumentů cílených pedagogům, ředitelům mateřských škol dostupných na webových stránkách <https://www.edu.cz/ukrajina/>. Mezi cílenou finanční podporu zaměřenou na ukrajinské uprchlíky patří zejména podpora zřízení pozice ukrajinského asistenta pedagoga v mateřských, ale také v základních a středních školách a konzervatořích. Obdobně je pozornost věnována i systému jazykové podpory cizinců na základ-

ních školách. Zároveň se dokončují práce na **revizi Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání**. V návaznosti na jeho dokončení by školy měly mít možnost realizovat dle něj výuku od 1. září 2027. V rámci reformy regionálního školství probíhá proces **inovace oborové soustavy oborů** vzdělání pro střední odborné vzdělávání.

Významnou součástí modernizace českého školství je pokračující **reforma přípravy budoucích učitelů a učitelů**. Byl vytvořen a přijat *Kompetenční rámec absolventa učitelství*, který představuje společnou národní vizi kvality absolventa učitelství. Je posilována také internacionalizace přípravy učitelů, zvyšování atraktivity učitelství a rozvoj oborových didaktik jako klíčové složky přípravy učitelů, zejména prostřednictvím dotačního programu *Na učitelích záleží a výzvy Podpora pregraduální přípravy budoucích učitelů a učitelů* v rámci Operačního programu Jan Amos Komenský. Pokračuje také reforma pedagogických praxí a užší propojování fakult připravujících učitele se školami regionálního školství. Bylo zahájeno pokusné ověřování *Systému podpory provádějících učitelů* s cílem zvyšování kvality pedagogických praxí. Od 1. ledna 2024 bylo také zakotveno tzv. *Adaptační období učitele*, které zahrnuje období 2 let od začátku výkonu činnosti učitele, a pozici uvádějícího učitele, který zejména metodicky vede začínajícího učitele po dobu jeho adaptačního období, průběžně a pravidelně s ním hodnotí jeho práci a seznamuje ho s činností školy.

Ve vztahu ke **zvyšování inkluзивity vzdělávacího systému** plánuje MŠMT od roku 2025 financování školních psychologů a školních speciálních pedagogů ze státního rozpočtu tak, aby měla každá běžná základní škola nárok na určitou výši úvazku těchto pedagogických pozic. Výhledově se předpokládá tento systém zajistit i v mateřských a na středních školách. Průběžně jsou rozvíjeny weby určené pedagogům i nejširší veřejnosti podporující inkluзивní vzdělávání <https://zapojmevsechny.cz/> a zajišťující metodickou podporu školských poradenských zařízení a školních poradenských pracovišť <https://poradenstvi.npi.cz/>. MŠMT nadále realizuje program na podporu škol s nadprůměrným zastoupením žáků se sociálním znevýhodněním v rámci implementace komponenty NPO 3.2 **Adaptace kapacity a zaměření školních programů**, který probíhá do 31. srpna 2025. Cílem je podpořit 400 škol.

ČR investuje do **rozvoje digitálního vzdělávání**, mj. prostřednictvím NPO a jeho komponenty 3.1 *Inovace ve vzdělávání v kontextu digitalizace*. V rámci první intervence pokračuje projekt zaměřený na implementaci nových RVP na úrovni škol, včetně školení pro učitele o tom, jak rozvíjet infromatické myšlení a digitální kompetence žáků. V rámci druhé intervence jsou školám poskytnuty finanční prostředky na nákup digitálních učebních pomůcek v souladu s jejich vzdělávacím pro-

gramem za účelem rozvoje infromatického myšlení a digitálních kompetencí. Třetí intervence poskytuje školám prostředky na nákup digitálních zařízení k prevenci digitální propasti. Prostředky jsou rozděleny podle koeficientu, který zohledňuje socioekonomickou situaci každé školy.

Pro oblast **vědy a výzkumu** byl přijat zastřešující dokument Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+ (Úřad vlády, 2020). Představuje strategický rámec pro rozvoj všech složek VaVaI v ČR (základního výzkumu, orientovaného a aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací) a využívá jejich společného působení k rozvoji znalostní společnosti a podpoře ekonomického, environmentálního, kulturního a sociálního rozvoje ČR.

4.3.2 Trh práce

V souvislosti s digitální transformací bude český trh práce nadále čelit výzvám, které vyžadují vhodné zacílení **aktivní politiky zaměstnanosti**⁹. V roce 2024 probíhá pilotní testování nového nástroje **integrační pracovní místo**, který je reakcí na dlouhodobou kritiku efektivnosti nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, zejména veřejně prospěšných prací. Nedostatky spočívají v nízkém zapojení znevýhodněných osob na volný trh práce či v nedostatečném přesunu do kvalitnějšího zaměstnání, resp. k trvalé pracovní a sociální integraci. Integrační pracovní místo podporuje vytvoření pracovního místa poskytnutím mzdového příspěvku zaměstnavateli. Ten je zároveň zavázán pravidelně podporovaného zaměstnance v průběhu výkonu zaměstnání uvolňovat na integrační a vzdělávací aktivity. Integrační aktivitou je v zásadě jakákoliv psychosociální podpora, která reaguje na specifické potřeby znevýhodněných osob a která takovému osobám poskytuje základní podporu při řešení jejich nepříznivé životní situace. V návaznosti na pilotní testování proběhne v roce 2025 vyhodnocení.

Dále ČR pokračuje v aktivitách směřujících k legislativnímu ukotvení a podpory sociální ekonomiky, konkrétně ke schválení **zákona o integračním sociálním podniku** a k celkovému rozvoji ekosystému sociálního podnikání. Zákon se zaměřuje na lepší začlenění sociálně a zdravotně znevýhodněných osob do pracovního procesu. Nově je definován integrační sociální podnik, který musí zaměstnávat minimálně 30 % lidí se specifickými potřebami. Cílem je pomoci těmto lidem získat a udržet si důstojné zaměstnání. Podniky budou motivovány finanční podporou od státu, například motivačním příspěvkem a příspěvkem na zaměstnávání.

Také probíhá příprava návrhu **revize chráněného trhu práce**. Předmětem novely je zefektivnit poskytování příspěvku na zaměstnávání osob se zdravotním postiže-

ním na chráněném trhu práce a zamezit nejzásadnějším excesům při poskytování této společensky potřebné podpory.

Kromě pokračování realizace standardních rekvalifikací či **rekvalifikací v oblasti digitálních dovedností** financovaných z NPO, pokračuje i rozvoj Databáze rekvalifikací a kurzů dalšího vzdělávání. V oblasti podpory dalšího vzdělávání je zásadní spuštění projektu NPO-*Digi pro firmy*. Jedná se o projekt navazující na sérii projektů *Vzdělávejte se* a následně Podpory odborného vzdělávání zaměstnanců zaměřených na podporu vzdělávání zaměstnanců prostřednictvím jejich zaměstnavatelů.

Zásadní změnou je rovněž **zefektivnění veřejných služeb zaměstnanosti** ve smyslu zpřístupnění služeb Úřadu práce a snížení byrokratické zátěže prostřednictvím digitalizace.

Významnou prioritou v oblasti trhu práce je **usnadnění zaměstnávání žen** a rodičů obecně a vytváření podmínek pro efektivní sladování rodinného a pracovního života a odstraňování genderových stereotypů, jak ukládá Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030. V návaznosti na *Strategii rodinné politiky 2024–2030* (MPSV, 2023), dochází ke **zvyšování kapacit kvalitních a dostupných služeb předškolní péče o děti** (zejména pro děti do 3 let)¹⁰. Zákon o dětské skupině nastavuje základní parametry služby péče o děti od šesti měsíců (do zahájení povinné školní docházky) na nekomerční bázi. Aktuálně je v procesu přípravy novela zákona o dětských skupinách, kterou by měla být definována tzv. sousedská dětská skupina. MPSV dále soustavně monitoruje kvalitu a rozvoj dětských skupin, za tímto účelem spustilo projekt, jehož cílem je nastavení rámce pro systematický monitoring a evaluaci a cílenou komunikační strategií směrem k obcím jako potenciálním zřizovatelům. Vznik dětských skupin je financován v rámci NPO z investice Zvýšení kapacity zařízení péče o děti.

Za účelem komplexní podpory pečujících a snížení nerovností na trhu práce mezi muži a ženami, především v souvislosti s řešením problematiky sladování péče a práce, se od roku 2023 realizuje tříletý projekt *Podpora a zvyšování kvality služeb v oblasti péče a sladování pracovního a rodinného života*, který je financován z OP Z+. Projekt se soustředí na témata podpory vyššího zapojení mužů do péče, podpory informovanosti pečujících a zvyšování dostupnosti a kvality služeb péče o děti. Dále se od února minulého roku poskytuje zaměstnavatelům 5% sleva na pojistném na sociální zabezpečení pro určené skupiny s kratším úvazkem, čímž se zvyšuje flexibilita trhu práce.

S cílem eliminace trvale vysokého rozdílu průměrných výdělků žen a mužů na českém trhu práce je realizován **Akční plán rovného odměňování žen a mužů**, jehož

⁹ V kontextu dopadů dekarbonizaci na jí zasažené regiony je důležitý OP Spravedlivá transformace, který se mj. zaměřuje na podporu aktivní politiky zaměstnanosti ve strukturálně postižených regionech.

¹⁰ Je cíleně podporováno z OP Zaměstnanost.

prostřednictvím jsou posilovány principy transparentnosti odměňování, efektivní použití nástrojů pro měření neoprávněných rozdílů v odměňování a odstraňování vertikální i horizontální segregace a stereotypů ovlivňujících uplatnění žen v práci a aktuálně je transponována směrnice EU o transparentnosti odměňování. Komplexní metodickou a expertní podporu a vývoj nástrojů poskytuje systémový projekt MPSV Rovná odměna.

Od roku 2024 došlo ke zvýšení celkové částky **rodičovského příspěvku** z 300 tis. Kč na 350 tis. Kč pro dítě narozené po 1. lednu 2024 a současně se pro rodiče těchto dětí zkrátila maximální doba pobírání příspěvku ze 4 let na 3 roky věku dítěte.

Ve vztahu k **systému pracovní migrace** ČR pracuje na nastavení, které bude více odpovídat potřebám trhu práce s důrazem na podporu **příchodu osob s vyšší kvalifikací**. V novele zákona o zaměstnanosti byl připraven nový systém ekonomické pracovní migrace, jehož cílem je upravit podmínky zaměstnávání cizinců ze třetích zemí ve smyslu vyšší diferenciací přístupu k pracovním migrantům na základě jejich lidského kapitálu a očekávaného přínosu pro tuzemskou ekonomiku. Jedním ze zásadních znevýhodnění cizinců je znalost českého jazyka. S cílem podpory ekonomické soběstačnosti a uplatnění kvalifikačního potenciálu zaměstnanců ze zahraničí proto připravilo MPSV společně s MŠMT zázemí pro **jazykové vzdělávání v českém jazyce pro cizince**¹¹. Úřady práce tak v souladu s posílením uplatnitelnosti klientů s migrační zkušeností na českém trhu práce poskytují rekvalifikační kurzy českého jazyka pro cizince.

Ministerstvo vnitra zpracovalo návrh nového zákona o pobytu cizinců, který vytváří právní základ pro digitalizaci správního řízení o povolení pobytu cizích státních příslušníků, včetně pracovních migrantů, a přináší některé další změny přispívající ke zvýšení efektivity migračního procesu. V oblasti pracovní migrace nový zákon přejímá a zakotvuje současné osvědčené principy regulace objemu a struktury migračních toků prostřednictvím ročních kvót a transparentního preferenčního zacházení pro vybrané skupiny zahraničních pracovníků, na jejichž příchodu má stát zvýšený zájem. Reaguje také na aktuální změny unijního práva týkající se podmínek přijímání pracovníků ze zemí mimo EU. Návrh zákona schválila dne 28. srpna 2024 vláda ČR.

4.3.3 Podpora bydlení

Dostupnost bydlení v ČR je přetrvávajícím systémovým problémem. Pro nízkopříjmové skupiny obyvatelstva je

otázka ještě palčivější kvůli neexistenci právního rámce pro poskytování systémové podpory sociálního bydlení.

Jedním z nástrojů, který by měl vést ke zlepšení dostupnosti bydlení, je **reforma stavebního zákona**. Ta by měla zrychlit, zdigitalizovat a zpřehlednit stavební řízení pro snížení jeho celkového trvání. Obecným cílem je tedy zvýšit každoroční počet staveb zahájených a dokončených bytů. Podrobněji je problematika digitalizace stavebního řízení popsána v kapitole 4.4.

Prostřednictvím kombinace prostředků státního rozpočtu a NPO dojde k **podpoře výstavby nájemních bytových domů** ve formě grantů a především půjček. Nástroje investiční podpory jsou využitelné pro veřejný i soukromý sektor. Podmínkou čerpání podpory je dodržení cílové skupiny a stanovený způsob výpočtu nájmu na úrovni nákladů v průběhu celého období udržitelnosti (doba trvání úvěru, udržitelnost z pohledu dotace). Cílová skupina zahrnuje přes 10 % obyvatel ČR.

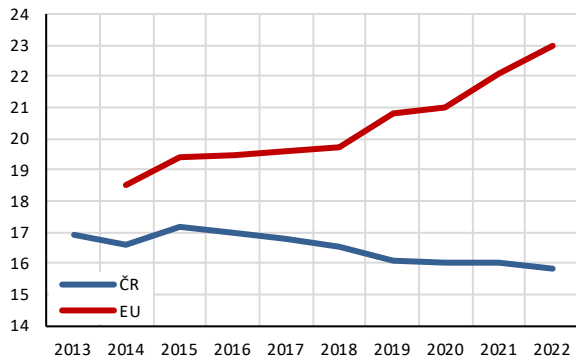
Problematiku **sociálního a dostupného bydlení** systémově ukotvuje návrh zákona o podpoře v bydlení. Pozornost je v něm zaměřena na osoby, které jsou na trhu s bydlením nejvíce zranitelné (osoby samostatně pečující o dítě, oběti domácího násilí či váleční veteráni). Zákon ukládá 206 obcím s rozšířenou působností zajistit kontaktní místa pro bydlení a zároveň stanovit systém garancí a kompenzací pro majitele bytů. Toto opatření má dostat na trh především dnes prázdné byty a umožnit majitelům bez větších rizik ubytovat nízkopříjmové a další okrajové skupiny obyvatel. Účinnost zákona o podpoře bydlení se očekává od července 2025. V této souvislosti je na místě zmínit realizaci projektu *Podpora sociálního bydlení a jeho systémové zavádění v ČR*, který je zaměřený na spolupráci s obcemi. Hlavním cílem projektu je šíření systémově vedeného přístupu mezi další realizátory výzev na sociální bydlení, pilotování inovativních prvků (kontaktní místa pro bydlení, sociálně realitní agentury, lokální a krajská úroveň) a zvýšení počtu osob informovaných o sociálním bydlení.

Vliv na dostupnost bydlení by měla mít i probíhající **reforma nájemních vztahů**, která má konkrétně za cíl zvýšit stabilitu nájemních vztahů mezi pronajímatelem a nájemcem, mimo jiné prostřednictvím omezení řetězení krátkodobých smluv a zjednodušením vystěhovávání neplatících nájemníků.

¹¹ Tedy udělování akreditace MŠMT jazykovým kurzům podle § 108 zákona o zaměstnanosti a vydávání doporučených vzdělávacích a metodických materiálů. Specificky v roce 2022 navíc byly vyhlášeny dvě výzvy výuky češtiny zaměřené konkrétně na cizince přicházející z Ukrajiny.

Graf 4.3.1: Absolventi v technických oborech

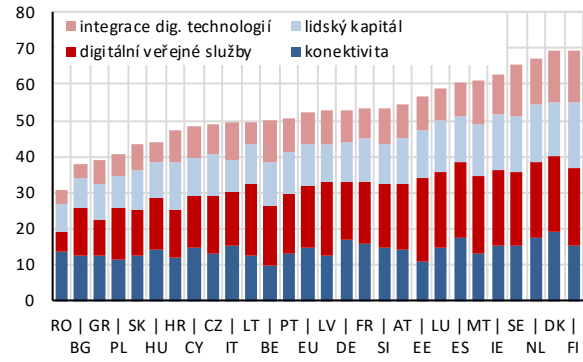
počet vysokoškolských absolventů v oborech matematika, věda, informatika, inženýrství, strojná výroba, stavebnictví na 1000 osob 20–29 let

Zdroj: Eurostat (2024).

Graf 4.3.2: Index digitální ekonomiky a společnosti

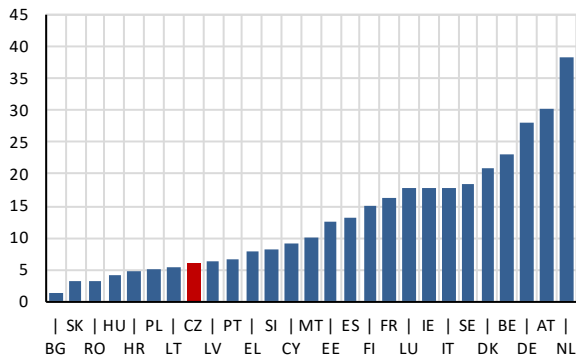
index s rovnými vahami čtyř položek, údaje v roce 2022

Zdroj: EK (2022b).

Graf 4.3.3: Podíl zkrácených úvazků v roce 2022

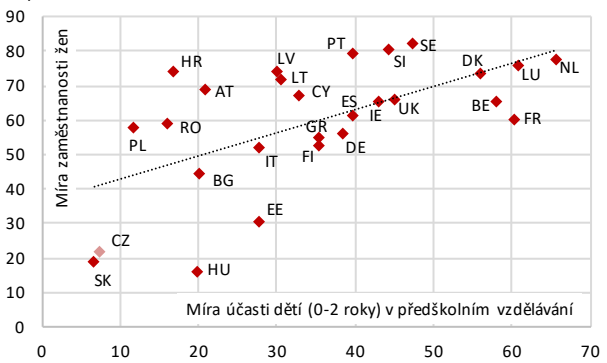
podíl na celkových úvazcích zaměstnaných osob 20–64 let v %

Zdroj: Eurostat (2024).

Graf 4.3.4: Míra účasti dětí v předškolním vzdělávání a zaměstnanost žen s dětmi

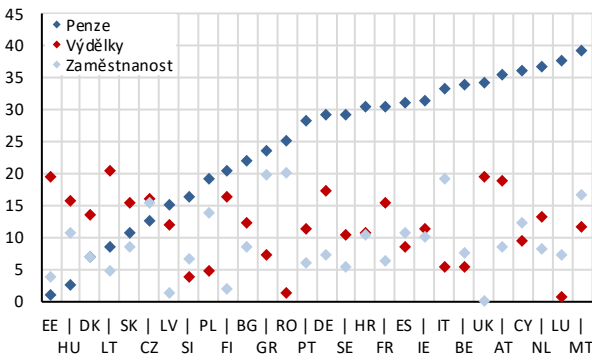
v %; míra zaměstnanosti žen 15–64 let s 1 dítětem do 3 let

Zdroj: OECD (2022b). Výpočty MF ČR.

Graf 4.3.5: Genderové rozdíly

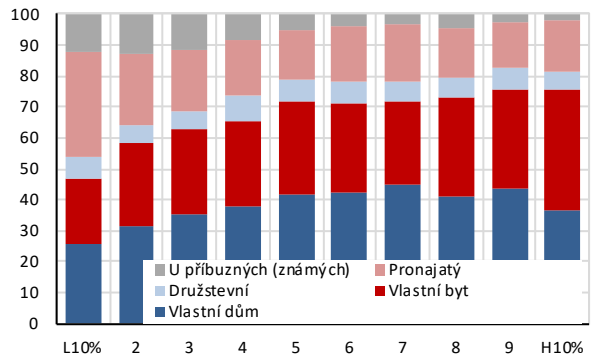
rozdíly v zaměstnanosti, výdělích a penzích v %

Pozn.: Genderový rozdíl v zaměstnanosti pro věkové kohorty 20–64 let.
Zdroj: Eurostat (2024).

Graf 4.3.6: Druh bydlení podle příjmu

v % podle příjmových decilů

Zdroj: ČSÚ (2023). Výpočty MF ČR.

4.4 Moderní veřejná správa, digitalizace

4.4.1 Protikorupční opatření

S cílem posílení protikorupčního rámce si ČR stanovila čtyři hlavní reformy, z nichž již dvě byly realizovány a dvě jsou připravovány. Předně jde o **zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů** a související změnový (172/2023 Sb.) s účinností od 1. srpna 2023. Zákon zaktovuje ochranu širokému okruhu osob vykonávajících práci v soukromém i veřejném sektoru pro případ, že oznámí protiprávní jednání, ke kterému došlo u organizace, ve které pracují, nebo se kterou jsou v souvislosti s prací v kontaktu. Chráněni před odvetnými opatřeními jsou zejména zaměstnanci, obchodní partneři zaměstnavatelů, osoby samostatně výdělečně činné, stážisté, dobrovolníci i osoby, které oznamovateli pomohou protiprávní jednání oznámit nebo odhalit. V praxi ochranu oznamovatelů posílí zvláště hmotněprávní zákaz odvetných opatření a obrácené důkazní břemeno ve sporech týkajících se odvetných opatření.

Další realizované opatření představuje **reforma soudnictví** zaměřená na posílení legislativního rámce a transparentnosti v oblasti soudů, soudců, státních zástupců a soudních exekutorů (novela zákona o soudech a soudcích 218/2021 Sb.). S účinností od roku 2022 tak byla zavedena objektivní pravidla pro výběr soudců a soudních úředníků, podrobněji upravena vedlejší činnost soudců a zefektivněna soudní řízení, na kterých se podílejí přísedící.

Na novelu zákona o soudech a soudcích navazuje i reformní opatření v oblasti soudnictví – novela **zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů** (sněmovní tisk č. 634). Tou má být zaveden instanční přezkum rozhodnutí kárného senátu na základě opravného prostředku a dále mají být zavedena opatření ke zvýšení efektivity řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, zejména pokud jde o složení kárných senátů, platy odsouzených za kárné provinění a řešení kárné věci dohodou. Reforma by měla být realizována do konce roku 2024.

V neposlední řadě by protikorupční rámec v ČR měl být posílen **stanovením pravidel pro lobbování**. Zákon o regulaci lobbování a související změnový zákon mají definovat lobbování, požadují zřízení registru lobbistů a lobbovaných osob, zavádí povinnost registrovat lobbování a stanoví sankce za jejich nedodržování (sněmovní tisk č. 649 a 650, nyní ve 2. čtení). Tato nová legislativa by měla být schválena nejpozději k 30. červnu 2025.

4.4.2 Moderní veřejná správa

Zastřešujícím strategickým dokumentem v oblasti modernizace veřejné správy je koncepce **Klientsky orientovaná veřejná správa 2030** (MV ČR, 2020), včetně prováděcího Akčního plánu na léta 2021–2023 (MV ČR, 2021). Její vizí je dosáhnout v roce 2030 takové veřejné správy, která bude maximálně klientsky orientovaná a bude vytvářet podmínky pro další zvyšování kvality živo-

ta obyvatel a růst prosperity ČR. Koncepce stanovuje pět strategických cílů zaměřených na dosažení věcného posunu v konkrétních oblastech fungování veřejné správy:

- 1) dostupné a kvalitní služby veřejné správy,
- 2) efektivně fungující systém veřejné správy,
- 3) efektivní instituce veřejné správy,
- 4) kompetentní lidské zdroje,
- 5) informovaní a účastníci se občané.

Koncepce je prováděná akčními plány. První Akční plán na léta 2021–2023 byl již splněn (MV ČR, 2021). Nový Akční plán na léta 2024–2026 (MV ČR, 2024) schválila vláda dne 3. dubna 2024. Součástí Akčního plánu na léta 2024–2026 jsou např. opatření na zlepšení komunikace s podnikateli ve veřejné správě, zlepšování prostředí pro strategické řízení nebo vytvoření informačního systému správy voleb.

Adekvátní administrativní kapacity a obecně přilákání a udržení talentů ve veřejné správě představuje základní předpoklad pro efektivní veřejnou správu schopnou reagovat na aktuální výzvy. Aktivity v této oblasti jsou mj. realizovány v rámci komponenty NPO 4.4 **Zvýšení efektivity výkonu veřejné správy**. Vedle **podpory informovaného rozhodování** ve veřejné správě a opatření ke zvýšení **pro-klientské orientace veřejné správy** (součástí širší oblasti opatření ke zvýšení atraktivity a rozvoji profesních dovedností ve veřejné službě), jsou součástí i opatření ke **zlepšení koordinace politik a strategického plánování**. Mezi aktivity patří např. přijetí souhrnné zprávy o soudržnosti politik pro udržitelný rozvoj, v níž budou určeny potřeby financování strategií a stávající zdroje financování, přijetí nové verze metodiky analýzy dopadů regulace, aktualizace modelu pokrývajícího všechny klimatické a energetické procesy důležité pro ČR, přijetí akčního plánu lidských zdrojů pro služební úřady. Tato zpráva musí být schválena vládou do konce roku 2025.

Dále je realizován projekt *Zvýšení efektivity, proklientské orientace a využití principů „evidence informed“* při rozhodování ve veřejné správě. Cílem tohoto projektu týkajícího se podpory využití principů informovaného rozhodování zůstává navržení elektronického nástroje ke sběru dat ve veřejné správě, **tzv. Jednotného informačního systému sběru dat**, který se bude zaměřovat například na odstranění duplicitního vykazování dat, sjednocení odesílaných formátů, propojení stávajících zdrojů informací a v obecné rovině zefektivnění využívání dat. Celkově má tento cíl směřovat k vytvoření databáze relevantních údajů z vybraných informačních zdrojů, otevřených dat a údajů získaných prostřednictvím nově vytvořeného elektronického nástroje pro sběr dat o činnosti úřadů. Současně v roce 2024 započala realizace **vzdělávacího programu pro front-office úředníky v pro-klientském přístupu**, který je součástí další

části reformy a je zaměřen na zvýšení pro-klientské orientace veřejné správy. Vzdělávací program se zaměřuje na zvýšení profesionality v oblastech komunikace a kvality výkonu správních činností úředníků na front-office pracovištích. Vzdělávací program navazuje na pilotní verzi, která byla realizována v rámci projektu Hodnocení veřejné správy v ČR (OECD, 2023a). Cílem vzdělávacího programu podpořeného z NPO je v letech 2024–2025 proškolit 1 000 front-office úředníků územních samosprávných celků a územních orgánů státní správy.

Novela zákona o státní službě byla dne 16. dubna 2024 předložena Poslanecké sněmovně (sněmovní tisk č. 673). Cílí na flexibilní fungování státní služby za dodržení jejích základních principů. Předpokládána účinnost novely je stanovena na leden roku 2025. S efektivním výkonem veřejné správy úzce souvisí i modernizace zadávání veřejných zakázek. V této souvislosti byla vládou dne 21. února 2024 přijata **Národní strategie veřejného zadávání**. V rámci této strategie budou v období do poloviny roku 2025 z prostředků NPO realizovány následující aktivity: zpracování koncepce profesionalizace veřejných zadavatelů, vč. vzdělávacích programů, zpracování Akčního plánu udržitelného nakupování, obsahujícího minimální standardy v oblasti udržitelnosti pro komodity/oblasti s klíčovým dopadem na životní prostředí a rovněž podpory pro lepší propojení veřejných zakázek s vizí taxonomie EU; vytvoření Kompetenčního (metodického a koordinačního) centra zaměřeného mj. na rozvoj metodik pro úspěšnou realizaci veřejných zakázek v rámci podporovaných projektů, příslušného portálu se vzory a příklady z praxe pro zadavatele, mj. na úrovni municipalit; podpora rozvoje centralizovaného zadávání, především z hlediska podpory regionálních center a konkrétní pomoci zadavatelům zejména na úrovni municipalit.

Krokem k efektivnějšímu fungování municipalit je zavedení **institutu společenství obcí** jako institucionalizované formy meziobecní spolupráce. Vedle činností, které mohou být předmětem činnosti svazku obcí, je úkolem společenství obcí zajišťování koordinace veřejných služeb na území členských obcí a strategického rozvoje tohoto území.

4.4.3 Digitalizace

S modernizací a zefektivněním veřejné správy úzce souvisí i její digitalizace. **Digitalizace veřejné správy** je kromě státního rozpočtu a evropských strukturálních a investičních fondů rovněž významně financována z NPO. Komponenty NPO zaměřené na digitalizaci veřejné správy jsou komponenta 1.1 *Digitální služby občanům a firmám*, komponenta 1.2 *Digitální systémy veřejné správy* a nově i komponenta 1.7 *Digitální transformace veřejné správy*. Cílem komponenty 1.1 je zjednodušit, optimalizovat a digitalizovat jednotlivé agendy vykonávané státem a veřejnou správou (včetně zdravotnictví jako komplexního oboru ekonomiky státu, který je parciálně řízen prostřednictvím státu a financován z veřej-

ných prostředků). Podporovanými subjekty jsou ústřední správní orgány, příspěvkové organizace státu, státní podniky. Komponenta 1.2 má za úkol vytvořit efektivní prostředí pro digitalizaci agend vykonávaných veřejnou správou a zdravotnictvím jako komplexním oborem ekonomiky financovaným především z veřejných zdrojů. Podporovanými subjekty jsou ústřední správní orgány, příspěvkové organizace státu a státní podniky.

Nad rámec NPO je realizována celá řada dalších projektů v oblasti digitalizace veřejné správy. Například dokončení projektu **e-Sbírka a e-Legislativa**, jehož cílem je modernizace legislativního procesu a zvýšení dostupnosti a srozumitelnosti práva. Systém e-Sbírka slouží jako databáze informací o právních aktech a zároveň jsou v rámci něj zveřejňována elektronická znění právních aktů vyhlášených ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv. Systém e-Legislativa představuje nástroj pro tvorbu a projednávání právních předpisů. V oblasti právní úpravy v tuto chvíli zbývá k řešení implementace elektronického legislativního procesu do jednatého řádu Senátu. V roce 2024 je předpokládáno dokončení zbývajících funkcionalit v oblasti elektronického legislativního procesu. Ostrý provoz části systému e-Sbírka byl v souladu se zákonem č. 222/2016 Sb. zahájen 1. ledna 2024. Spuštění systému e-Legislativa je plánováno postupně pro jednotlivé typy aktů vyhlášených v e-Sbírce. Dne 1. července 2024 byla spuštěna část týkající se mezinárodních smluv, 15. ledna 2025 bude systém e-Legislativa spuštěn pro prováděcí právní předpisy, sdělení, usnesení a rozhodnutí a 15. ledna 2026 bude systém e-Legislativa spuštěn v celém rozsahu.

Dne 20. ledna 2024 došlo ke spuštění projektu **eDoklady**, jež přináší možnost ověřování fyzické totožnosti nebo jiných skutečností prostřednictvím mobilní aplikace obsahující bezpečně uložený digitální stejnopis platného občanského průkazu. V průběhu celého roku 2024 je dle novely zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, zajišťována postupná implementace ověření totožnosti pomocí aplikace eDoklady u zákonných subjektů jako ověřovatelů. Dle harmonogramu přijímají eDoklady od 1. ledna 2024 všechny ústřední správní úřady, od 1. července 2024 jsou přijímány nově i kraji a obcemi s rozšířenou působností a dalšími státními orgány jako Policie ČR, finanční správa, úřady práce apod. Od 1. ledna 2025 budou eDoklady přijímány dalšími orgány veřejné moci jako jsou například volební komise, zastupitelské úřady, školy nebo obce I. a II. stupně, ale i soukromými a soukromoprávními subjekty, kam spadají např. banky, pošta nebo zdravotní pojišťovny, kterým právní předpis stanovuje ověřit něčí totožnost nebo jiný osobní údaj.

Digitalizace stavebního řízení je jednou z priorit v oblasti bydlení, stavebního zákona a územního plánování. Cílem projektu je zjednodušit a zefektivnit proces vydávání stavebních povolení. Očekává se, že zrychlení stavebního řízení významně zlepší podnikatelské a investiční prostředí v ČR. V současné chvíli se pracuje na

2 hlavních systémech: *agendovém informačním systému* pro úředníky stavebních úřadů a dotčených orgánů a na *Portálu stavebníka* pro širokou veřejnost, který slouží ke komunikaci se stavebními úřady. Oba tyto systémy budou propojeny, jsou na ně navázány evidence a podpůrné systémy stavební správy. Vše je vyvíjeno s důrazem na zjednodušení a eliminaci opakovaných administrativních úkonů tak, aby žadatelé i úředníci pracovali se státem známými garantovanými daty (propojený datový fond).

Digitalizace je klíčová pro zvýšení konkurenceschopnosti českých podniků na světovém trhu. Zejména malé a střední podniky je v tomto ohledu potřeba motivovat, aby využívaly chytrá řešení, která mohou zefektivnit jejich práci a zvýšit produktivitu. ČR na podporu **digitalizace podniků** klade velký důraz a reflektuje ji také prostřednictvím NPO (komponenta 1.5. Digitální transformace podniků) a OP TAK. Právě skrze NPO je podporováno množství projektů, které mají za cíl podpořit digitální transformaci zejména malých a středních podniků. V rámci NPO byla např. ustavena *Platforma pro digitalizaci hospodářství*, jejímž cílem je propojit všechny aktéry vnitrostátního digitálního ekosystému. Do budoucna bude tato platforma fungovat jako jedna z pracovních skupin *Výboru pro digitální transformaci*, jehož zřízení se očekává do roku 2025. V OP TAK se digitalizaci podniků věnuje SC 1.2 (aktivita Digitální podnik) s celkovou alokací téměř 7 mld. Kč s cílem podpořit zavádění digitalizace v podnicích včetně nezbytné analýzy procesů a návazné investiční podpory pro nasazování digitálních řešení (podpora projektů v oblastech souvisejících s umělou inteligencí, automatizací procesů, robotikou a kybernetickou bezpečností online i kyber-fyzických systémů); vývoj a pořízení specializovaného SW (např. pro počítačovou bezpečnost, simulace, monitorování,

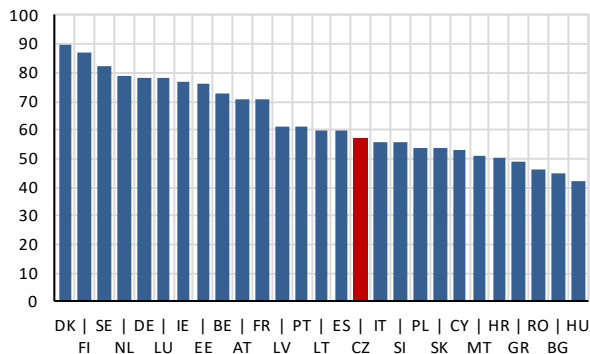
počítačové vidění, pro práci s velkými daty – Big Data Analytics, pro 3D tisk, zavádění umělé inteligence, robotizace, strojového učení, rozšířená a virtuální reality, business intelligence apod.); a budování a modernizace výpočetních a datových center.

Rozvoj **digitálních vysokokapacitních sítí** v ČR probíhá dle vládou schválených strategických dokumentů. Jedná se zejména o: *Národní plán rozvoje sítí s velmi vysokou kapacitou* (MPO, 2021), *Implementaci a rozvoj sítí 5G v ČR – Cesta k digitální ekonomice* (MPO, 2020), *Akční plán 2.0 k provedení nedotačních opatření pro podporu plánování a výstavby sítí elektronických komunikací* (MPO, 2019, připravuje se Akční plán 3.0). Podpora rozvoje těchto sítí probíhá především přes přijatá opatření obsažená v NPO a kohezních fondech. Mezi nejdůležitější opatření patří reformy a investice NPO obsažené v komponentě 1.3 *Digitální vysokokapacitní sítě* obsahující zejména tvorbu digitálních technických map, zvýšení počtu přípojek do sítí s velmi vysokou kapacitou, zvýšení míry pokrytí mobilním signálem 5G v investičně náročných místech včetně pokrytí dopravních koridorů, technické prostředky pro zajištění pokrytí vlakových souprav mobilním signálem, podporu průmyslového výzkumu a experimentálního vývoje u projektů využívajících sítí 5G.

Na tuto činnost pak navazuje priorita 3 OP TAK s celkovou alokací 4 mld. Kč, jejímž cílem je zvýšit dostupnost vysokokapacitních sítí, jež umožní spolehlivý přístup k službám elektronických komunikací pro přístup k internetu koncovým uživatelům (domácnosti, podniky, veřejná správa a další socioekonomičtí aktéři). Konkrétně se jedná o podporu zavádění optických přístupových sítí a přístupových sítí s velmi vysokou kapacitou poskytující služby v pevném místě s cílovou rychlostí alespoň 150 Mb/s, resp. alespoň 1 Gb/s (dle kategorie oblasti, do které příslušná dotace směřuje).

Graf 4.4.1: Vnímání korupce ve veřejném sektoru (2023)

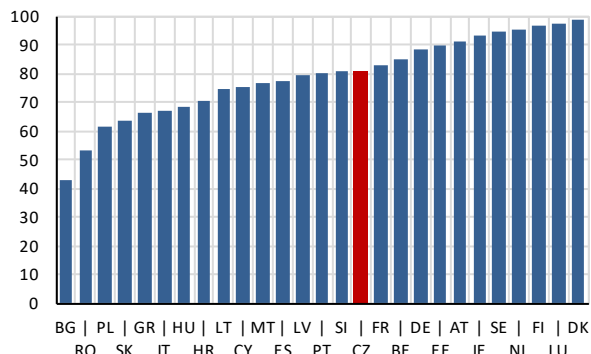
vyšší hodnoty znamenají menší subjektivní vnímání korupce

Zdroj: TI (2023).

Graf 4.4.2: Efektivita veřejné správy (2022)

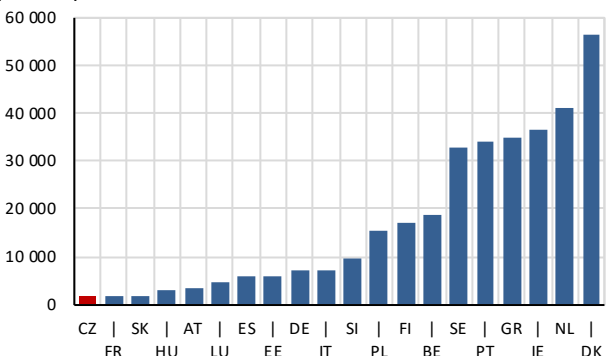
index kvality veřejné správy, úřadů a jejich nezávislosti

Zdroj: SB (2023).

Graf 4.4.3: Průměrná velikost obce (2018)

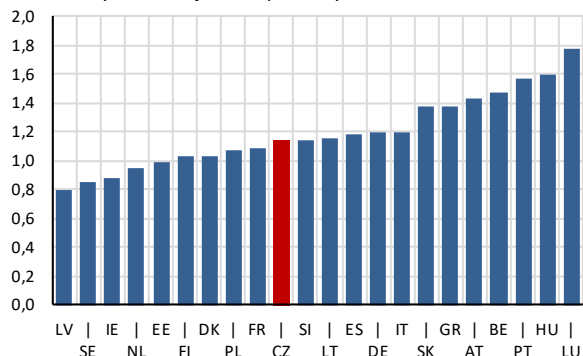
počet obyvatel obce

Zdroj: Turley et al. (2018).

Graf 4.4.4: Regulace trhu se zbožím

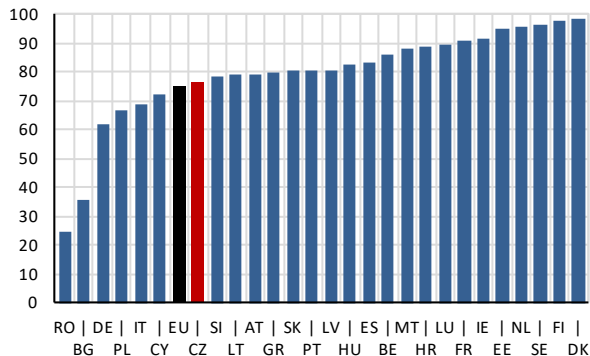
nižší hodnoty znamenají menší překážky konkurence na trhu se zbožím

Zdroj: OECD (2023b).

Graf 4.4.5: Uživatelé e-Governmentu (2023)

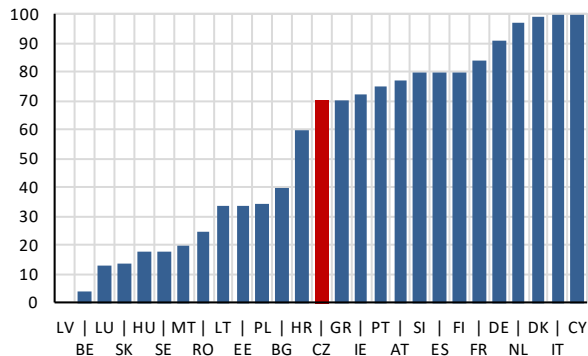
podíl uživatelů e-Governmentu na uživateli internetu během roku v %

Zdroj: EK (2024b).

Graf 4.4.6: Pokrytí signálem 5G

v %

Zdroj: 5G Observatory (2024).

5 Podmíněné závazky

Záruky představují zvýšení výdajů sektoru vládních institucí ve chvíli, kdy není dlužník schopen své závazky, na něž je záruka poskytnuta, splácet. Před vypuknutím pandemie byl v ČR objem poskytnutých záruk zcela zanedbatelný. **Aktuálně se celkový objem záruk pohybuje kolem 0,6 % HDP.**

V současnosti dobíhá **Program Záruka 2015–2023** (schválen usnesením vlády ČR č. 1053/2014), respektive jeho IV. výzva, která umožňuje v rámci podpory malých a středních podniků získat záruku za bankovní úvěr investičního či provozního charakteru. Výše efektivní záruky k 31. prosinci 2023 dosahovala 4,13 mld. Kč. Mezi další aktuální programy, u kterých Národní rozvojová banka poskytuje tzv. M-záruky (typ zvýhodněné záruky za úvěr poskytované zjednodušeným postupem, podpora dle pravidla *de minimis*), patří např. **Program INOSTART**, jenž umožňuje začínajícím malým a středním inovačním start-upům získat úvěr na realizaci inovativních projektů (hodnota expozice ke konci roku 2023 byla ve výši 38,4 mil. Kč).

V roce 2024 byl spuštěn nový záruční program **ELEKTROMOBILITA** s předpokládanou alokací 2 mld. Kč. V jeho rámci bude možné pořídit nové elektromobily a k nim dobíjecí stanice. Podpora bude poskytována formou portfoliové bankovní záruky za komerční úvěr od spolupracujících partnerů, kteří budou mít s Národní rozvojovou bankou uzavřenou smlouvu o podmínkách poskytování portfoliových záruk v programu Záruka Elektromobilita, zároveň bude možné získat finanční příspěvek (dotační složkou). Záruku bude možné poskytnout až do výše 70 % jistiny zaručovaného úvěru a délka ručení nebude moci přesáhnout 5 let.

V rámci **Programu EXPANZE**, který je nyní již uzavřen pro příjem žádostí, se v záruční části podpořily větší projekty mimo Prahu. Záruka byla poskytována až do výše 80 % jistiny zaručovaného úvěru, který se pohyboval v rozmezí od 1 do 60 mil. Kč a jehož délka ručení nepřesahovala 10 let. Efektivní záruky tohoto programu se k 31. prosinci 2023 pohybovaly okolo 3 mld. Kč, z nichž 10,5 mil. Kč se vztahuje na program Záruky energie. M-záruky se poskytovaly i skrze Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, avšak ke konci roku 2023 se efektivní záruky pohybovaly už jen ve výši cca 11 mil. Kč.

V rámci řešení krize způsobené pandemií byl v březnu 2020 vládou schválen program **Záruka COVID II** (usnesení vlády č. 260/2020) s nepřímou podporou zasaženým podnikům ve formě státních záruk se záruční kapacitou 20 mld. Kč. K 31. prosinci 2023 činil limit na plnění z poskytnuté záruky 186,3 mil. Kč. Dne 20. dubna 2020 byl vyhlášen program **COVID PRAHA** jako doplněk programu COVID II za obdobných podmínek. Efektivní záruky tohoto programu činily ke konci roku 2023 1,4 mil. Kč.

Oba programy byly vyčerpány poměrně rychle a ukončeny již během roku 2020.

Přijetí zákona č. 228/2020 Sb. umožnilo realizaci programu **Záruka COVID III**. Poskytování úvěrů z tohoto programu bylo ukončeno k 31. prosinci 2021. Limit na plnění k 31. prosinci 2023 činil 11,9 mld. Kč.

Vedle těchto programů poskytovala Národní rozvojová banka záruky ve schématech **Záruka COVID Sport** (usnesení vlády č. 46/2021) a **COVID Záruka CK** pro malé a střední cestovní kanceláře (usnesení vlády č. 51/2021). Na něj od ledna 2022 navázal program Záruka CK (usnesení vlády č. 982/2021). Efektivní záruky ke konci roku 2023 byly pro Záruka COVID Sport ve výši 41,2 mil. Kč a pro COVID Záruka CK ve výši 14,3 mil. Kč.

Efektivní záruky u poskytnutých zvýhodněných záruk za úvěr, kde je výše ručení pro úvěrující banku odstupňována do 3 pásem plnění a je zde hodnoceno riziko obchodu a bonita klienta, tzv. S-záruk, se ke konci roku 2023 pohybovaly zhruba k 45 mil. Kč u záruk Operačního programu Podnikání a inovace a u ostatních ve výši 791,3 mil. Kč.

Zákon č. 214/2020 Sb. umožnil Exportní garanční a pojišťovací společnosti (EGAP) rozšířit portfolio svých činností i na poskytování záruk v rámci programu **COVID Plus**. Program byl ke konci roku 2021 ukončen. Výše efektivních záruk tohoto programu byla ke konci roku 2023 5,1 mld. Kč.

Dne 3. listopadu 2022 byl jako reakce na situaci vyvolanou agresí Ruska na Ukrajině schválen zákon č. 363/2022 Sb., který umožnil EGAP poskytovat záruky s cílem zmírnění hospodářských a sociálních důsledků i v rámci jiných mimořádných opatření podpory. Díky nové právní úpravě se tak otevřel prostor pro podporu exportních výrobních podniků, které byly postiženy vysokými cenami energií či například sankcemi proti Rusku. Záruky na provozní i investiční úvěry byly určeny pro podniky, jejichž podíl vývozu na ročních tržbách za poslední účetní období činil min. 25 % a zároveň v tomto období měly více než 100 zaměstnanců. Úvěr měl činit max. 15 % z celkových ročních tržeb (z průměru za 3 poslední uzavřená účetní období) a měl se pohybovat mezi 5 mil. Kč a 1,2 mld. Kč (v součtu na skupinu). Stejně jako u programu COVID plus se výše záruky lišila na základě vyhodnocení ratingu. V případě ratingu „B a lepší“ byla 90 % jistiny úvěru, v případě interního ratingu EGAP „B–“ se jednalo o 80 %. Délka záruky činila max. 6 let. Na **program EGAP Plus** se pro krytí závazků z poskytovaných záruk vyčlenilo na prvotní vklad do fondu ze státního rozpočtu 500 mil. Kč. V roce 2023 bylo za účelem prodloužení podpory exportu uvolněno na zvýšení základního kapitálu EGAP dalších 239 mil. Kč (usnesení vlády č. 525/2023). Platnost programu byla

nastavena do 31. prosince 2023. Výše efektivní záruky k 31. prosinci 2023 dosahovala 6 mld. Kč.

Podíl na garancích sektoru vládních institucí (mimo covidové programy) zaujímají i záruky poskytované místními rozpočty. Nejvýznamnější z nich je vůči Dopravnímu podniku hlavního města Prahy na odložené splátky na nákup tramvají ve výši 0,8 mld. Kč. Dalšími jsou záruky poskytnuté územními samosprávnými celky na úvěry spojené s bytovými potřebami (0,1 mld. Kč).

V souvislosti s povodněmi v září 2024 se připravují dva programy, které mají sloužit k obnově podnikání po povodni. Jedná se o **Bezúročný úvěr z finančního nástroje Expanze – Úvěry (Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost)** s celkovou alokací 1,5 mld. Kč. V jeho rámci bude Národní rozvojová banka poskytovat na investiční výdaje půjčky v rozsahu od 0,5 milionu do 100 milionů Kč. Úvěr bude poskytnut až do výše 90 % způsobilých výdajů projektu s délkou

splatnosti až 15 let, možný bude také odklad splátek, a to až na 12 měsíců od ukončení realizace projektu. Po dokončení realizace projektu bude navíc možné získat finanční příspěvek (dotační složku) až 25 % jistiny úvěru formou odpuštění splátek. Režim veřejné podpory bude dle *de minimis* a případně s využitím článků 14 a 22 Obecného nařízení o blokových výjimkách. Též v rámci obnovení Národního programu **Záruka** Národní rozvojová banka nabídne podnikatelům záruky k úvěrům od spolupracujících komerčních bank až za 3,5 mld. Kč. Zahájení obou programů se plánuje k 1. listopadu 2024.

V roce 2018 byla poskytnuta **státní záruka na zajištění půjčky České národní banky pro Mezinárodní měnový fond** z jejích devizových rezerv (zákon č. 179/2018 Sb.). Přislíbený úvěrový rámec činí až 1,5 mld. eur, avšak vykazovaná výše záruky je závislá na stavu čerpaného úvěru. Garantovaná půjčka zatím nebyla čerpána.

Přehled literatury a použitých zdrojů

- 5G Observatory (2024): European 5G scoreboard, European 5G Observatory, 2024, [cit. 10.9.2024], <<https://5gobservatory.eu/observatory-overview/eu-scoreboard/>>.
- AV ČR (2022): Spravedlivá transformace: Přejchod k nízkouhlíkové ekonomice z pohledu práva. Expertní stanovisko AV ČR 03 2022. Praha, Akademie věd ČR, 16. 3. 2022 (on-line), <<https://www.avcr.cz/export/sites/avcr.cz/cs/veda-a-vyzkum/avex/files/2022-03.pdf>>.
- CDV (2024): Veřejné dobíjecí stanice v ČR. Centrum dopravního výzkumu, Brno, 2024, [cit. 10.9.2024], <<https://www.cistadoprava.cz/stanice-ceska-republika/>>.
- ČHMÚ (2024): National Greenhouse Gas Inventory Document of the Czech Republic. Praha, Český hydrometeorologický ústav a Ministerstvo životního prostředí, červen 2024 (on-line), <https://www.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/oez/nis/NIR/CZE_NID-2024-2022_main_text_UNFCCC.pdf>.
- ČNB (2016): Effects of Fiscal Policy in the DSGE-VAR Framework: The Case of the Czech Republic. Praha, Česká národní banka, 1. 11. 2016 [cit. 2. 10. 2024], <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/en/economic-research/.galleries/research_publications/cnb_wp/cnbwp_2016_09.pdf>.
- ČNB (2021): Zpráva o měnové politice. Praha, Česká národní banka, 14. 5. 2021 [cit. 2. 10. 2024], <<https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-menove-politice/Zprava-o-menove-politice-jaro-2021/>>.
- ČNB (2024): Systém časových řad ARAD. Praha, Česká národní banka, 20. 8. 2024 [cit. 20. 8. 2024], <<https://www.cnb.cz/arad/#/>>.
- ČSÚ (2023): Příjmy a životní podmínky domácností – 2022. Praha, Český statistický úřad, 31.8.2024 [cit. 23.10.2024], <<https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-7isum3msez>>.
- ČSÚ (2024a): Hrubý domácí produkt – časové řady ukazatelů čtvrtletních účtů. Praha, Český statistický úřad, 30. 8. 2024 [cit. 11. 9. 2024], <https://www.czso.cz/csu/czso/hdp_cr>.
- ČSÚ (2024b): Sektor vládních institucí, vládní deficit a dluh. Praha, Český statistický úřad, 2. 7. 2024 [cit. 11. 9. 2024], <https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu_gov>.
- ČSÚ (2024c): Výběrové šetření pracovních sil. Praha, Český statistický úřad, 16. 8. 2024 [cit. 11. 9. 2024], <https://www.czso.cz/csu/czso/zam_cr>.
- ČSÚ (2024d): Výdaje vládních institucí podle funkcí (COFOG). Praha, Český statistický úřad, 7. 2. 2024 [cit. 11. 9. 2024], <https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.gov_c?mylang=CZ>.
- ECB (2015): Comparing fiscal multipliers across models and countries in Europe. Frankfurt nad Mohanem, Evropská centrální banka, březen 2015 [cit. 2. 10. 2024], <<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp1760.en.pdf>>.
- EIA (2024): Spot Prices for Crude Oil and Petroleum Products. Washington, DC, U.S. Energy Information Administration, 15. 8. 2024 [cit. 15. 8. 2024], <https://www.eia.gov/dnav/pet/pet_pri_spt_s1_a.htm>.
- EK (2022a): Eco-Innovation. Brusel, Evropská komise, Directorate-General for Environment, 2022, [cit. 10.9.2024], <https://green-business.ec.europa.eu/eco-innovation_en>.
- EK (2022b): Digital Economy and Society Index (until 2022). Brusel, Evropská komise, Directorate-General for Communications Networks, Content and Technology, 2022, [cit. 10.9.2024], <<https://digital-decade-desi.digital-strategy.ec.europa.eu/datasets/desi-2022/>>.
- EK (2024a): The 2024 Ageing Report: Economic and Budgetary Projections for the EU Member States (2022–2070). Institutional Paper 279. Brusel, Evropská komise, Directorate-General for Economic and Financial Affairs, duben 2024, ISBN 978-92-68-13780-2 (online). [cit. 10. 9. 2024], <https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en>.
- EK (2024b): DESI indicators. Brusel, Evropská komise, 2023, [cit. 10.9.2024], <https://digital-decade-desi.digital-strategy.ec.europa.eu/datasets/desi/charts/desi-indicators?period=desi_2024&indicator=desi_egov_users_anys&breakdown=ind_total&unit=pc_ind_ilt12>.
- Eurostat (2019): Population Projections, EUROPOP2019. Lucemburk, Eurostat, duben 2019 [cit. 19.3.2024], <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database?node_code=proj>.

- Eurostat (2023): Population Projections, EUROPOP2023. Lucemburk, Eurostat, duben 2023 [cit. 19.3.2024], <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database?node_code=proj>.
- Eurostat (2024): Eurostat Database. Lucemburk, Eurostat, 11. 9. 2024 [cit. 11. 9. 2024], <<http://ec.europa.eu/eurostat>>.
- McKinsey (2020): Klimaticky neutrální Česko: Cesty k dekarbonizaci ekonomiky. Praha, McKinsey & Company, listopad 2020 (on-line), <https://www.mckinsey.com/cz/~/_media/mckinsey/locations/europe%20and%20middle%20east/czech%20republic/our%20work/decarbonization_report_cz_vf.pdf>.
- MF ČR (2015): Fiskální výhled ČR (listopad 2015). Praha, Ministerstvo financí ČR, listopad 2015, ISSN 1804-7998 (on-line), [cit. 2. 10. 2024], <https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Makro-fiskalni-vyhled_2015-Q4_Fiskalni-vyhled-listopad-2015.pdf>.
- MF ČR (2023): Konvergenční program ČR (duben 2023). Praha, Ministerstvo financí ČR, duben 2023, ISSN 1804-798X (on-line), [cit. 22. 8. 2024], <https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2023-04-26_Konvergenčni-program-CR-duben-2023.pdf>.
- MF ČR (2024a): Makroekonomická predikce ČR (srpen 2024). Praha, Ministerstvo financí ČR, srpen 2024, ISSN 1804-7971 (on-line). [cit. 22. 8. 2024], <http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2024-08-22_Makroekonomicka-predikce-srpen-2024.pdf>.
- MF ČR (2024b): Státní závěrečný účet ČR. Praha, Ministerstvo financí ČR, 2024, [cit. 11. 9. 2024], <<https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu>>.
- MMF (2024): Czech Republic: Staff Report for the 2023 Article IV Consultation. IMF Country Report No. 24/28. Washington, D.C., Mezinárodní měnový fond, 30. 1. 2024 (on-line), <<https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/CR/2024/English/1CZEEA2024001.ashx>>.
- MPO (nedatováno): Bezplatné poradenství o energetických úsporách. Praha, MPO, nedatováno (on-line) [cit. 7. 8. 2024], <<https://www.mpo-efekt.cz/cz/ekis/strediska-EKIS>>.
- MPO (2019): Akční plán 2.0 k provedení nedotačních opatření pro podporu plánování a výstavby sítí elektronických komunikací. Praha, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2019 [cit. 9. 8. 2024], <<https://www.mpo.gov.cz/assets/cz/e-komunikace-a-posta/elektronicke-komunikace/koncepce-a-strategie/narodni-plan-rozvoje-siti-nga/2019/11/Aknci-plan-2-0.pdf>>.
- MPO (2020): Implementace a rozvoj sítí 5G v České republice – Cesta k digitální ekonomice. Praha, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2020 [cit. 9. 8. 2024], <https://www.mpo.gov.cz/assets/cz/e-komunikace-a-posta/elektronicke-komunikace/koncepce-a-strategie/narodni-plan-rozvoje-siti-nga/2020/1/Material-5G_13-12-2019.pdf>.
- MPO (2021): Národní plán rozvoje sítí s velmi vysokou kapacitou. Praha, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2021 [cit. 9. 8. 2024], <https://www.mpo.gov.cz/assets/cz/e-komunikace-a-posta/elektronicke-komunikace/koncepce-a-strategie/narodni-plan-rozvoje-siti-nga/2021/3/149908-21_III_mat_VHCN.pdf>.
- MPO (2023): návrh Aktualizace Vnitrostátního plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu, říjen 2023. Praha, vláda ČR, EK předložen 23. 10. 2023 (on-line), <<https://www.mpo.gov.cz/cz/energetika/strategicke-a-koncepcni-dokumenty/aktualizace-vnitrostatniho-planu-ceske-republiky-v-oblasti-energetiky-a-klimatu--277532/>>.
- MPO (2024a): Česko bez ruské ropy: Projekt TAL+ nám zajistí nezávislost na dovozu ropy z Ruska. Tisková zpráva. Praha, MPO, 11. 6. 2024 (on-line) [cit. 7. 8. 2024], <<https://www.energiezamene.cz/cesko-bez-ruske-ropy>>.
- MPO (2024b): Začala výstavba LNG terminálu Stade u Hamburku. Od roku 2027 pokryje více než čtvrtinu české roční spotřeby. Tisková zpráva. Praha, Ministerstvo průmyslu a obchodu, 28. 6. 2024 (on-line) [cit. 7. 8. 2024], <<https://www.mpo.gov.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/zacala-vystavba-lng-terminalu-stade-u-hamburku--od-roku-2027-pokryje-vice-nez-ctvrtinu-ceske-rocni-spotreby--281864/>>.
- MPO (2024c): Návrh zákona o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie a o změně souvisejících zákonů (zákon o urychlení využívání obnovitelných zdrojů energie). Praha, Ministerstvo průmyslu a obchodu, poslední úprava 1. 8. 2024 (on-line) [cit. 6. 8. 2024], <<https://www.odok.cz/portal/veklep/material/KORND6SFMG5L/>>.
- MPSV (2023): Strategie rodinné politiky 2024–2030. Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2023 [cit. 9. 8. 2024], <<https://www.mpsv.cz/documents/20142/4552532/Strategie+rodinn%C3%A9+politiky.pdf/9c99b57b-9668-8a27-4e9c-bf284b7faa32?t=1697101274831>>.
- MŠMT (2020): Strategie vzdělávací politiky 2030+. Praha, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, 2020 [cit. 9. 8. 2024] <https://msmt.gov.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf>.

- MŠMT (2023): Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v ČR 2023-2027. Praha, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, 2023? [cit. 9. 8. 2024] <DZ_ÄCER_2023-2027_elektronickÄj_publicace-1.pdf>.
- MV ČR (2020): Koncepce klientsky orientovaná státní správa 2030. Praha, Ministerstvo vnitra ČR, 2020 [cit. 9. 8. 2024] <KOVES_2030-Koncepce_Klientsky_orientovana_verejna_sprava_2030_-_20240611.pdf>.
- MV ČR (2021): Akční plán Koncepce klientsky orientovaná státní správa 2030 na léta 2021-2023. Praha, Ministerstvo vnitra ČR, 2021 [cit. 9. 8. 2024] <https://www.mvcr.cz/soubor/koves-2030-akcni-plan-2021-2023-20240611-xlsx.aspx>.
- MV ČR (2024): Akční plán Koncepce klientsky orientovaná státní správa 2030 na léta 2024-2026. Praha, Ministerstvo vnitra ČR, 2024 [cit. 9. 8. 2024] <https://www.mvcr.cz/soubor/koves-2030-akcni-plan-2024-2026-20240611-pdf.aspx>.
- MZ ČR (2019): Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v České republice do roku 2030. Praha, Ministerstvo zdravotnictví ČR, listopad 2019, <https://zdravi2030.mzcr.cz/>.
- MZ ČR (2024): Strategické analýzy potřeb resortu zdravotnictví: koncepce podložená dostupnými daty. Praha, Ministerstvo zdravotnictví ČR, květen 2024, ISSN 2695-0340 (on-line), <https://www.nzip.cz/koncepce2025>.
- Nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 715/2009 ze dne 13. července 2009 o podmínkách přístupu k plynárenským přepravním soustavám a o zrušení nařízení (ES) č. 1775/2005.
- Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/943 ze dne 5. června 2019 o vnitřním trhu s elektřinou.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97.
- NERV (2024): Návrhy NERV k vyššímu dlouhodobě udržitelnému ekonomickému růstu. Praha, Národní ekonomická rada vlády, 23. 1. 2024 (on-line), <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/nerv/aktuality/narodni-ekonomicka-rada-vlady-pripravila-navrhy-prorustovych-opatreni-211585/>.
- OECD (2009): OECD Economic Outlook, Interim Report March 2009, Paříž, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, 31. 3. 2009 (on-line), <https://doi.org/10.1787/16097408>.
- OECD (2020): OECD Reviews of Pension Systems: Czech Republic, OECD Reviews of Pension Systems, OECD Publishing, Paříž, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, 2020, [cit. 20.10.2024], <https://doi.org/10.1787/e6387738-en>.
- OECD (2022a): Pricing Greenhouse Gas Emissions: Turning Climate Targets into Climate Action, Country Notes: Czech Republic. Paříž, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, 2022, [cit. 8. 8. 2024], <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/carbon-pricing-czech-republic.pdf>.
- OECD (2022b): OECD Family Database, Paříž, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, 2022, [cit. 20.10.2024], <https://www.oecd.org/els/family/database.htm>.
- OECD (2023a): OECD Economic Surveys: Czech Republic 2023. Paříž, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, 30. 3. 2023 (on-line), <https://www.oecd-ilibrary.org/deliver/e392e937-en.pdf?itemId=%2Fcontent%2Fpublication%2Fe392e937-en&mimeType=pdf>.
- OECD (2023b): Product market regulation (2023), Paříž, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, 2023, [cit. 10.9.2024], <https://www.oecd.org/en/topics/product-market-regulation.html>.
- OECD (2023c): OECD Public Governance Reviews: Czech Republic (2023), Paříž, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, březen 2023, [cit. 10.9.2024], <https://www.oecd.org/en/publications/oecd-public-governance-reviews-czech-republic_41fd9e5c-en.html>.
- SB (2023): Worldwide Governance Indicators. Kaufmann D. a Kraay, A., Světová banka, 2023, [cit. 10.9.2024], <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators>.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/844 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice 2010/31/EU o energetické náročnosti budov a směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti.

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1791 ze dne 13. září 2023 o energetické účinnosti a o změně nařízení (EU) 2023/955.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2413 ze dne 18. října 2023, kterou se mění směrnice (EU) 2018/2001, nařízení (EU) 2018/1999 a směrnice 98/70/ES, pokud jde o podporu energie z obnovitelných zdrojů, a zrušuje směrnice Rady (EU) 2015/652.
- Sněmovní tisk č. 634/0, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.
- Sněmovní tisk č. 649/0, vládní návrh zákona o regulaci lobbování.
- Sněmovní tisk č. 650/0, vládní návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o regulaci lobbování.
- Sněmovní tisk č. 656/0, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
- Sněmovní tisk č. 673/0, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.
- Sněmovní tisk č. 696/0, novela zákona o důchodovém pojištění.
- Sněmovní tisk č. 704/0, novela zákona o sociálních službách.
- Sněmovní tisk č. 799/0, vládní návrh zákona o dávkách státní sociální pomoci.
- SFŽP (2023): Modernizace dopravy (TRANSPORT). Praha, Státní fond životního prostředí ČR, září 2024, [cit. 7.10.2024], <https://www.sfzp.cz/files/documents/storage/2024/09/06/1725621203_ModF_TRANSPORT_09-2024.pdf>.
- TI (2023): Index vnímání korupce. Transparency International, 2023, [cit. 10.9.2024], <https://www.transparency.org/en/cpi/2023?gad_source=1&gclid=CjwKCAjwm_SzBhAsEiwAXE2Cv38hwllMU3UXHLIZ-U8ql6mcrOO5hQaqYVxwu0fi26611WLMcFN6WxoCNhUQAvD_BwE>.
- Turley et al. (2018): Turley, G., McDonagh, J., McNena, S., Grzedinski, A.: Optimum Territorial Reforms in Local Government: An Empirical Analysis of Scale Economies in Ireland. The Economic and social review. 49. 463-488, [cit. 10.9.2024], <https://www.researchgate.net/figure/Average-Municipal-Size-by-Population-in-OECD-Countries_fig1_350790070>.
- Úřad vlády ČR (2020): Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+. Praha, Úřad vlády ČR, červenec 2020, [cit. 7.10.2024], <<https://vyzkum.gov.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=913172>>.
- Úřad vlády ČR (2021): Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030. Praha, Úřad vlády ČR, únor 2021, [cit. 7.10.2024], <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/Strategie_rovnosti_zen_a_muzu.pdf>.
- Usnesení vlády ČR ze dne 15. prosince 2014 č. 1053 k Programu ZÁRUKA 2015 až 2023 – podpora přístupu malých a středních podnikatelů k bankovním úvěrům.
- Usnesení vlády ČR ze dne 19. března 2020 č. 260 o podpoře pro osoby samostatně výdělečně činné a malé střední podnikatele COVID II.
- Usnesení vlády ČR ze dne 18. ledna 2021 č. 46 o Programu Záruka COVID Sport.
- Usnesení vlády ČR ze dne 18. ledna 2021 č. 51 o Programu COVID Záruka CK.
- Usnesení vlády ČR ze dne 5. listopadu 2021 č. 982 o změně rámcových podmínek dotačního titulu COVID-Ubytování II schválených usnesením vlády ze dne ze dne 29. března 2021 č. 334.
- Usnesení vlády ČR ze dne 12. července 2023 č. 525 ke kapitálovému posílení Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s. za účelem pojištění vývozních úvěrových rizik na Ukrajinu.

Usnesení vlády ČR ze dne 24. dubna 2024 č. 267 k Rozpočtové strategii sektoru veřejných institucí ČR na léta 2025–2027 a Konvergenčnímu programu České republiky (duben 2024).

Vláda ČR (2023): Programové prohlášení vlády. Praha, vláda ČR, 1. 3. 2023 (on-line), <<https://vlada.gov.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-193547/>>.

Vláda ČR (2024): 2. Aktualizace Národního akčního plánu čisté mobility (NAP CM). Praha, vláda ČR, srpen 2024, [cit. 7.10.2024], <<https://www.mpo.gov.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/cista-a-udrzitelna-doprava--vlada-schvalila-aktualizaci-narodniho-akcniho-planu-ciste-mobility---282792/>>.

VRP (2024): Stanovisko Výboru pro rozpočtové prognózy k makroekonomické prognóze MF 2024–2025 ze srpna 2024. Praha, Výbor pro rozpočtové prognózy, 30. srpna 2024 [cit. 2. 9. 2024], <<https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/makroekonomika/vybor-pro-rozpocetove-prognozy/stanoviska-a-dalsi-dokumenty/2024/stanovisko-vyboru-pro-rozpocetove-prognozy-k-makroe-56901>>.

Vyhláška č. 280/2023 Sb., o podmínkách výkonu činností energetických specialistů.

Zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 222/2016 Sb., o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlášených ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (zákon o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 179/2018 Sb., o poskytnutí státní záruky České republiky na zajištění zápůjčky České národní banky pro Mezinárodní měnový fond.

Zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 214/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 228/2020 Sb., o poskytnutí státní záruky České republiky na zajištění dluhů Českomoravské záruční a rozvojové banky, a. s., vyplývajících z ručení za dluhy z úvěrů v souvislosti se zmírněním negativních dopadů způsobených virem SARS CoV-2, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 218/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 325/2021 Sb., o elektronizaci zdravotnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 142/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 216/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 260/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 363/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 19/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů.

Zákon č. 172/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ochraně oznamovatelů.

Zákon č. 270/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů.

Zákon č. 407/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 413/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 281/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 469/2023 Sb. kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Slovníček pojmů

Akruální metodika znamená, že ekonomické transakce jsou zaznamenány v okamžiku, kdy se ekonomická hodnota vytváří, transformuje nebo zaniká, nebo když se pohledávky a závazky zvyšují či snižují bez ohledu na to, kdy bude realizovaná transakce peněžně uhrazena (na rozdíl od peněžního principu, na kterém je sestavován např. státní rozpočet).

Čisté výdaje označují veřejné výdaje očištěné o úrokové výdaje, diskreční opatření na straně příjmů, výdaje na programy EU, které jsou plně kompenzovány příjmy z fondů EU, ale i o národní podíl jejich financování, dále nezahrnují cyklickou složku výdajů na dávky v nezaměstnanosti a jednorázová a jiná dočasná opatření.

Cyklicky očištěné saldo sektoru vládních institucí slouží k identifikaci nastavení fiskální politiky, protože v něm není zahrnut vliv těch částí příjmů a výdajů, které jsou generovány pozicemi ekonomiky v rámci hospodářského cyklu.

Diskreční opatření představují přímé zásahy orgánů výkonné nebo zákonodárné moci do příjmů a výdajů sektoru vládních institucí.

Doporučení pro danou zemi znamenají pokyny každoročně vydávané Radou EU jednotlivým členským státům ohledně hospodářské a rozpočtové politiky, politiky zaměstnanosti a strukturální politiky v souladu s články 121 a 148 Smlouvy o fungování EU.

Dlouhodobé úrokové sazby jsou měřeny na základě výnosů dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů do doby splatnosti v procentech za rok. Jako reprezentativní jsou klasifikovány dluhopisy, jejichž zbytková splatnost se pohybuje v rozmezí 8 až 12 let (použití těchto mezi plně vychází z podmínek českého trhu se státními dluhopisy, které byly nastaveny na základě periodicity emisí státních dluhopisů ČR). Z tohoto souboru je následně generována taková kombinace dluhopisů, jejíž průměrná zbytková splatnost se nejvíce přibližuje hranici 10 let.

Efektivní záruky představují skutečnou expozici sektoru vládních institucí z titulu poskytnutých záruk (relevantní v případě, že je u záručního programu stanoven celkový limit na plnění z individuálně zaručených úvěrů).

Fiskální úsilí je meziroční změna strukturálního salda indikující expanzivní, či restriktivní nastavení fiskální politiky v daném roce.

Hrubý domácí produkt (HDP) je peněžním vyjádřením celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území. **Reálný HDP** je hrubý domácí produkt vyjádřený v cenách referenčního roku. Tato transformace umožňuje při analýze HDP (či jiné veličiny) v čase eliminovat vliv změny cen a soustředit se pouze na změny fyzického objemu. **Hrubá přidaná hodnota** představuje rozdíl mezi hodnotou produkce a mezi-spotřeby (produkce užitá při výrobě jiného zboží či služeb).

Index spotřebitelských cen je jedním z indexů měřících cenovou hladinu. Je konstruován na základě pravidelného sledování vývoje cen vybraných zboží a služeb (tzv. reprezentantů) ve spotřebním koši domácností. Každý reprezentant má určitou váhu. Spotřební koš je rozdělen na 12 oddílů (např. potraviny a nealkoholické nápoje; alkoholické nápoje, tabák; odívání a obuv; bydlení, voda, energie a paliva; atd.). **Harmonizovaný index spotřebitelských cen** je kalkulován v zemích EU podle

jednotných a právně závazných postupů, což (na rozdíl od národních indexů) umožňuje srovnatelnost tohoto ukazatele mezi zeměmi.

Inflace je trvalý růst všeobecné cenové hladiny, resp. vnitřní znehodnocování měny. Cenová hladina se měří pomocí cenových indexů, např. indexu spotřebitelských cen či harmonizovaného indexu spotřebitelských cen. Nejčastěji zmiňovaná **meziroční míra inflace** je relativní změna indexu spotřebitelských cen proti stejnému měsíci předchozího roku. **Průměrná míra inflace** je relativní změna průměru indexu spotřebitelských cen v posledních 12 měsících proti průměru indexu spotřebitelských cen v předcházejících 12 měsících. Míry inflace se vyjadřují v procentech. **Administrativními opatřeními u spotřebitelských cen** rozumíme státní opatření, která přímo působí na cenovou hladinu. Zahrnují vliv změn nepřímých daní (daň z přidané hodnoty, spotřební a energetické daně) a regulovaných cen (např. elektřina, plyn, teplo, vodné a stočné, městská hromadná doprava).

Jednorázové a jiné přechodné operace jsou taková opatření na straně příjmů či výdajů, která mají pouze dočasný dopad na saldo sektoru vládních institucí a často vyplývají z událostí mimo přímou kontrolu orgánů výkonné nebo zákonodárné moci (např. výdaje na odstraňování následků povodní).

Kapitálové transfery zahrnují pořízení nebo úbytek aktiva bez ekvivalentní protihodnoty. Mohou být prováděny v peněžní nebo naturální formě. **Peněžní kapitálový transfer** je definován jako peněžní převod bez očekávané protihodnoty jednotky, která daný transfer obdržela. **Naturální kapitálový transfer** je založen na převodu vlastnictví aktiva (jiného než zásob a peněz) nebo zrušení závazku věřitelem, za nějž nebyla přijata žádná protihodnota, převzetí dluhu apod.

Nezaměstnanost (z Výběrového šetření pracovních sil) odpovídá počtu osob, které ve sledovaném období (referenčním týdnu) souběžně splňovaly tři podmínky: nebyly zaměstnané, hledaly aktivně práci a byly připraveny k nástupu do práce nejpozději do 14 dnů. **Míra nezaměstnanosti** vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných a pracovní síly. Osoba s délkou trvání nezaměstnanosti delší než 12 měsíců je považována za **dlouhodobě nezaměstnanou**.

Peněžité sociální dávky představují dávky sociálního zabezpečení (např. dávky důchodového pojištění, dávky státní sociální podpory), které jsou ze sektoru vládních institucí vypláceny domácnostem.

Krátkodobou úrokovou míru v prostředí ČR představuje PRIBOR 3M, což je referenční úroková sazba indikující průměrnou sazbu, za níž si mohou banky na trhu mezibankovních depozit půjčit se splatností 3 měsíce.

Období korekce představuje dobu, během níž dochází v členském státě k fiskální korekci, v základu období čtyř let nebo v případě prodloužení období čtyř let plus další období nejvýše tří let.

Potenciální produkt je úroveň ekonomického výkonu při „plném“ využití disponibilních zdrojů. Plné využití zdrojů je zde myšleno spíše jako optimální a rovnovážné, která nevede k tlakům např. ve změně dynamiky inflace apod.

Produkční mezera je rozdíl mezi skutečným a potenciálním produktem měřený v procentech potenciálního produktu. Slouží k identifikaci pozice ekonomiky v cyklu.

Referenční trajektorie čistých národně financovaných primárních výdajů poskytovaná EK členským státům, jež překračují hranici deficitu veřejných financí a/nebo míru zadlužení sektoru vládních institucí, má těmto státům umožnit upravit nastavení fiskální politiky tak, aby byl veřejný dluh do konce období korekce na věrohodně sestupné dráze anebo zůstal na obezřetné úrovni, a to i v případě nepříznivých scénářů. Dále by měla zajistit, aby byl schodek veřejných financí snížen pod referenční hodnotu 3 % HDP a pod touto referenční hodnotou setrval.

Sektor vládních institucí je vymezen mezinárodně harmonizovanými pravidly EU. V ČR zahrnuje v metodice ESA 2010 tři základní subsektory: ústřední vládní instituce, místní vládní instituce a fondy sociálního zabezpečení.

Strukturální saldo je rozdíl cyklicky očištěného salda a jednorázových a přechodných operací (obě složky viz výše).

Primární strukturální saldo je dále očištěné o úroky.

Technická informace EK na vyžádání poskytuje příslušnému členskému státu dodržujícímu hodnoty deficitu sektoru vládních institucí nejvýše 3 % HDP a dluhu sektoru vládních institucí nejvýše 60 % HDP hodnotu primárního strukturálního salda v cílovém roce fiskálně-strukturálního plánu doporučenou pro udržení hodnot deficitu a dluhu v těchto mezích během horizontu plánu.

Tvorba hrubého fixního kapitálu představuje investiční aktivitu jednotek. Fixním kapitálem jsou pouze aktiva používaná ve výrobě po dobu delší než jeden rok. Patří sem rovněž např. předměty pro vojenské účely, výdaje na výzkum a vývoj apod.

Výdaje na konečnou spotřebu vlády zahrnují platby vládních institucí, které jsou následně použity buď pro spotřebu jednotlivců v sektoru domácností (především úhradu zdravotní péče zdravotními pojišťovnami za služby zdravotnických zařízení), nebo jsou spotřebovány celou společností (jako např. výdaje na armádu, policii, soudnictví, státní správu apod.). Služby sektoru vládních institucí, které jsou poskytovány ke spotřebě celé společnosti, jsou obvykle oceněny na úrovni vlastních nákladů na danou službu, protože neprocházejí trhem, který by je ocenil. Z výše uvedených důvodů se spotřeba skládá zejména z mezispotřeby (tj. zboží a služeb, vyjma fixních aktiv, spotřebovaných v procesu výroby jiného statku či služby), náhrad zaměstnancům (mzdy a platy včetně pojistného hrazeného zaměstnavatelem), naturálních dávek domácnostem (zejména platby zdravotních pojišťoven lékařským zařízením mimo sektor vládních institucí) či spotřeby fixního kapitálu. Nezapočítává se celá hodnota těchto transakcí, ale pouze ta, která se váže k produkci oceněné vlastními náklady. Náklady na tvorbu činností procházejících plně či částečně trhem, za něž dostává sektor vládních institucí úplatu, jsou pak z výdajů na jeho spotřebu očištěny.

Výdajové pravidlo národního fiskálního rámce slouží jako východisko pro přípravu návrhů státního rozpočtu a rozpočtů státních fondů. Pravidlo odvozuje maximální objem výdajů sektoru vládních institucí zejména od strukturální části příjmů tohoto sektoru zvýšených o 0,75 % HDP. Toto zvýšení představuje stanovený střednědobý rozpočtový cíl ČR. Pravidlo je doplněno o automatický korekční mechanismus, reflektující zpětně hodnocený odklon skutečné úrovně výdajů od pravidlem předepsané, a je doprovázeno přesně definovanými únikovými klauzulemi, podle zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Fiskálně-strukturální plán České republiky pro období 2025–2028

Ministerstvo financí České republiky a Úřad vlády České republiky

1. vydání, Praha 2024

Vydavatel: Ministerstvo financí ČR
Letenská 15, 118 10 Praha

ISBN 978-80-7586-078-1 (on-line)

<http://www.mfcr.cz/fsp>

